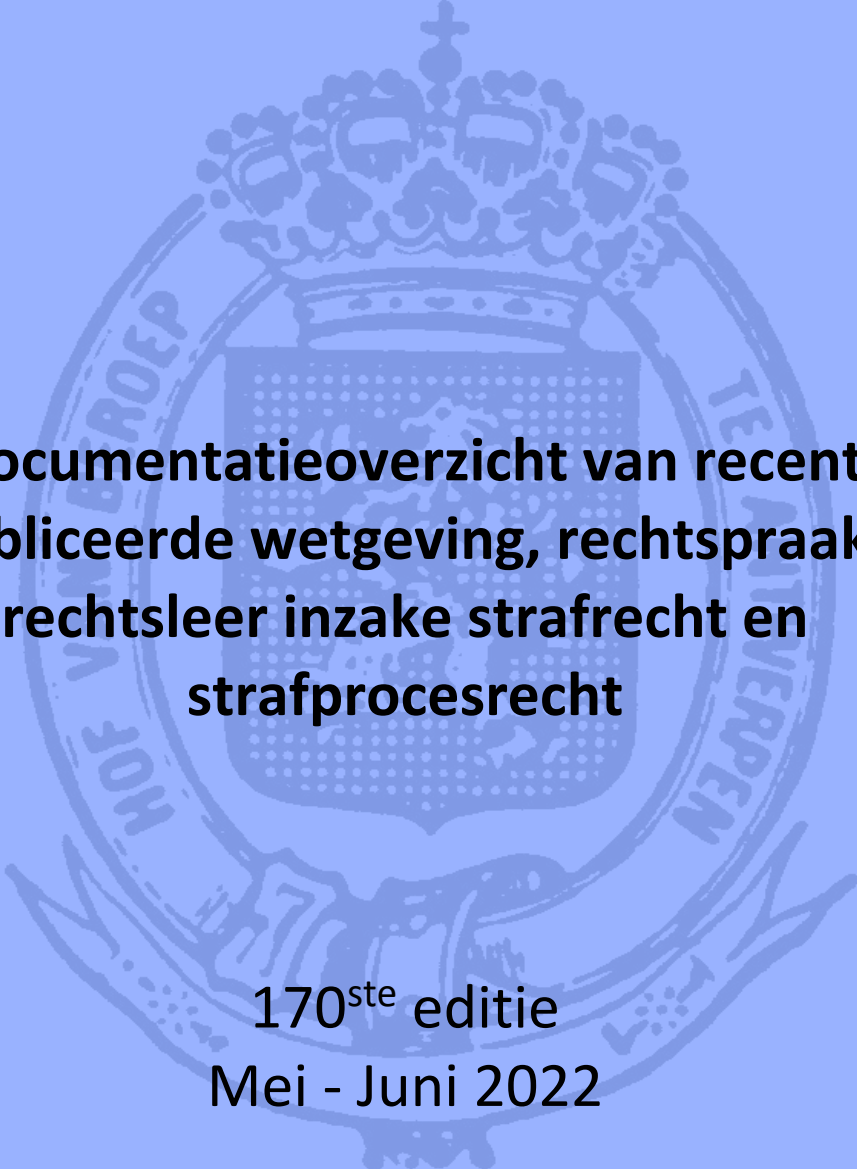

Hof van Beroep te Antwerpen
Sector V: Strafrecht – Strafkamers ten gronde
Sector VI: Strafrecht – K.I.

**Documentatieoverzicht van recent
gepubliceerde wetgeving, rechtspraak en
rechtsleer inzake strafrecht en
strafprocesrecht**

165ste editie
Juni – Juli – Augustus 2021

Colofon

Documentatieoverzicht Strafrecht – Strafprocesrecht

Gerechtigd jaar 2020-2021 – Editie 165

Editie afgesloten op: 31 augustus 2021

Publicatiedatum: 1 september 2021

© Caroline VAN DEUREN

Referendaris Hof van Beroep te Antwerpen

Waalse Kaai 35A

2000 Antwerpen

Tel : 03/247.97.03

Fax : 03/247.97.24

E-mail: caroline.vandeuren@just.fgov.be

Inhoudstafel

INHOUDSTAFEL	2
---------------------------	----------

1. WETGEVING	11
---------------------------	-----------

1.1. BELGISCHE REGELGEVING	11
---	-----------

Wet van 3 december 2018 houdende instemming met het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Volksrepubliek China inzake de overbrenging van gevonniste personen, opgemaakt te Beijing op 31 oktober 2016, *BS* 31 mei 2021..... 11

Verdrag van 31 oktober 2016 tussen het Koninkrijk België en de Volksrepubliek China inzake de overbrenging van gevonniste personen, *BS* 31 mei 2021..... 11

Programmawet van 21 juni 2021, *BS* 12 juli 2021. 11

Wet van 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder, *BS* 14 juli 2021..... 12

Wet van 14 augustus 2021 betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie, *BS* 20 augustus 2021..... 12

Koninklijk besluit van 28 juni 2021 tot uitvoering van artikel 112duodecies, §4, derde lid, en §7, van het Wetboek van Strafvordering tot bepaling van de minimale informatie die in het proces-verbaal van toestemming moet worden opgenomen en tot vaststelling van de technische vereisten waaraan het toestel waarmee de polygraaf test wordt uitgevoerd, moet voldoen, *BS* 1 juli 2021. 13

1.2. EUROPESE REGELGEVING	13
--	-----------

Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/856 van de Commissie van 25 mei 2021 tot vaststelling van de datum waarop het Europees Openbaar Ministerie zijn taken op het gebied van onderzoek en strafvervolg ing opneemt, *Pb.L.* 188 van 28 mei 2021. 13

1.3. OVERZICHTEN VAN WETGEVING	14
---	-----------

1.4. BELANGRIJKE WETSONTWERPEN EN –VOORSTELLEN	14
---	-----------

Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek, wat de bestraffing van het maken en verspreiden van beeldmateriaal van slachtoffers in nood betreft, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2038/001. 14

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat betreft de instelling van onderzoeksrechters gespecialiseerd in mensenhandel en mensensmokkel, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2065/001..... 14

Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek, teneinde de minimumstraffen voor belaging te verdubbelen, wanneer die belaging heeft geleid tot de zelfdoding van het slachtoffer, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2081/001. 14

Herziening van artikel 150 van de Grondwet, teneinde de juryrechtspraak voor seksuele misdaden af te schaffen, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2100/001..... 15

Wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2141/001..... 15

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2159/001..... 16

2. RECHTSPRAAK	16
-----------------------------	-----------

2.1. OVERZICHTEN VAN RECHTSPRAAK	16
2.2. EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS.....	16
EHRM 19 januari 2021 (Keskin t. Nederland), www.echr.coe.int	16
Trefwoorden: Art. 6.1 en 6.3.d EVRM – Horen getuigen à charge – Geen motiveringsplicht in hoofde van beklaagde – Eerlijk proces – Waarde getuigenverklaringen – Beoordeling compenserende factoren voor gebrek aan verhoor getuigen à charge	16
EHRM 21 april 2021 (Tsonyo Tsonev t. Bulgarije), www.echr.coe.int	16
Trefwoorden: Non bis in idem - Administratieve boete en gevangenisstraf voor hetzelfde feit	17
Artikel 4, Zevende Protocol EVRM.	17
EHRM (Grote Kamer) 25 mei 2021 (Centrum för rättvisa t. Zweden), www.echr.coe.int	17
Trefwoorden: Privacy schending – Verzamelen bulkdata – Waarborgen	17
EHRM (Grote Kamer) 25 mei 2021 (Big Brother Watch e.a. tegen Verenigd Koninkrijk), www.echr.coe.int	20
Trefwoorden: Bulkdata - Sommige aspecten van Britse regeling omtrent verkrijgen en verwerken van gegevens zijn in strijd met het EVRM - Schending artikel 8 en 10 EVRM.	20
EHRM (Grote Kamer) 1 juni 2021 (Denis en Irvine t. België), www.echr.coe.int	21
Trefwoorden: Internering - Gedwongen opname - Ondanks dat op basis van de huidige wet iemand niet gedwongen opgenomen kan worden ter zake een diefstal, is de voortzetting van een gedwongen opname niet in strijd met artikel 5 EVRM.....	21
EHRM 8 juni 2021 (Dijkhuizen tegen Nederland), www.echr.coe.int	22
Trefwoorden: Horen verdachten per videoverbinding - Aanwezigheidsrecht in het buitenland gedetineerde verdachte niet geschonden - Horen verdachten per videoverbinding in het kader van berechting	22
EHRM 24 juni 2021 (Dodoja tegen Kroatië), www.echr.coe.int	23
Trefwoorden: Rechten van verdediging – Getuige à charge – Ondervragingsrecht – Niet enkel van belang voor de schuldvraag maar ook voor de strafmaat	23
EHRM 31 augustus 2021 (Karar tegen België), www.echr.coe.int	24
Trefwoorden: Artikel 6 EVRM – Onpartijdigheid van de rechtbank – Ontmoeting tussen de moeder van de slachtoffers en de voorzitter van het hof van assisen tijdens de week voor de start van het proces – Gedrag van de voorzitter kon twijfel doen ontstaan over zijn onpartijdigheid van het hof van assisen	24
2.3. HOF VAN JUSTITIE	24
Hof van Justitie (Grote Kamer) 12 mei 2021 (C-505/19), www.curia.europa.eu	24
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord – Artikel 54 – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 50 – Beginsel ‘ne bis in idem’ – Artikel 21 VWEU – Vrij verkeer van personen – Red notice van Interpol – Richtlijn (EU) 2016/680 – Rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens die in een dergelijke notice vervat zijn.....	24
2.4. HOF VAN CASSATIE.....	27
A. BEROEPEN TEGEN VONNISSEN EN ARRESTEN VAN CORRECTIONELE KAMERS.....	27
Hof van Cassatie 17 december 2019 (P.19.0845.N), www.juportal.be	27
Trefwoorden: BTW – Bewijsvoering – Visitatie - Wetten - Gerechtelijk Wetboek - Artikel 1026, 5° - Artikel 1027, eerste lid - Verzoekschrift tot het verkrijgen van machtiging tot fiscale visitatie - Verenigbaarheid – Gevolg – Handtekening advocaat.....	27
2. BTW - Bewijsvoering - Visitatie door de belastingambtenaren - Machtiging - Jurisdictionele controle - Doel - Voorwaarde	27
Hof van Cassatie 7 januari 2020 (P.19.0705.N), www.juportal.be	27
Trefwoorden: 1. Recht op tegenspraak - Dading van een medebeklaagde met de douaneadministratie - Recht op inzage van de beklaagde in de overeenkomst van transactie - Beoordeling door de feitenrechter - Voorwaarden	27
2. Straf – Verbeurdverklaring - Veroordeling tot de tegenwaarde van verbeurdverklarde zaken - Geen verbeurdverklaring per equivalent - Schadevergoeding - Geen matigingsbevoegdheid van de strafrechter - Uitwerking	27
Hof van Cassatie 7 januari 2020 (P.19.0671.N), www.juportal.be	28

Trefwoorden: 1. Hoger beroep - Volgappel openbaar ministerie - Beoordeling in beroep van de regelmatigheid van het bewijs – Draagwijdte	28
2. Politie - Opdrachten van bestuurlijke politie - Controle op plaatsen - Omvang	28
3. Recht op privacy - Huiszoeking - Huiszoeking met toestemming - Begrip woning - Bedrijfsruimten - Omvang.....	28
Hof van Cassatie 14 januari 2020 (P.19.0674.N), www.juportal.be	29
Trefwoorden: 1. Verjaring – Strafvordering – Stuiting - Artikel 22, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Stuitingsdaad - Begrip	29
2. Straf - Recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven - Opleggen van een straf - Rijverbod - Impact van de straf op de beklagde - Draagwijdte - Gevolg.....	29
Hof van Cassatie 14 januari 2020 (P.19.1026.N), www.juportal.be	30
Trefwoorden: 1. Werking in de tijd - Artikel 400, eerste lid, Strafwetboek - Opzettelijke slagen en verwondingen - Ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid - Wijziging door de wet van 5 februari 2016 - Versoepeling van de voorwaarden van strafbaarheid - Strengere strafwet - Draagwijdte - Gevolg.....	30
2. Opzettelijke slagen en verwondingen - Rechtvaardigingsgrond - Wettige verdediging - Omstandigheden van de feiten - Beoordeling - Gevolg.....	30
Hof van Cassatie 4 februari 2020 (P.19.0751.N), www.juportal.be	30
Hof van Cassatie 11 februari 2020 (P.19.0798.N), www.juportal.be	31
Hof van Cassatie 19 februari 2020 (P.19.0730.F), www.juportal.be	31
Trefwoorden: Geldboete en opdecimen - Opdecimen - Verhoging - Niet-terugwerkende kracht van de meest ongunstige strafwet - Toepassing - Beslissing van de rechter die twijfel laat bestaan over het tijdstip waarop het misdrijf werd gepleegd - Art. 2 Strafwetboek - Art. 1 Wet 5 maart 1952, betreffende de opdecimes op de strafrechtelijke geldboeten, gewijzigd bij de Wet 24 december 1993	32
Hof van Cassatie 19 februari 2020 (P.19.0159.F), www.juportal.be	32
Trefwoorden: Geschilpunt - Beslissing die de rechtsmacht van de rechter uitput - Nieuwe beslissing van dezelfde rechter - Zelfde zaak en partijen - Tussenvonnissen - Beslissende reden - Toepassing.....	32
Hof van Cassatie 19 februari 2020 (P.19.1090.F), www.juportal.be	33
Trefwoorden: Aansprakelijkheid buiten overeenkomst – Schade - Ramingswijze - Blijvende persoonlijke ongeschiktheid - Verzoek om de schade door kapitalisatie te ramen - Verwerping - Raming naar billijkheid (of "ex aequo et bono") - Voorwaarden.....	33
Hof van Cassatie 19 februari 2020 (P.19.1247.F), www.juportal.be	33
Trefwoorden: Strafzaken - Verstekvonnissen waartegen het openbaar ministerie geen hoger beroep heeft ingesteld - Vonnissen op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking - Vermindering van de hoofdgevangenisstraf ten aanzien van de bij verstek uitgesproken hoofdgevangenisstraf - Verzwaring van de bijzondere verbeurdverklaring - Wettigheid.....	33
Hof van Cassatie 4 maart 2020 (P.19.1251.F), www.juportal.be	34
Trefwoorden: 1. Verjaring - Termijn - Aanvang - Collectief misdrijf door eenheid van opzet	34
2. Vereniging van misdadigers - Begrip - Vereniging met het oogmerk misdrijven te plegen - Voorwaarde om die misdrijven daadwerkelijk te hebben gepleegd	34
Hof van Cassatie 4 maart 2020 (P.20.0226.F), www.juportal.be	34
Trefwoorden: Probationuutstel - Herroeping - Bij verstek bevolen herroeping - Verzet - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Ontvankelijkheid	35
Hof van Cassatie 11 maart 2020 (P.18.1287.F), www.juportal.be	35
Trefwoorden: 1. Gebruik van valse stukken door de vervalsers - Aard van het misdrijf - Aanvang van de verjaringstermijn.....	35
2. Gebruik van valse stukken met de bedoeling meerdere personen te misleiden - Nuttig gevolg	35
3. Gebruik door de vervalsers - Aard van het misdrijf - Aanvang van de verjaringstermijn.....	35
4. Gebruik van valse stukken - Begrip - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht van het Hof	35
Hof van Cassatie 18 maart 2020 (P.19.1299.F), www.juportal.be	36
Trefwoorden: Misbruik van vennootschapsgoederen - Bestanddelen - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk oogmerk - Begrip.....	37

Hof van Cassatie 18 maart 2020 (P.19.1229.F), www.juportal.be	37
Trefwoorden: 1. Algemene rechtsbeginselen - Strafzaken - "Fraus omnia corrumpit" – Functie.....	37
2. Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Algemeen rechtsbeginsel "fraus omnia corrumpit" - Invloed op de regels die van toepassing zijn op de raming van de schade - Schade uit een strafbare fout.....	37
Hof van Cassatie 25 maart 2020 (P.19.1306.F), www.juportal.be	37
Trefwoorden: 1. Motivering in rechte - Beslissing over de strafvordering - Nietigheid of uitsluiting van een bewijselement - Te vermelden wettelijke bepalingen - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering	38
2. Onregelmatig bewijs - Uitsluiting - Verantwoording - "Onherroepelijk ongeldige en aangetaste" processen-verbaal - Impliciete vaststelling van een onregelmatigheid die de betrouwbaarheid van het bewijs aantast	38
3. Onregelmatig bewijs - Uitsluiting - Verantwoording - Onregelmatigheid die de betrouwbaarheid van het bewijs aantast - Noodzaak om na te gaan of het gebruik van de onbetrouwbare bewijzen in strijd is met het recht op een eerlijk proces.....	38
4. Bewijs – Bewijsvoering - Vaststelling van gebrek aan loyaliteit van een onderzoeker - Invloed op de mogelijkheid om een eerlijk proces te voeren - Ontvankelijkheid van de vervolging – Voorwaarden ..	38
5. Onderzoek in strafzaken - Opsporingshandelingen - Oneerlijke handeling verricht in de loop van de voorbereidende fase van het strafproces - Onherroepelijke aantasting van het eerlijk karakter van het proces - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof van Cassatie.....	38
6. Politieambtenaar - Wettelijke opdracht - Vaststellingen en analyses in het kader van een onderzoek - Verschillen t.a.v. de deskundige - Gelaatsvergelijking.....	38
Hof van Cassatie 1 april 2020 (P.20.0054.F), www.juportal.be	40
Trefwoorden: Rechtvaardiging en verschoning - Verschoning - Verschoning van uitlokking - Voorwaarde - Onmiddellijke reactie op onrechtmatige en ernstige misdaden - Slachtoffer in staat van wettige verdediging.....	40
Hof van Cassatie 8 april 2020 (P.20.0060.F), www.juportal.be	40
Trefwoorden: Hoger beroep - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Enige grief betreffende de strafmaat - Heromschrijving van de feiten door de rechter in hoger beroep – Invloed op de mogelijkheid om de straf te verzwaren	40
Hof van Cassatie 15 april 2020 (P.20.0389.F), www.juportal.be	41
Trefwoorden: 1. Voorlopige hechtenis - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Geen middel dat aanvoert dat de handhaving van de opsluitingsmaatregel in strijd zou zijn met de door het EVRM ge waarborgde grondrechten van de gedetineerde - Verplichting van de rechter	41
2. Voorlopige hechtenis – Voorlopige invrijheidstelling - Toepasselijke maximumstraf - Begrip.....	41
Hof van Cassatie 22 april 2020 (P.20.0053.F), www.juportal.be	42
Trefwoorden: 1. Afstand van proceshandeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie – Afstand	42
2. Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn -	42
Principaal beroep - Termijn van dertig dagen - Berekening	42
Hof van Cassatie 22 april 2020 (P.20.0124.F), www.juportal.be	42
Trefwoorden: 1. Strafzaken - Strafvordering - Burgerlijke vordering voor de strafrechter - Burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf en ingesteld voor de strafrechter vóór de verjaring van de strafvordering - Art. 2244 Burgerlijk Wetboek - Art. 198, § 1 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen - Art. 26 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering	42
2. Strafzaken - Vernietiging - Rechtspleging - Tegensprekelijk karakter - Cassatieberoep - Rechtsdagbericht - Onjuist adres - Verschrijving die de eiser niet kan worden aangerekend - Bij verstek gewezen arrest van verwerping – Intrekking op vordering van de procureur-generaal - Nieuwe beschikkingen - Artt. 1106, 1107 en 1113 Gerechtelijk Wetboek	42
Hof van Cassatie 23 juni 2020 (P.20.0351.N), www.juportal.be	44
Trefwoorden: 1. Douane en accijnzen – Wettelijk vermoeden van schuld.....	44
2. Douane en accijnzen – Koninklijk Besluit - 19-05-2014 - Art. 3, § 1 – Verzuimsmisdrijf – Loutere overtreding	44
Hof van Cassatie 29 december 2020 (P.20.0988.N), www.juportal.be	45

Trefwoorden: Deskundigenonderzoek – Verzoek van beklagde – Bewijs ter ontlasting – Weigering . 45	
Hof van Cassatie 4 mei 2021 (P.21.0041.N), www.juportal.be	46
Trefwoorden: 1. Jeugdbeschermingswet – Stukken en onderzoeken bevolen in het kader van een procedure bij de jeugdrechtbank – Verbod stukken te gebruiken in een strafdossier – Verbod geldt ook voor onderzoeken bevolen door een burgerlijke rechter in het kader van een verbijfsregeling en uitoefening van het ouderlijk gezag	46
2. Rechten van verdediging – Verzoek tot horen van getuige à décharge – Beoordeling	46
Hof van Cassatie 11 mei 2021 (P.20.1197.N), www.juportal.be	47
Trefwoorden: Bewijs – Bewijskracht foto's	47
Hof van Cassatie 18 mei 2021 (P.21.0207.N), www.juportal.be	47
Trefwoorden: 1. Hoger beroep – Saisine appelrechter – Grief – Strafmaat – Verbeurdverklaring.....	47
2. Verbeurdverklaring – Vermogensvoordelen – Omvang – Berekening	47
Hof van Cassatie 18 mei 2021 (P.21.0454.N), www.juportal.be	48
Trefwoorden: Herhaling - Algemeen - Bewijs - Bewijslast	48
Hof van Cassatie 18 mei 2021 (P.21.0040.N), www.juportal.be	49
Trefwoorden: 1. Rechten van verdediging – Verzoek om horen van getuige à charge – Derde criterium – Motivering.....	49
2. Art. 779 Ger.W. – Wijziging samenstelling zetel na horen van getuige onder eed op de rechtszitting – Gevolg	49
Hof van Cassatie 25 mei 2021 (P.21.0326.N), www.juportal.be	50
Trefwoorden: Voorbedachte rade – Begrip.....	50
Hof van Cassatie 1 juni 2021 (P.21.0471.N), www.juportal.be	50
Trefwoorden: Hoger beroep tegen beslissingen op verzet - Gevolg - Saisine van de appelrechter	51
Hof van Cassatie 1 juni 2021 (P.21.0067.N), www.juportal.be	51
Trefwoorden: Wapenwet - Jacht - Milieu - Vaststellingen van de natuurinspecteur.....	51
Hof van Cassatie 8 juni 2021 (P.21.0343.N), www.juportal.be	52
Trefwoorden: Rechtsplegingsvergoeding – Eenzelfde advocaat in eenzelfde gerechtelijke band staat verscheidene partijen bij – Verdeling van de RPV	52
Hof van Cassatie 8 juni 2021 (P.21.0447.N), www.juportal.be	52
Trefwoorden: Fonds juridische tweedelijnsbijstand – Veroordeling – Bijdrage – Niet per aanleg	52
Hof van Cassatie 8 juni 2021 (P.21.0312.N), www.juportal.be	53
Trefwoorden: Samenstelling zetel - Tussenvonnissen/arrest	53
Hof van Cassatie 15 juni 2021 (P.21.0522.N), www.juportal.be	53
Trefwoorden: Straffen – Vrijheidsstraffen – Elektronisch toezicht – Instemming	53
Hof van Cassatie 15 juni 2021 (P.21.0260.N), www.juportal.be	54
Trefwoorden: Oplichting – Listige kunstgrepen – Het in het vooruitzicht stellen van een huwelijk of een affectieve relatie	54
Hof van Cassatie 15 juni 2021 (P.21.0252.N), www.juportal.be	54
Trefwoorden: 1. Bewijs – Getuigen – Verzoek om getuige à charge te horen ter zitting	54
2. Bewijs – Getuigen – Verzoek om getuige à charge te horen ter zitting – Motivering – Derde criterium – Vrees van getuige voor beklagde of diens entourage – Onderzoek naar alternatieven – Niet ambtshalve op te werken bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie	54
3. Recht op een eerlijk proces – Art. 6.1 EVRM – Redelijke termijn – In rekening brengen van de houding van de beklaagden	55
4. Uitspraak – Motivering – Constitutieve bestanddelen	55
Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0362.N), www.juportal.be	57
Trefwoorden: 1. Gerechtelijk onderzoek – Niet nader geïdentificeerde politionele informatie – Regelmatigheid van de informatie.....	57
2. Gerechtelijk onderzoek – Afluistermaatregel – Precieze aanwijzingen – Inlichtingen	57
Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0397.N), www.juportal.be	57
Trefwoorden: 1. Voorrecht van rechtsmacht – Inwinnen van inlichtingen of documenten door een andere magistraat van het OM dan de procureur-generaal bij het hof van beroep – Gevolg	58
2. Vrijheid van meningsuiting – Beperkingen – Laster en eerroof	58

Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0480.N), www.juportal.be	59
Trefwoorden: Verzet termijn - Aanvang.....	59
B. BEROEPEN TEGEN ARRESTEN VAN DE K.I.....	60
Hof van Cassatie 4 maart 2020 (P.20.0225.F), www.juportal.be	60
Trefwoorden: Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor van de in verdenkinggestelde - Inverdenkingstelling - Verlenen van bevel tot aanhouding - Wijziging van de kwalificatie in het bevel tot aanhouding - Voorwaarde - Recht van verdediging.....	60
Hof van Cassatie 11 maart 2020 (P.19.1183.F), www.juportal.be	60
Trefwoorden: 1. Stuk neergelegd na het sluiten van het debat - Niet-inaanmerkingneming - Impliciete beslissing.....	60
2. Sluiting van het debat - Verzoek tot heropening van de debatten - Artikelen 772 en 774 Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid.....	61
Hof van Cassatie 11 maart 2020 (P.20.0237.F), www.juportal.be	61
Trefwoorden: 1. Rechten van verdediging - Bewering volgens welke er een conclusie werd neergelegd per fax - Invloed op de verplichting van de rechters om hierop te antwoorden.....	61
2. Rechten van verdediging - Bewering volgens welke er een conclusie werd neergelegd per fax - Conclusie die de rechter niet regelmatig ter kennis is gebracht - Verplichting van de rechter.....	61
Hof van Cassatie 18 maart 2020 (P.20.0262.F), www.juportal.be	62
Trefwoorden: 1. Kamer van inbeschuldigingstelling - Tweemaandelijks toezicht - Redelijke termijn van de hechtenis - Overschrijding - Onaantastbare beoordeling in feite - Toezicht door het Hof.....	62
2. Handhaving van de voorlopige hechtenis - Redelijke termijn van de hechtenis - Overschrijding - Beoordeling - In aanmerking te nemen tijdvakken.....	62
3. Handhaving van de voorlopige hechtenis - Redelijke termijn van de hechtenis - Overschrijding - Beoordeling - Ingeplande maar niet-uitgevoerde onderzoeksopdracht - Invloed.....	62
Hof van Cassatie 18 maart 2020 (P.19.1215.F), www.juportal.be	62
Trefwoorden: Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Kamer van inbeschuldigingstelling - Toezicht op het goede verloop van het onderzoek - Ambtshalve toezicht - Draagwijdte - Discretionaire bevoegdheid van het hof van beroep.....	63
Hof van Cassatie 18 maart 2020 (P.19.1287.F), www.juportal.be	63
Trefwoorden: 1. Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter - Burgerlijke partijstelling via rechtsvordering - Draagwijdte.....	63
2. Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling - Uitwerkingen.....	63
3. Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter - Regeling van de rechtspleging - Raadkamer - Beschikking tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Hoger beroep beperkt tot de burgerlijke beschikkingen - Gevolg.....	63
Hof van Cassatie 25 maart 2020 (P.20.0229.F), www.juportal.be	63
Trefwoorden: 1. Vreemdelingen - Artikel 15.6 Terugkeerrichtlijn - Beslissing tot handhaving op grond van artikel 7 Vreemdelingenwet - Weigering om aan de verwijdering mee te werken - Opsluiting op grond van artikel 27, § 3, Vreemdelingenwet - Autonome titel.....	64
2. Vreemdelingen - Beslissing tot handhaving op grond van artikel 7 Vreemdelingenwet - Beroep - Weigering om aan de verwijdering mee te werken - Nieuwe vasthoudingsmaatregel op grond van artikel 27, § 3, vreemdelingenwet - Autonome titel - Cassatieberoep dat geen bestaansredenen meer heeft.....	64
Hof van Cassatie 25 maart 2020 (P.20.0189.F), www.juportal.be	64
Trefwoorden: 1. Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Bevoegdheden van de onderzoeksgerechten - Toezicht op de wettigheid van een maatregel van vrijheidsberoving krachtens welke de vreemdeling niet meer wordt vastgehouden - Bevoegdheid....	64
2. Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Voorwaarden strijdig met artikel 5 EVRM - Schadeloosstelling - Artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis - Toepassingsgebied.....	64
3. Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Toezicht - Onderzoeksgerechten - Maatregel van vrijheidsberoving krachtens welke de vreemdeling niet meer	

wordt vastgehouden - Toezicht - Artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis - Beroep voor de onderzoeksrechter dat geen bestaansreden meer heeft - Verenigbaarheid met EVRM	65
Hof van Cassatie 1 april 2020 (P.20.0267.F), www.juportal.be	66
Trefwoorden: Vreemdelingen - Herstelplicht - Staat - Overheid - Vreemdeling - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving ten gevolge van een huiszoeking - Beroep door de onderzoeksgerechten - Beroep heeft geen bestaansreden meer - Onwettigheid van de maatregel - Herstel van de schade - Artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis - Invloed	66
Hof van Cassatie 8 april 2020 (P.20.0391.F), www.juportal.be	67
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis - Handhaving - Motivering - Geactualiseerd, nauwkeurig en gepersonaliseerd onderzoek van de gegevens van de zaak	67
Hof van Cassatie 8 april 2020 (P.20.0306.F), www.juportal.be	67
Trefwoorden: Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen – Ministerieel besluit van uitlevering - Exclusieve bevoegdheid van de uitvoerende macht – Hoger beroep - Bevoegdheid van het hof van beroep	67
Hof van Cassatie 18 mei 2021 (P.21.0245.N), www.juportal.be	68
Trefwoorden: Eindvonnis – Beschikking van de raadkamer	68
Hof van Cassatie 15 juni 2021 (P.21.00145.N), www.juportal.be	68
Trefwoorden: Wraking – Wrakingsgrond – Levensbeschouwing	68
Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0414.N), www.juportal.be	68
Trefwoorden: Rechtsplegingsvergoeding - Buitenvervolgingsstelling - Gevolg t.a.v. de burgerlijke partij	69
Hof van Cassatie 7 juli 2021 (P.21.0760.N), www.juportal.be	69
Trefwoorden: Vreemdelingen – Vrijheidsberoving – Verlenging – Controle door onderzoeksgerecht .	69
Hof van Cassatie 20 juli 2021 (P.21.0936.N), www.juportal.be	70
Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel – Weigeringsgrond – Non bis in idem – Vraag om bijkomende gegevens aan de uitvaardigende staat	70
C. ANDERE ARRESTEN VAN HET HOF VAN CASSATIE	71
Hof van Cassatie 4 februari 2020 (P.19.0720.N), www.juportal.be	71
Trefwoorden: Voorrecht van rechtsmacht - Misdaden en wanbedrijven gepleegd door rechters buiten hun ambt - Magistraat van een hof van beroep - Artikelen 479 en 480 Wetboek van Strafvordering - Verzoek tot bijkomende onderzoekshandeling overeenkomstig de artikelen 61quinquies en 127, § 3, Wetboek van Strafvordering - Weigering van de raadsheer-onderzoeksrechter - Verklaring van hoger beroep bij de griffie van het Hof - Ontvankelijkheid	71
Hof van Cassatie 17 maart 2020 (P.20.0078.N), www.juportal.be	71
Trefwoorden: Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Gegrontheid - Voorwaarde	71
Hof van Cassatie 1 juni 2021 (P.21.0565.N), www.juportal.be	71
Trefwoorden: Wraking - Tijdstip verzoek - Onderzoeksrechter/Raadkamer - Kennis van de wrakingsgrond	72
Hof van Cassatie 1 juni 2021 (P.21.0566.N), www.juportal.be	72
Trefwoorden: Wraking - Enkel op basis van de middelen in de wrakingsakte – Strikte interpretatie ...	72
2.5. GRONDWETTELIJK HOF	73
Grondwettelijk Hof 10 juni 2021, www.const-court.be	73
Trefwoorden: Strafrechtspleging - Voorlopige hechtenis - Onmiddellijke aanhouding - Voorwaarden - Recidivegevaar	73
Grondwettelijk Hof 10 juni 2021, www.const-court.be	73
Trefwoorden: Strafrechtspleging - Veroordeling bij verstek - Verzet - Veroordeelde beklagde aan wie het vonnis niet in persoon werd betekend - Buitengewone termijn van verzet - Burgerrechtelijke veroordelingen	73
Grondwettelijk Hof 17 juni 2021, www.const-court.be	74
Trefwoorden: Strafrecht - Europees aanhoudingsbevel - a) Weigering van tenuitvoerlegging - Uitvoering van de straf in België - b) Tenuitvoerlegging - Verjaring van de straf naar Belgisch recht ...	74
Grondwettelijk Hof 9 juli 2021, www.const-court.be	75

Trefwoorden: Strafrecht - Strafrechtspleging - Hoger beroep tegen een gedeelte van het vonnis - Termijnen - Vergelijking tussen de situatie van het openbaar ministerie en die van de beklaagde	75
2.6. RAAD VAN STATE	76
2.7. HOVEN VAN BEROEP	76
A. CORRECTIONELE KAMERS	76
Gent 15 oktober 2018, <i>RW</i> 2020-2021, afl. 42, 1668-1677.	76
Trefwoorden: 1. Strafwet – Toepassing in de tijd – Wijziging van de strafwet – Gevolg	76
2. Vennootschap – Jaarrekening – Valsheid – Vereiste van bedrieglijk opzet of oogmerk om te schaden – Strafbare deelneming van commissaris-revisor – Niet naleven van verplichting bestuurders te wijzen op anomalieën in hun verslag	76
B. KAMER VAN INBESCHULDIGINGSTELLING	77
C. BURGERLIJKE KAMERS EN KORTGEDING	77
2.8. RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG	77
A. CORRECTIONELE KAMERS	77
Corr. Luik (afd. Luik) 21 oktober 2020, <i>JLMB</i> 2021, afl. 25, 1119-1120	77
Trefwoorden: 1. Droits de l’homme - Procès équitable – Opposition – Détenu – Information du condamné de la voie de recours ouverte	77
2. Droits de l’homme - Procès équitable – Détenu – Opposition tardive – Négligence dans l’information de la voie de recours ouverte – Irrecevabilité (non)	77
Corr. Luik (afd. Hoei) 26 november 2020, <i>RDP</i> 2021, afl. 7-8, 813-817	78
Trefwoorden: Presse – délit de presse – notion – diffamation sur un réseau social – juge compétent – cour d’assises (non)	78
Corr. Luik (afd. Luik) 4 maart 2021, <i>JLMB</i> 2021, afl. 25, 1129-1131	78
Trefwoorden: 1. Infractions diverses – Sexisme – Ratio legis – Éléments constitutifs – Atteinte à la dignité.	78
2. Infractions diverses – Sexisme – Interpellation en rue – Regard insistant	78
Corr. Brussel (fr.) 13 april 2021, <i>JLMB</i> 2021, afl. 25, 1132-1137.	79
Trefwoorden: 1. Libertés publiques – Liberté d’expression – Incitation à la haine ou à la violence à l’égard d’une personne ou d’un groupe – Notion – Élément constitutif – Dol - Dol spécial.	79
2. Libertés publiques – Liberté d’expression – Incitation à la haine ou à la violence à l’égard d’une personne ou d’un groupe – Simple injure (non)	79
3. Libertés publiques – Liberté d’expression – Diffusion d’idées fondées sur la supériorité ou la haine raciale – Élément constitutif – Dol - Dol spécial	79
Corr. Luik (afd. Luik) 14 april 2021, <i>JLMB</i> 2021, afl. 25, 1138-1141	79
Trefwoorden: Infraction - Peine – Vol alimentaire – Emprisonnement – Utilité de la peine –	80
Dignité humaine – Conditions d’exécution – Principe de réinsertion	80
Corr. Luik (afd. Luik) 17 mei 2021, <i>JLMB</i> 2021, afl. 25, 1142-1145	80
Trefwoorden: 1. Coups et blessures involontaires – Homicide – Élément moral – Faute la plus légère – Faute commise par un policier – Absence de rédaction d’un procès-verbal de plainte	80
2. Coups et blessures involontaires – Homicide – Certitude judiciaire – Absence de rédaction d’un procès-verbal par un policier – Meurtre de la plaignante – Lien causal (oui)	80
Corr. Brussel (fr.) 27 mei 2021, <i>JLMB</i> 2021, afl. 25, 1146-1149	81
Trefwoorden: 1. Infractions diverses – Sexisme – Éléments constitutifs – Mépris à l’égard de	81
la femme.	81
2. Infractions diverses – Sexisme – Éléments constitutifs – Élément moral – Intention de nuire – Gravité de l’atteinte à la dignité de la femme.	81
B. RAADKAMER	82
C. BURGERLIJKE KAMERS EN VOORZITTER IN KORTGEDING	82
2.9. HOVEN VAN ASSISEN	82
2.10. BUITENLANDSE RECHTSpraak	82
3. RECHTSLEER	82

3.1. OVERZICHTEN VAN RECHTSLEER	82
3.2. BOEKEN.....	82
A. NIEUWE BOEKEN I.V.M. STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT	82
B. NIEUWE BOEKEN I.V.M. STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT IN DE BIBLIOTHEEK	82
3.3. BIJDRAGEN IN BOEKEN OF TIJDSCHRIFTEN (INCLUSIEF NOTEN).....	82
A. BIJDRAGEN I.V.M. INTERNATIONAAL EN EUROPEES STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT	83
B. BIJDRAGEN I.V.M. ALGEMEEN STRAFRECHT	83
C. BIJDRAGEN I.V.M. BIJZONDER STRAFRECHT.....	83
D. BIJDRAGEN I.V.M. STRAFPROCESRECHT	83
E. GEMENGDE OF ANDERE BIJDRAGEN	84
F. STRAFRECHT IN HET BUITENLAND.....	84
3.4. BELANGRIJKE EVOLUTIES IN ANDERE RECHTSTAKKEN OF BELANGRIJKE ARTIKELEN OVER HET RECHT	84
3.5. VARIA	84

1. Wetgeving

1.1. Belgische regelgeving

Wet van 3 december 2018 houdende instemming met het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Volksrepubliek China inzake de overbrenging van gevonnisse personen, opgemaakt te Beijing op 31 oktober 2016, *BS* 31 mei 2021.

Samenvatting: Op 4 juni 2021 treedt het Belgisch-Chinees Overbrengingsverdrag (het 'Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisse personen') van 31 oktober 2016 in werking. Voor Belgen die vastzitten in China betekent dit dat ze op een eenvoudige manier naar ons land kunnen worden overgebracht om hier hun straf verder uit te zitten. Hetzelfde geldt voor Chinezen die hier veroordeeld zijn tot een vrijheidsbenemende straf.

Verdrag van 31 oktober 2016 tussen het Koninkrijk België en de Volksrepubliek China inzake de overbrenging van gevonnisse personen, *BS* 31 mei 2021.

Samenvatting: zie hierboven.

Programmawet van 21 juni 2021, *BS* 12 juli 2021.

Samenvatting: In Titel 4. Justitie lezen we dat het opleggen van administratieve toeslagen voor misdrijven wordt ingevoerd.

Hiertoe wordt o.a. een artikel 162ter Sv. ingevoerd:

“Ieder veroordelend vonnis, uitgesproken tegen de beklaagde en tegen de personen die voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijk zijn, geeft aanleiding tot de betaling van de administratieve toeslag bedoeld in het zevende lid van artikel 216bis, § 1, indien de voorgestelde minnelijke schikking bepaald in dat artikel niet kan worden uitgevoerd of bekrachtigd.

Hetzelfde geldt wanneer, in het geval van inbreuken op de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer en op de reglementen aangenomen krachtens deze wet, deze inbreuken niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een onmiddellijke inning bedoeld in artikel 65, § 1, tweede lid, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie van het wegverkeer, noch van een minnelijke schikking bedoeld in artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering. Het bedrag van de administratieve toeslag bedraagt in dat geval 25,32 euro.

De in het eerste lid bedoelde administratieve toeslag wordt opeisbaar op datum van de veroordeling.

Het bedrag van de in het eerste lid bedoelde administratieve toeslag wordt elk jaar op 1 januari automatisch aangepast in functie van de evolutie van de consumptieprijsindex van de maand november van het voorgaande jaar.

De in het eerste lid bedoelde administratieve toeslag wordt ingevorderd door de administratie van de Federale Overheidsdienst Financiën die belast is met de inning en invordering van fiscale en niet-fiscale schulden, volgens de regels die van toepassing zijn met betrekking tot de invordering van strafrechtelijke boetes.”

Datum van inwerkingtreding: door de Koning te bepalen.

KB gepubliceerd op 19 augustus 2021: inwerkingtreding op dag van publicatie van KB.

“De nieuwigheden voor justitie hebben betrekking op het Crossborder-platform. Binnenkort zal een bijkomende, administratieve toeslag worden geheven op alle boetes die via het Crossborder-platform worden geïnd. Denk aan de onmiddellijke inningen, de bevelen tot betalen en de minnelijke schikkingen bij verkeersovertredingen. De toeslag komt er in eerste instantie om de administratieve en operationele verwerkingskosten te kunnen dekken, maar ook om de continuïteit van het project te kunnen garanderen.

De wetgever creëert een juridische basis voor de heffing van de toeslag voor wat betreft de verschillende ‘producten’ waarvoor het Crossborderplatform verantwoordelijk is. De programmawet pas volgende regelgeving aan:

- artikel 65 van de Wegverkeerswet van 16 maart 1968 voor wat betreft de administratieve toeslagen op de onmiddellijke inningen

- artikel 65/1 van de Wegverkeerswet van 16 maart 1968 voor wat betreft de administratieve toeslagen op het bevel tot betalen

- artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering voor wat betreft de administratieve toeslagen op de minnelijke schikking;

- artikelen 162ter (nieuw), 194, 196/1 en 211 van het Wetboek van strafvordering voor wat de administratieve toelage betreft als de zaak voor de rechtbank komt (na een veroordeling worden de uitvoerbare titels, met inbegrip van de administratieve toeslag, overgemaakt aan de FOD Financiën die verder instaat voor de invordering ervan op de werkwijze die vandaag al wordt gehanteerd. De opgelegde administratieve toeslagen worden daarna overeenkomstig de bepalingen in de programmawet van 21 juni 2021 overgedragen aan de FOD Justitie ter financiering van de gemaakte kosten van het Crossborderplatform)

- de wet van 5 augustus 2006 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie voor wat betreft de administratieve toeslagen op de Europese certificaten die worden verzonden naar Belgen die in het buitenland beboet werden.”

(bron: jura.be)

Wet van 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder, *BS* 14 juli 2021.

Samenvatting wetsontwerp: De wet van 5 mei 2019 maakte de strafuitvoeringsrechtbanken (SURB's) ook bevoegd voor de uitvoering van de korte vrijheidsstraffen. Dat zijn de straffen waarvan het uitvoerend gedeelte 3 jaar of minder is. De inwerkingtreding van die wet werd inmiddels uitgesteld, ten laatste tot 1 december 2021. Om de kortgestraften toe te laten om onmiddellijk strafuitvoeringsmodaliteiten vanuit vrijheid aan te vragen, zoals voorzien in de nieuwe regeling, worden er nog enkele wijzigingen aangebracht aan de aanvraagprocedure. (bron: Jura.be)

Wet van 14 augustus 2021 betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie, *BS* 20 augustus 2021.

Samenvatting wetsontwerp: Uiterlijk op 4 oktober 2021 treedt de zogenaamde 'Pandemiewet' in werking, de wet die een bijzonder kader creëert om 'maatregelen van bestuurlijke politie' te nemen in een epidemische noodsituatie. Want hoewel de verschillende wetten (zoals de Nieuwe Gemeentewet, de Wet op het Politieambt en de Wet op de Civiele Veiligheid) die als basis dienden voor de vele maatregelen tijdens de huidige coronacrisis volgens de Raad van State wel degelijk een adequate juridische basis vormen, krijgt deze manier van werken al van bij het uitbreken van de pandemie kritiek. Met één specifieke basistekst wil de wetgever dan ook duidelijkheid, uniformiteit en structuur creëren in de verschillende stappen en bevoegdheden voor de aanpak van een gezondheids crisis. Het nieuwe kader is er om toekomstige epidemische noodsituaties het hoofd te bieden, maar kan (voor zover nog nodig is) ook nog worden toegepast voor de Covid-19-pandemie.

Kort samengevat geeft de wetgever de Koning de bevoegdheid om een epidemische noodsituatie af te kondigen en de nodige maatregelen van bestuurlijke politie te nemen. Maar in hoogdringende situaties kan de minister van Binnenlandse Zaken die bevoegdheden uitoefenen. Wanneer de lokale omstandigheden het vereisen, kunnen de gouverneurs en burgemeesters strengere maatregelen nemen (volgens de eventuele instructies van de minister van Binnenlandse Zaken).

(Bron: Jura.be)

Koninklijk besluit van 28 juni 2021 tot uitvoering van artikel 112duodecies, §4, derde lid, en §7, van het Wetboek van Strafvordering tot bepaling van de minimale informatie die in het proces-verbaal van toestemming moet worden opgenomen en tot vaststelling van de technische vereisten waaraan het toestel waarmee de polygraaf test wordt uitgevoerd, moet voldoen, *BS* 1 juli 2021.

Samenvatting: Sinds februari 2020 bevat het Wetboek van Strafvordering een wettelijk kader voor het gebruik van polygraaf testen als bewijsmiddel in strafzaken. Maar artikel 112duodecies van het wetboek bevat alleen basisprincipes. Heel wat elementen moesten nog bij KB worden uitgewerkt. Een must om de regeling te kunnen toepassen. De federale regering maakt hier nu werk van en zorgt voor de verdere invulling van het 'proces-verbaal van toestemming' dat een verdachte, getuige of slachtoffer moet ondertekenen vooraleer de test kan worden afgelegd. Tegelijkertijd legt ze een reeks technische vereisten vast voor de toestellen waarmee polygraaf testen worden afgelegd. (bron: Jura.be)

1.2. Europese regelgeving

Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/856 van de Commissie van 25 mei 2021 tot vaststelling van de datum waarop het Europees Openbaar Ministerie zijn taken op het gebied van onderzoek en strafvervolg ing opneemt, *Pb.L.* 188 van 28 mei 2021.

Samenvatting: Het Europees Openbaar Ministerie neemt op 1 juni 2021 de taken op het gebied van onderzoek en strafvervolg ing op die het bij Verordening (EU) 2017/1939 zijn opgedragen.

1.3. Overzichten van wetgeving

- ALIE, M., HEBERT-DOLBEC, M.-L., “Chronique de droit international pénal 2021/1”, *RDP* 2021, afl. 6, 577-607.

1.4. Belangrijke wetsontwerpen en –voorstellen

Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek, wat de bestraffing van het maken en verspreiden van beeldmateriaal van slachtoffers in nood betreft, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2038/001.

Toelichting: Tot nu toe bestaat er geen specifieke strafbaarstelling voor het zonder toestemming maken en verspreiden van beeldmateriaal van personen die het slachtoffer zijn geworden van een gebeurtenis tijdens dewelke hun fysieke of psychische integriteit werd aangetast.

Omdat op basis van de wet Gegevensbescherming veelal geen passend gevolg wordt verleend aan dergelijke feiten, die bovendien een zwaardere strafmaat verantwoorden, strekt dit wetsvoorstel tot de invoering van een nieuw misdrijf in het Strafwetboek. De verwerking van de genoemde feiten voor journalistieke of academische doeleinden wordt evenwel uitdrukkelijk van deze strafbepaling uitgesloten, net zoals alle gevallen waarvoor reeds een wettelijke of reglementaire basis voorhanden is.

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat betreft de instelling van onderzoeksrechters gespecialiseerd in mensenhandel en mensensmokkel, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2065/001.

Toelichting: Om mensenhandel en mensensmokkel efficiënter te kunnen aanpakken worden door het voorliggende voorstel onderzoeksrechters gespecialiseerd in deze materie ingesteld. Hiermee wil dit voorstel zorgen voor een grotere specialisatie in deze materie die doorheen de jaren steeds ingewikkelder, technischer en internationaler is geworden. Die grotere expertise moet ertoe leiden dat zaken efficiënt, effectief en binnen een redelijke termijn kwaliteitsvol worden afgehandeld.

Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek, teneinde de minimumstraffen voor belaging te verdubbelen, wanneer die belaging heeft geleid tot de zelfdoding van het slachtoffer, *Parl.St.* Kamer 2020-2021, 2081/001.

Toelichting: Ons Strafwetboek bestraft belaging. Dit wetsvoorstel beoogt de minimumstraffen daarvoor te verdubbelen wanneer de belaging het slachtoffer ertoe heeft gedreven zelfmoord te plegen.

Herziening van artikel 150 van de Grondwet, teneinde de juryrechtspraak voor seksuele misdaden af te schaffen, *Parl.St. Kamer 2020-2021, 2100/001*.

Toelichting: Indieners willen in artikel 150 van de Grondwet de juryrechtspraak expliciet uitsluiten voor seksuele misdaden. Op die manier zullen seksuele misdaden voor de correctionele rechtbank berecht worden, zonder dat het correctionaliseringsmechanisme moet toegepast worden. Het grote voordeel is dan ook dat de in het Strafwetboek vastgestelde straffen ook effectief door de rechter zullen kunnen worden opgelegd. De facto zal dit zorgen voor een aanzienlijke verhoging van de strafmaat: de maximum gevangenisstraf zal hersteld worden tot de minimum gevangenisstraf.

Omdat het niet aangewezen is in de Grondwet zelf te verwijzen naar specifieke wetsartikelen, wordt ervoor gekozen toepassing te maken van de term “seksuele misdaden”. Hieronder dienen de misdaden uit de artikelen 371/1 tot en met 389 van het Strafwetboek begrepen te worden. Het is uiteraard de bedoeling dat de huidige strafmaten voorzien in het Strafwetboek behouden blijven. Om te vermijden dat er een wijziging dient doorgevoerd te worden op het niveau van de straftoemeting met mogelijke interpretatieproblemen of discriminatiegronden tot gevolg, wordt dit principe in de Grondwet zelf ingeschreven.

Wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl.St. Kamer 2020-2021, 2141/001*.

Toelichting: Het seksueel strafrecht heeft een belangrijke plaats in het strafwetboek, dat dateert van 1867. Het wetboek is herhaaldelijk gewijzigd om rekening te houden met nieuwe vormen van criminaliteit en om de strafbare feiten aan te passen aan de maatschappelijke ontwikkelingen. Deze wijzigingen zijn fragmentarisch en inconsistent doorgevoerd. Door deze wijzigingen is het strafwetboek een tekst geworden die moeilijk te lezen en te begrijpen is. Er is nood aan een modern seksueel strafrecht dat uiting geeft aan de hedendaagse normen. Zo kan er momenteel bijvoorbeeld enkel sprake zijn van aanranding van de eerbaarheid op een meerderjarige wanneer er sprake is van dwang of geweld, maar niet als er een gebrek aan toestemming is. Bij verschillende misdrijven is de definitie ontoereikend.

Het wetsontwerp bouwt voort op de werkzaamheden van de Commissie voor de hervorming van het strafrecht, die tijdens de vorige legislatuur is ingesteld om een nieuw wetboek van strafrecht op te stellen.

Het wetsontwerp introduceert een geactualiseerd seksueel strafrecht in het huidig wetboek van strafrecht, vooruitlopend op de hervorming van het volledige strafwetboek.

De belangrijkste kenmerken van de hervorming van het seksueel strafrecht zijn de volgende:

- Het opnemen van de seksuele misdrijven in een titel waarin alle misdrijven tegen de persoon worden samengebracht;
- Een nieuwe definitie van toestemming;
- Een uniforme leeftijd van seksuele meerderjarigheid;
- Harmonisering van de bepalingen inzake aanranding van de eerbaarheid, verkrachting, voyeurisme en de niet-consensuele verspreiding van seksuele beelden en opnamen;
- Misbruik van prostitutie van meerderjarigen;
- Harmonisering van strafmaten en verzwarende omstandigheden en factoren.

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *Parl.St. Kamer 2020-2021, 2159/001.*

Toelichting: De voorwaarden waaronder een verdachte van een misdrijf in vrijheid kan worden gesteld, worden opgelegd voor een maximale periode van drie maanden.

Voor zover de voorwaarden voor het verstrijken van de opgelegde termijn niet worden verlengd, vervallen de opgelegde voorwaarden.

Voor zover de niet-verlenging van de voorwaarden een bewuste keuze is stelt zich geen probleem. Een ander verhaal is het indien men weldegelijk de intentie had om de voorwaarden tijdig te verlengen, maar dit door een vergetelheid naliet te doen. De gevolgen kunnen dramatisch zijn.

Dit wetsvoorstel komt aan de voormelde problematiek tegemoet. De voorwaarden blijven gelden tot er een beslissing is die een einde maakt aan de vervolging.

2. Rechtspraak

2.1. Overzichten van rechtspraak

- Nihil

2.2. Europees Hof voor de rechten van de mens

EHRM 19 januari 2021 (Keskin t. Nederland), www.echr.coe.int

Hyperlink: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-207365>

Trefwoorden: Art. 6.1 en 6.3.d EVRM – Horen getuigen à charge – Geen motiveringsplicht in hoofde van beklaagde – Eerlijk proces – Waarde getuigenverklaringen – Beoordeling compenserende factoren voor gebrek aan verhoor getuigen à charge

Samenvatting: Ten aanzien van getuigen à charge wordt het belang van ondervraging door de verdediging voorondersteld. Er is geen nadere onderbouwing voor nodig. Aan artikel 6, lid 3 sub d) EVRM ligt immers het uitgangspunt ten grondslag dat verdachten in beginsel het recht hebben om getuigen die hen belasten, in enig stadium van de procedure te ondervragen om hun betrouwbaarheid te testen.

De verklaringen van de getuigen vormden een onderdeel van de bewijsmiddelen die leidden tot de veroordeling van de verdachte. Door het hof van beroep werd niet onderbouwd waarom de verklaringen als geloofwaardig werden aangemerkt en ook bleek niet dat het hof minder waarde had toegekend aan de verklaringen. Voorts was er geen ondersteunend bewijs aanwezig ter staving van hetgeen bleek uit de verklaringen.

EHRM 21 april 2021 (Tsonyo Tsonev t. Bulgarije), www.echr.coe.int

Hyperlink: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-209031>

Trefwoorden: Non bis in idem - Administratieve boete en gevangenisstraf voor hetzelfde feit Artikel 4, Zevende Protocol EVRM.

Samenvatting: Klager is een administratieve boete en een gevangenisstraf opgelegd voor een mishandeling. Het Hof had eerder al geoordeeld dat dit in strijd is met het ne bis in idem beginsel en stelde een schending van artikel 4, Zevende Protocol vast (nr. 2736/03). De criminele procedure wordt vervolgens heropend. Klager stelt zich op het standpunt dat dit in strijd is met het ne bis in idem beginsel, omdat al een boete opgelegd is in een administratieve procedure. De regionale rechtbank legt alsnog een gevangenisstraf op en overweegt daarbij dat het nationale recht niet voorziet in de mogelijkheid de vervolging in een crimineel proces te schorsen om de reden dat een administratieve boete is opgelegd voor hetzelfde feit. Volgens de regionale rechtbank is het aan de openbaar aanklager de administratieve procedure te heropenen. Dit laatste is door de openbaar aanklager geweigerd. De openbaar aanklager stelt zich op het standpunt dat de criminele procedure was gericht op het fysieke leed dat klager bij het slachtoffer had toegebracht, terwijl de administratieve procedure was gericht op het betreden van de woning en het slaan van het slachtoffer. Volgens de openbaar aanklager is dus geen sprake van een dubbele vervolging voor hetzelfde feit, maar van twee vervolgingen voor twee strafbare feiten. De Hoge Raad houdt de beslissingen in stand. Klager dient vervolgens opnieuw een klacht in bij het Hof.

Naar het oordeel van het hof dienen de administratieve procedure en de criminele procedure hetzelfde doel, namelijk het bestraffen van klager. In de criminele procedure is geen rekening gehouden met het feitencomplex vastgesteld in de administratieve procedure. Ook is in de criminele procedure is bij het bepalen van de straf geen rekening gehouden met de in de administratieve procedure opgelegde boete. De Bulgaarse autoriteiten zijn de waarborgen van het ne bis in idem beginsel niet nagekomen.

Het hof stelt vast dat klager twee keer is berecht en bestraft voor hetzelfde feit en dat het ne bis in idem-beginsel aldus is geschonden.

(Bron: Elementaire Rechtspraak)

EHRM (Grote Kamer) 25 mei 2021 (Centrum för rättvisa t. Zweden), www.echr.coe.int

Hyperlink: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-210078>

Trefwoorden: Privacy schending – Verzamelen bulkdata – Waarborgen

Samenvatting: Artikel 8 EVRM. Klagster is een non-gouvernementele organisatie en vertegenwoordigt cliënten in gerechtelijke procedures betreffende de rechten en vrijheden vastgelegd in het EVRM en in het Zweedse recht. Een ander onderdeel van de werkzaamheden van de organisatie is de deelname aan het publieke debat in kwesties over de rechten en vrijheden van individuen.

Klagster communiceert dagelijks met individuen, organisaties en bedrijven in Zweden en het buitenland via e-mail, telefoon en fax. Een deel van die communicatie is vanuit privacy

perspectief gevoelig. Gesteld wordt dat er een risico bestaat dat de berichten worden onderschept en worden bestudeerd door middel van bulkonderschepping van data.

Het hof stelt vast dat beoordeling van de wetgeving in abstracto gerechtvaardigd is en baseert dat oordeel op de criteria uit de uitspraak Roman Zakharov. Het gaat dan om de werkingsfeer van de wetgeving en het beschikbaar zijn van rechtsmiddelen op nationaal niveau. Het hof constateert dat klager niet valt onder de groepen waarop de werkingsfeer van de wetgeving ziet.

Met betrekking tot de effectiviteit van de rechtsmiddelen constateert het Hof dat er in Zweden beperkingen gelden, waardoor de rechtsmiddelen niet voldoende beschikbaar zijn voor het publiek.

De klacht betreft dus de bulkverzameling van data door inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De beoordeling van een dergelijk stelsel kent verschillende moeilijkheden. Vanwege de digitale communicatie, worden grote hoeveelheden data onderschept die niet zijn gericht op individuele burgers. Geheimhouding is gelegitimeerd om dreigingen van bekende en onbekende actoren te voorkomen. Wel zijn waarborgen cruciaal.

Met betrekking tot de beperking van artikel 8 EVRM, stelt het Hof dat de bulkverzameling van data een geleidelijk proces is waarin de mate van inmenging toeneemt naarmate het proces vordert. Bulkonderscheppingsstelsels hoeven volgens het Hof niet allemaal hetzelfde model te volgen en niet alle stadia van het proces zijn altijd hetzelfde, maar het Hof onderscheidt daarin vier fases. Artikel 8 EVRM is van toepassing op al deze fases. De beperking van de privacy rechten zal sterker worden naarmate het proces vordert en de verschillende fases doorloopt.

1. Algemene beginselen met betrekking tot geheime maatregelen van surveillance, waaronder het onderscheppen van communicatie.

Een beperking van het recht van artikel 8 EVRM, kan alleen worden gerechtvaardigd als is voldaan aan de eisen van het tweede lid van artikel 8. De beperking moet zijn voorzien bij wet, dus een basis hebben in het nationale recht en toegankelijk en voorzienbaar zijn. Met betrekking tot de voorzienbaarheid, merkt het hof op dat in het geval van bulkonderschepping van data, het niet mogelijk is dat individuen kunnen voorzien wanneer autoriteiten hun toevlucht nemen tot dergelijke maatregelen, zodat zij hun gedrag daar niet op kunnen aanpassen. Als een overheidstaak door het bestuur wordt uitgeoefend en daarbij is omgeven door geheimhouding, kan er willekeur ontstaan. Het is daarom essentieel om duidelijke en gedetailleerde regels voor geheime surveillance-maatregelen te hebben. Vooral ook omdat de technologie die beschikbaar is telkens geavanceerder wordt. Het nationale recht moet dus voldoende duidelijk zijn en burgers voldoende indicatie geven van de omstandigheden waarin en de voorwaarden waaronder overheidsinstanties bevoegd zijn om een beroep te doen op dergelijke maatregelen. De rechtmatigheid van de inmenging is dan ook nauw verbonden met de noodzakelijkheidstoets. Het hof beoordeelt dus gezamenlijk of de beperking is voorzien bij wet en noodzakelijk is in een democratische samenleving. Met betrekking tot de noodzakelijkheid hebben staten een ruimte beoordelingsmarge.

2. De noodzaak om jurisprudentie te ontwikkelen

Het Hof heeft in eerdere jurisprudentie de minimumwaarborgen uit de jurisprudentie toegepast op doelgerichte onderschepping van berichten. Het Hof heeft echter niet eerder hoeven ingaan op het onderscheid tussen doelgerichte onderschepping en bulkverzameling van data. Het middel van bulkverzameling kan misbruikt worden. Artikel 8 verbiedt niet het

gebruik van bulkverzameling van data om de nationale veiligheid en belangen te beschermen en staten hebben een ruime beoordelingsmarge om te bepalen welk bulksverzamelingsstelsel noodzakelijk is. Wel is de beoordelingsmarge van de staat bij de uitvoering van het stelsel beperkter en dienen er waarborgen te zijn.

3. De te volgen aanpak bij bulkverzameling van data

De waarborgen in de eerdere jurisprudentie van het Hof zien meer op doelgerichte verzameling en dienen dus te worden aangepast voor bulkverzameling van data. Doel van bulkverzameling is meer preventief dan het onderzoeken van een specifiek doel of strafbaar feit. Het is van belang dat het nationale recht voldoende duidelijk en gedetailleerd bepaalt op basis van welke gronden bulkverzameling is toegestaan en de omstandigheden waaronder communicatie mag worden verzameld. Daarnaast zijn in de context van de bulkverzameling, het belang van sterk toezicht en inspectie belangrijk. Er moet ook rekening worden gehouden met de toenemende mate van inbreuk op artikel 8 EVRM, gedurende het doorlopen van de verschillende fases van de bulksverzameling. De behoefte aan waarborgen is daarom het sterkst aan het eind van het proces, namelijk waar informatie van een specifieke persoon wordt geanalyseerd. Voor de beoordeling van een klacht over bulkverzameling van data op grond van artikel 8, moet er een end-to-end waarborg zijn ingebouwd, waarbij elke fase van het proces is onderworpen aan een beoordeling van de noodzakelijkheid en de proportionaliteit van de maatregelen. Ook moet er sprake zijn van onafhankelijke toestemming voor bulkverzameling bij het bepalen van het doel en de reikwijdte van de operatie en dat er achteraf toezicht en onafhankelijke toetsing plaatsvindt.

Bij de beoordeling of de staat heeft gehandeld binnen zijn beperkte beoordelingsmarge, kijkt het Hof naar een breder scala dan de zes waarborgen uit de Weber-uitspraak en kijkt naar het volgende:

1. De gronden waarop het onderscheppen van bulkdata kan zijn toegestaan;
2. De omstandigheden waarin de communicatie van een persoon kan worden onderschept;
3. De te volgen procedure voor het verlenen van toestemming;
4. De te volgen procedures voor het selecteren, onderzoeken en gebruiken van het onderschepte materiaal;
5. De te nemen voorzorgsmaatregelen bij het doorgeven van het materiaal aan andere partijen;
6. De beperkingen voor de duur van het verzamelen, de opslag van het materiaal en de omstandigheden waarin dergelijk materiaal moet worden gewist en vernietigd;
7. De procedures en modaliteiten voor toezicht door een onafhankelijke autoriteit van naleving van de waarborgen en zijn bevoegdheden om niet-naleving aan te pakken;
8. De procedures voor onafhankelijke toetsing achteraf van dergelijke naleving en de bevoegdheden van de bevoegde instantie om gevallen van niet-naleving aan te pakken.

Het Hof oordeelt dat het Zweedse systeem is gebaseerd op gedetailleerde regels die waarborgen en beperkingen kennen in werkingssfeer. De gronden voor het toestaan van het verzamelen zijn duidelijk omschreven, de omstandigheden waaronder communicatie mag worden onderschept en gecontroleerd en de procedures voor selectie, bestudering en gebruik van onderschept materiaal zijn voldoende duidelijk omschreven en voorzien van voldoende waarborgen tegen misbruik. De duur van verzamelen is gereguleerd en gecontroleerd. Ook bestaat er een rechterlijke procedure en supervisie van een

onafhankelijk orgaan om toe te zien op de juiste toepassing van de wetgeving en verdragseisen.

Het Hof constateert drie gebreken in het Zweedse stelsel. Allereerst is er geen duidelijke regel voor het vernietigen van onderschept materiaal waarin geen persoonlijke data zijn opgenomen. Dit heeft geen nadelige gevolgen voor artikel 8 EVRM omdat er in Zweden wel duidelijke regels zijn voor de vernietiging van onderschept materiaal in wel bepaalde gevallen en in het geval dat het materiaal persoonsgegevens bevat.

Het tweede gebrek, het ontbreken van een wettelijke verplichting om rekening te houden met de privacybelangen van individuen bij het nemen van een beslissing om inlichtingenmateriaal aan buitenlandse partner te verstrekken, kan verstrekende gevolgen hebben voor individuen en organisaties en tast de rechten van een individu, beschermd onder artikel 8 EVRM, aan.

Het derde gebrek bestaat uit het ontbreken van een effectieve inspectie achteraf. Hierdoor zijn er aan het einde van het proces niet voldoende waarborgen ingebouwd, wat niet verenigbaar is met het oordeel van het Hof, dat naarmate het proces vordert er meer waarborgen dienen te zijn. Het Zweedse systeem heeft de beoordelingsmarge van de staat overschreden door niet voldoende end-to-end waarborgen in te bouwen om machtsmisbruik en willekeur te voorkomen.

(Bron: Nieuwsbrief Rechtspraak Europa, www.rechtspraak.nl)

EHRM (Grote Kamer) 25 mei 2021 (Big Brother Watch e.a. tegen Verenigd Koninkrijk), www.echr.coe.int

Hyperlink: <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-210077>

Trefwoorden: Bulkdata - Sommige aspecten van Britse regeling omtrent verkrijgen en verwerken van gegevens zijn in strijd met het EVRM - Schending artikel 8 en 10 EVRM.

Samenvatting: Artikel 8 EVRM. Klagers zijn journalisten en mensenrechtenorganisaties. Ze klagen over de Britse regeling omtrent het verkrijgen en verwerken van data. Hun klachten betreffen meer in het bijzonder:

1. Het systeem waarmee op grote schaal onderschepping en doorzoeking van data kan plaatsvinden;
2. De manier waarop gegevens van overheden en veiligheidsdiensten worden verkregen en verwerkt en;
3. De verkrijging van data van private aanbieders van communicatie-gegevens.

Schending artikel 8 EVRM?

1. Gelet op de groeiende dreiging die van internationaal online opererende netwerken uitgaat, waarmee overheden hebben te kampen in een hedendaagse moderne samenleving, oordeelt het Hof dat de keuze voor een systeem waarmee op grote schaal onderschepping van data kan plaatsvinden op zichzelf niet in strijd is met artikel 8 EVRM.

Het Hof overweegt dat, als men een dergelijk systeem hanteert, in nationale wetgeving bepaalde waarborgen moeten zijn verankerd. Zo moet de noodzakelijkheid en proportionaliteit van de verkrijging van bulkgegevens telkens worden getoetst, moet

vooraangaand aan de verkrijging van die data onafhankelijke autorisatie plaatsvinden en dient de operatie ook achteraf te worden beoordeeld. Nu deze waarborgen niet genoegzaam in Engelse wetgeving zijn vervat, concludeert het EHRM dat de Engelse regeling hieromtrent een inmenging in het privéleven van burgers oplevert die niet noodzakelijk is in een democratische samenleving. Schending artikel 8 EVRM.

2. Ten aanzien van het verkrijgen van gegevens van overheden en veiligheidsdiensten concludeert het Hof dat er wat de verwerking van deze gegevens betreft géén sprake is van een schending van artikel 8 EVRM nu het nationale recht gedetailleerde regels en waarborgen kent omtrent het gebruik en de opslag van deze gegevens, zodat bescherming tegen misbruik van deze gegevens gewaarborgd is.

3. Ten aanzien van de verkrijging van data van private aanbieders van communicatiegegevens oordeelt het Hof, in lijn met een eerdere niet-betwiste beslissing, dat sprake is van een schending van artikel 8 EVRM.

Schending artikel 10 EVRM?

1. Met betrekking tot de regeling waarmee op grote schaal gegevens kunnen worden verkregen en doorzocht, concludeert het Hof dat deze regeling een schending oplevert van artikel 10 EVRM. Dit omdat de mogelijkheid om deze data te doorzoeken niet aan rechterlijke of andere onafhankelijk toetsing is onderworpen, terwijl hiermee vertrouwelijke informatie over journalisten en hun bronnen kan worden verkregen.

2. De regeling omtrent het verkrijgen van onderschepte data van overheden en veiligheidsdiensten is niet in strijd met artikel 10 EVRM.

3. De verzoeken op basis waarvan data van private aanbieders van communicatiegegevens door Engeland worden verkregen, leveren naast een schending van artikel 8 EVRM ook een schending van artikel 10 EVRM op.

(Bron: Nieuwsbrief Rechtspraak Europa, www.rechtspraak.nl)

EHRM (Grote Kamer) 1 juni 2021 (Denis en Irvine t. België), www.echr.coe.int
--

Hyperlink: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-210363>

Trefwoorden: Internering - Gedwongen opname - Ondanks dat op basis van de huidige wet iemand niet gedwongen opgenomen kan worden ter zake een diefstal, is de voortzetting van een gedwongen opname niet in strijd met artikel 5 EVRM

Samenvatting: Artikel 5 EVRM. In België is in 2016 een wet aangenomen waardoor ontoerekeningsvatbaar verklaarde personen gedwongen opgenomen kunnen worden indien zij veroordeeld zijn ter zake misdrijven die psychische of fysieke schade aan anderen hebben berokkend.

Beide klagers zijn eerder strafrechtelijk veroordeeld voor diefstal en poging tot diefstal. Zij werden ontoerekeningsvatbaar verklaard en daarom is aan hen geen straf opgelegd. Wel zijn zij op grond van openbare veiligheid en in verband met de noodzakelijke benodigde psychiatrische zorg gedwongen opgenomen. Een Kamer van het Hof oordeelde op 8 oktober 2019 dat de toepassing en uitleg van de nieuwe wet niet in strijd is met art. 5 lid 1 (e) EVRM en dat er ook voldoende rechtsbescherming is in de zin van art. 5 lid 4 EVRM. Op verzoek van de klagers is de zaak vervolgens voorgelegd aan de Grote Kamer.

Het hof stelt vast dat in België op regelmatige basis wordt onderzocht of er nog steeds voldoende gronden zijn voor voortzetting van de gedwongen opname, waarbij het feit waarvoor iemand vastzit, niet wordt meegewogen. Voortzetting van de vrijheidsberoving acht het Hof verenigbaar met art. 5 EVRM zolang de voorwaarden van een geestelijke stoornis en gevaar voor de samenleving zijn vervuld. Ook het systeem voor herbeoordeling van eenmaal opgelegde gedwongen opname acht het Hof verenigbaar met artikel 5 EVRM. EHRM: geen schending.

(Bron: Elementaire Rechtspraak)

EHRM 8 juni 2021 (Dijkhuizen tegen Nederland), www.echr.coe.int

Hyperlink: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-210486>

Trefwoorden: Horen verdachten per videoverbinding - Aanwezigheidsrecht in het buitenland gedetineerde verdachte niet geschonden - Horen verdachten per videoverbinding in het kader van berechting

Samenvatting: Artikel 6 EVRM. Klager is in 2008 met zes medeverdachten veroordeeld tot negen jaar gevangenisstraf voor het smokkelen van een grote hoeveelheid drugs. In hoger beroep wordt de voorlopige hechtenis onder voorwaarden geschorst. In de loop van de procedure wordt klager ook toegestaan buiten Nederland te reizen. Klager wordt enkele dagen voor de aanvang van de inhoudelijke behandeling van de megazaak in november 2013 aangehouden in Peru als hij wil afreizen naar Nederland om de zitting bij te wonen. Bij het verzoek om aanhouding van de zaak deelt de raadsman mee dat klager niet verhoord wil worden via videoconferentie of middels een rogatoire commissie en dat hij niet zal verklaren zolang hij in Peru gedetineerd zit. In december 2013 geeft het hof ook een (herhaald) bevel klager als getuige à décharge te horen in de zaken van zijn medeverdachten. Aanvankelijk zou hij op de zitting in november 2013 als getuige worden gehoord. Dit tevergeefs, omdat Peru klager niet in vrijheid stelt. Evenmin kan klager worden overgebracht naar Nederland omdat de Peruviaanse wet de uitlevering of tijdelijke overlevering van personen die in Peru zelf als verdachte in detentie zitten verhindert. In maart 2014 laat de advocaat-generaal om die reden weten derhalve geen uitleveringsverzoek te zullen doen. Kort voor de inhoudelijke behandeling laat de raadsman weten dat klager bereid is als getuige via videoconferentie te worden gehoord. Op de eerste dag van de inhoudelijke behandeling verzoekt hij het hof de zaak aan te houden teneinde klager in staat te stellen de behandeling van zijn zaak in persoon bij te wonen. Bij pleidooi herhaalt de raadsman dit verzoek waarbij hij subsidiair het verzoek doet klager via videoconferentie aanwezig te laten zijn. Het hof wijst deze verzoeken af en veroordeelt klager in november 2014 tot 7,5 jaar gevangenisstraf gelet op de lengte van de procedure. De Hoge Raad laat deze veroordeling in stand. In Straatsburg stelt klager met een beroep op artikel 6 EVRM dat zijn verdedigingsrechten en in het bijzonder het aanwezigheidsrecht is geschonden omdat hij niet in staat is gesteld in persoon of per videoconferentie de behandeling van zijn zaak in hoger beroep bij te wonen.

Het EHRM stelt voorop dat het aanwezigheidsrecht geldt als een van de essentiële vereisten van een eerlijk proces, zoals gewaarborgd in artikel 6 EVRM. Dit recht is evenwel niet onbeperkt. Het EVRM laat de Verdragsluitende staten een ruime beoordelingsvrijheid om ervoor te zorgen dat hun rechtstelsels aan de vereisten van artikel 6 EVRM voldoen.

Daarnaast heeft het EHRM eerder geoordeeld dat hoewel deelname aan de procedure via videoconferentie als zodanig niet in strijd is met het Verdrag, het gebruik daarvan een legitiem doel moet dienen en de bepalingen voor het leveren van bewijs verenigbaar dienen te zijn met de vereisten zoals voortvloeiend uit artikel 6 EVRM.

In deze zaak oordeelt het EHRM dat het hof in hoger beroep onder deze specifieke omstandigheden, mede in aanmerking genomen dat het een omvangrijk en complexe strafzaak betrof waarbij 7 verdachten betrokken waren die in verschillende landen woonden, mocht oordelen dat voor klager door middel van een videoconferentie, zoals toegestaan volgens het nationale recht, een reële mogelijkheid openstond om aan de behandeling van zijn hoger beroep deel te nemen. Gelet op de gang van zaken oordeelt het EHRM voorts dat klager op geldige wijze afstand heeft gedaan van dat recht. De herhaalde en ondubbelzinnige weigering van klager gedurende een periode van 11 maanden tot aan pleidooi kon door het hof als zodanig worden opgevat. Daarbij hecht het EHRM ook belang aan het feit dat van deze weigering door de raadsman op een openbare zitting melding is gemaakt zodat niet kan worden gezegd dat deze afstandsverklaring niet met waarborgen was omgeven. Onder deze omstandigheden was het hof gerechtigd geen gevolg te geven aan het verzoek van de raadsman van klager bij pleidooi om de behandeling van de zaak wederom aan te houden teneinde klager in de gelegenheid te stellen daaraan per videoconferentie deel te nemen. Geen schending van artikel 6 EVRM.

(Bron: Elementaire Rechtspraak)

EHRM 24 juni 2021 (Dodoja tegen Kroatië), www.echr.coe.int

Hyperlink: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-210687>

Trefwoorden: Rechten van verdediging – Getuige à charge – Ondervragingsrecht – Niet enkel van belang voor de schuldvraag maar ook voor de strafmaat

Samenvatting: Artikel 6 EVRM. Klager is veroordeeld tot acht jaren gevangenisstraf voor betrokkenheid bij het meermalen smokkelen van heroïne. Verdachte heeft één smokkel bekend. De klager heeft dus niet het feit betwist maar wel de mate van zijn betrokkenheid daarbij, in het bijzonder de duur van de periode die hem wordt verweten. De bewezenverklarde periode is uitsluitend gebaseerd op de verklaring van een (1) getuige. Klager heeft die getuige niet kunnen ondervragen.

In deze zaak gaat het volgens het Hof niet om de vraag of klager schuldig is, maar om de feitelijke omstandigheden die van belang zijn voor de op te leggen straf. Met andere woorden: de beoordeling van niet gehoorde belastende getuigen is ook relevant voor de op te leggen straf.

Het hof oordeelt dat in een dergelijk geval de criteria van artikel 6 EVRM van toepassing zijn.

Het hof oordeelt op basis van *Al-Khawaja and Tahery* en *Schatschaschwili*, dat:

- er een goede reden was voor het niet ter terechtzitting horen van de getuige, nu die voortvluchtig was;
- hoewel de getuigenverklaring niet het sole or decisive bewijs vormde voor de veroordeling, legde deze wel een significant gewicht in de schaal en kon klager door het gebruik van deze verklaring in zijn verdediging worden geschaad;

- er onvoldoende compensatie is geboden voor het niet kunnen horen van de getuige, nu nadere onderzoekswensen van de verdediging zijn afgewezen en de mogelijkheid tot het voortbrengen van de eigen zienswijze onvoldoende is om als compensatie te bieden. Er zijn dus onvoldoende maatregelen genomen om een eerlijke en grondige toetsing van de betrouwbaarheid van de verklaring te kunnen bewerkstelligen.

Gezien de fairness of the proceedings as a whole, oordeelt het Hof dat art. 6 lid 1 en 3 EVRM zijn geschonden, nu de verdachte als gevolg van het niet kunnen toetsen van de belastende verklaring is veroordeeld tot een zwaarder strafbaar feit en een zwaardere straf op grond van bewijsmateriaal die de verdedigingsrechten aanzienlijk hebben ingeperkt.

EHRM 31 augustus 2021 (Karar tegen België), www.echr.coe.int

Hyperlink: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-211597>

Trefwoorden: Artikel 6 EVRM – Onpartijdigheid van de rechtbank – Ontmoeting tussen de moeder van de slachtoffers en de voorzitter van het hof van assisen tijdens de week voor de start van het proces – Gedrag van de voorzitter kon twijfel doen ontstaan over zijn onpartijdigheid van het hof van assisen

Samenvatting: In today's Chamber judgment in the case of *Karrar v. Belgium* (application no. 61344/16) the European Court of Human Rights held, unanimously, that there had been: A violation of Article 6 (right to a fair trial) of the European Convention on Human Rights. The case concerned criminal proceedings instituted against Mr Karrar, following which he was convicted of the murder of his two children and sentenced to life imprisonment. Before the Court, the applicant complained of the lack of impartiality of the president of the Assize Court, particularly in connection with a meeting between the president and the children's mother in the week before the trial. The Court found that the conduct of the president of the Assize Court could have prompted objectively justified doubts as to his objective impartiality, thereby calling into question the impartiality of the Assize Court itself in determining the criminal charge against Mr Karrar. It also held that the finding of a violation would in itself constitute sufficient just satisfaction for the nonpecuniary damage sustained by Mr Karrar.

2.3. Hof van Justitie

Hof van Justitie (Grote Kamer) 12 mei 2021 (C-505/19), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=241169&pageIndex=0&doclang=nl&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4733338>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord – Artikel 54 – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 50 – Beginsel ‚ne bis in idem’ – Artikel 21 VWEU – Vrij verkeer van personen – Red

notice van Interpol – Richtlijn (EU) 2016/680 – Rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens die in een dergelijke notice vervat zijn

Samenvatting: het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Moet artikel 54 SUO juncto artikel 50 van het Handvest aldus worden uitgelegd dat het reeds verboden is in om het even welke [staat die partij is bij het Akkoord] een strafprocedure in te leiden ter zake van hetzelfde feit wanneer een Duits openbaar ministerie een ingeleide strafprocedure beëindigt nadat de verdachte heeft voldaan aan bepaalde voorwaarden en met name een bepaald, door het openbaar ministerie vastgesteld geldbedrag heeft betaald?

2) Vloeit uit artikel 21, lid 1, VWEU voor de lidstaten een verbod voort om gevolg te geven aan verzoeken tot aanhouding die door derde landen zijn gedaan in het kader van een internationale organisatie zoals Interpol, wanneer de persoon op wie het verzoek tot aanhouding betrekking heeft een burger van de Unie is en de lidstaat waarvan hij de nationaliteit bezit de internationale organisatie en daarmee ook de overige lidstaten heeft meegedeeld twijfels te koesteren over de verenigbaarheid van het verzoek tot aanhouding met het ne-bis-in-idembeginsel?

3) Staat artikel 21, lid 1, VWEU reeds in de weg aan de inleiding van strafprocedures en aan een voorlopige aanhouding in de lidstaten waarvan de betrokkene niet de nationaliteit bezit, wanneer dit in strijd is met het ne-bis-in-idembeginsel?

4) Moeten artikel 4, lid 1, onder a), en artikel 8, lid 1, van richtlijn 2016/680 juncto artikel 54 SUO en artikel 50 van het Handvest aldus worden uitgelegd dat de lidstaten verplicht zijn om juridische voorschriften vast te stellen die waarborgen dat het in het geval van een procedure die leidt tot het verval van het recht tot strafvordering, in alle [staten die partij zijn bij het Akkoord] verboden is om red notices van Interpol die tot doel hebben te leiden tot een verdere strafprocedure, te blijven verwerken?

5) Beschikt een internationale organisatie zoals Interpol over een adequaat niveau van gegevensbescherming wanneer er geen sprake is van een adequaathedsbesluit als bedoeld in artikel 36 van richtlijn 2016/680 en/of van passende waarborgen als bedoeld in artikel 37 van die richtlijn?

6) Mogen de lidstaten gegevens die bij Interpol zijn opgenomen in een opsporingscirculaire (red notice) van derde staten, alleen blijven verwerken als een derde staat met de opsporingscirculaire een aanhoudings- en uitleveringsverzoek heeft verspreid en om een aanhouding heeft verzocht die niet in strijd is met het Europese recht, in het bijzonder het ne-bis-in-idembeginsel?”

Het Hof (Grote kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 54 van de op 19 juni 1990 te Schengen ondertekende en op 26 maart 1995 in werking getreden Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten Akkoord van 14 juni 1985 tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, de

Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek, betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, en artikel 21, lid 1, VWEU, beide gelezen in het licht van artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moeten aldus worden uitgelegd dat zij er niet aan in de weg staan dat de autoriteiten van een staat die partij is bij het op 14 juni 1985 te Schengen ondertekende Akkoord tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, van de Bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, of de autoriteiten van een lidstaat, overgaan tot de voorlopige aanhouding van een persoon ten aanzien van wie de Internationale Organisatie van Criminele Politie (Interpol) op verzoek van een derde staat een red notice heeft gepubliceerd, tenzij bij een onherroepelijke rechterlijke beslissing die is gegeven in een staat die partij is bij dat Akkoord of in een lidstaat, is vastgesteld dat die persoon voor dezelfde feiten als die welke ten grondslag liggen aan die red notice, reeds bij onherroepelijk vonnis is berecht door een staat die partij is bij datzelfde Akkoord of door een lidstaat.

2) De bepalingen van richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad, gelezen in het licht van artikel 54 van de op 19 juni 1990 ondertekende Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord en artikel 50 van het Handvest van de grondrechten, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen de verwerking van persoonsgegevens die vervat zijn in een door de Internationale Organisatie van Criminele Politie (Interpol) uitgevaardigde red notice, zolang niet bij een onherroepelijke rechterlijke beslissing die is gegeven in een staat die partij is bij het op 14 juni 1985 te Schengen ondertekende Akkoord tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, van de Bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, of die is gegeven in een lidstaat, is vastgesteld dat het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing is op de feiten die ten grondslag liggen aan die notice, en mits die verwerking voldoet aan de in die richtlijn gestelde voorwaarden, met name dat zij noodzakelijk is voor de uitvoering van een taak door een bevoegde autoriteit, zoals bedoeld in artikel 8, lid 1, van die richtlijn.

3) De vijfde prejudiciële vraag is niet-ontvankelijk.

Het principiële verbod om vervolgingen te cumuleren kan eraan in de weg staan dat een door Interpol gesignaleerde persoon wordt aangehouden in de Schengenruimte en in de Europese Unie.

Dit is het geval wanneer de bevoegde autoriteiten weten dat in een staat die partij is bij het Schengenakkoord of in een lidstaat een onherroepelijke rechterlijke beslissing is gegeven waarbij wordt vastgesteld dat dit verbod van toepassing is.

Persbericht: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-05/cp210076nl.pdf>

2.4. Hof van Cassatie

A. Beroepen tegen vonnissen en arresten van correctionele kamers

Hof van Cassatie 17 december 2019 (P.19.0845.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20191217.2N.6/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: BTW – Bewijsvoering – Visitatie - Wetten - Gerechtelijk Wetboek - Artikel 1026, 5° - Artikel 1027, eerste lid - Verzoekschrift tot het verkrijgen van machtiging tot fiscale visitatie - Verenigbaarheid – Gevolg – Handtekening advocaat

2. BTW - Bewijsvoering - Visitatie door de belastingambtenaren - Machtiging - Jurisdictionele controle - Doel - Voorwaarde

Samenvatting: 1. De toepassing van de artikelen 1026, 5°, en 1027, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek is onverenigbaar is met de procedures tot het verkrijgen van een machtiging tot fiscale visitatie op grond van de artikelen 319, tweede lid, WIB92 en 63, derde lid, Btw-wetboek zodat het verzoek van belastingambtenaren aan de rechter in de politierechtbank, strekkende tot het verkrijgen van machtiging tot fiscale visitatie, niet moet worden ondertekend door een advocaat.

2. De regelmatigheid van de beslissing waarmee de rechter in de politierechtbank de belastingambtenaren toegang tot bewoonde lokalen toestaat, moet het voorwerp kunnen uitmaken van een daadwerkelijk jurisdictionele controle zodat de afweging op grond waarvan die rechter aan de hand van de hem voorgelegde gegevens een dergelijke machtiging toestaat, moet blijken uit de motivering van de machtiging.

Hof van Cassatie 7 januari 2020 (P.19.0705.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200107.2N.4/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Recht op tegenspraak - Dading van een medebeklaagde met de douaneadministratie - Recht op inzage van de beklaagde in de overeenkomst van transactie - Beoordeling door de feitenrechter - Voorwaarden

2. Straf – Verbeurdverklaring - Veroordeling tot de tegenwaarde van verbeurdverklaarde zaken - Geen verbeurdverklaring per equivalent - Schadevergoeding - Geen matigingsbevoegdheid van de strafrechter - Uitwerking

Samenvatting: 1. De bepalingen van een dadingsovereenkomst tussen een medebeklaagde en de Administratie van Douane en Accijnzen zijn vertrouwelijk gelet op artikel 320 AWDA, krachtens hetwelk elke ambtenaar van deze administratie verplicht is tot de meest volstreekte geheimhouding aangaande alle zaken waarvan hij wegens de uitoefening van zijn opdracht kennis heeft, behoudens indien hij optreedt binnen de uitoefening van zijn ambt; bovendien wordt de Administratie van de Douane en Accijnzen, zowel in haar hoedanigheid van vervolgende partij als in haar hoedanigheid van bestuur belast met de inning van belastingen als opdracht van algemeen belang, vermoed loyaal op te treden, behoudens indien het tegendeel aannemelijk wordt gemaakt; hieruit volgt dat een beklagde bij de beoordeling van de gegrondheid van een tegen hem gerichte rechtsvordering tot betaling van douanerechten of accijnzen, niet steeds het recht heeft voorlegging te eisen van de dadingsovereenkomst, afgesloten met een medebeklaagde; de rechter oordeelt onaantastbaar of voorlegging van deze overeenkomst is vereist voor de vrijwaring van het recht op een eerlijk proces van de beklagde, dan wel of de door de administratie voorgelegde afrekening en uitleg op basis van die overeenkomst volstaan.

2. De artikelen 42, 1° en 3° en 43bis, tweede en zevende lid, Strafwetboek, die de strafrechter toelaten om geen onredelijk zware straf op te leggen, het bedrag of de geldwaarde te verminderen van de zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf en van zaken die het uit het misdrijf verkregen vermogensvoordeel uitmaken, hebben alleen op strafsancities; in zijn arrest 16/2019 van 31 januari 2019 heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat de matigingsbevoegdheid van de strafrechter niet geldt voor de veroordeling tot betaling van de tegenwaarde van de verbeurdverklaarde goederen, omdat die veroordeling geen strafsancie uitmaakt, maar een verplichting inhoudt tot het betalen van schadevergoeding die overeenkomt met de door het slachtoffer geleden schade; hieruit volgt dat de veroordeling tot betaling van de tegenwaarde van de verbeurdverklaarde zaken niet te kwalificeren is als een verbeurdverklaring per equivalent en dat de rechter behoudens de hier niet toepasselijke gevallen niet beschikt over een matigingsbevoegdheid om schadevergoeding te verminderen wegens de financiële toestand van de veroordeelde op grond van andere omstandigheden die hij vaststelt.

Hof van Cassatie 7 januari 2020 (P.19.0671.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200107.3/NL?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Hoger beroep - Volgappel openbaar ministerie - Beoordeling in beroep van de regelmatigheid van het bewijs – Draagwijdte

2. Politie - Opdrachten van bestuurlijke politie - Controle op plaatsen - Omvang

3. Recht op privacy - Huiszoeking - Huiszoeking met toestemming - Begrip woning - Bedrijfsruimten - Omvang

Samenvatting: 1. Wanneer het openbaar ministerie in zijn grievenformulier vermeldt het hoger beroep van de beklaagde te volgen, geeft het te kennen dat het tegen het beroepen vonnis dezelfde grieven aanvoert als de beklaagde; hieruit volgt dat, wanneer een beklaagde hoger beroep instelt en een grief aankruist die gericht is tegen de beslissing over de procedure, het hoger beroep van het openbaar ministerie dat dezelfde grief als voorwerp heeft, de appelrechter rechtsmacht verleent om de beslissing waarbij de eerste rechter heeft geoordeeld dat een bewijselement nietig is en uit het debat moet worden geweerd, te hervormen en te oordelen dat dit bewijs niet nietig is en aanwezig dient te blijven in het debat.

2. Artikel 14 Wet Politieambt, dat bepaalt dat de politiediensten bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke politie toezien op de handhaving van de openbare orde, ter voorkoming van misdrijven en ter bescherming van personen en goederen, laat de politiediensten toe algemeen toezicht uit te oefenen en controles te verrichten op de plaatsen waartoe zij wettelijk toegang hebben.

3. Het verbod een huiszoeking te verrichten in een voor het publiek niet-toegankelijke plaats voor vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds, zoals bepaald in artikel 1, eerste lid, Huiszoekingswet en de uitzondering op in geval van verzoek of toestemming van de persoon die het werkelijke genot heeft van de plaats, zoals bepaald in artikel 1, tweede lid, 3° Huiszoekingswet, bevatten een wettelijke basis voor het uitvoeren van een zoeking in een voor het publiek niet-toegankelijke plaats; de bijzondere vereiste van artikel 3 Huiszoekingswet dat het verzoek of de toestemming van de bewoner voorafgaand aan de opsporing of huiszoeking moet worden gegeven is niet van toepassing op bedrijfsruimten, die, ook al zijn ze niet publiek toegankelijk, door hun aard of de erin uitgeoefende bedrijvigheden niet te aanzien zijn als een woning of een aanhorigheid ervan; noch het feit dat bedrijfsruimten kunnen vallen onder de bescherming van artikel 8 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van Mensen, noch het feit dat artikel 3 Huiszoekingswet is bedoeld om bewijsproblemen te vermijden, doet daaraan afbreuk.

Hof van Cassatie 14 januari 2020 (P.19.0674.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200114.2N.6/NL?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Verjaring – Strafvordering – Stuiting - Artikel 22, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Stuitingsdaad - Begrip

2. Straf - Recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven - Opleggen van een straf - Rijverbod - Impact van de straf op de beklaagde - Draagwijdte - Gevolg

Samenvatting: 1. Artikel 22, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de verjaring van de strafvordering slechts wordt gestuit door daden van onderzoek of van vervolging, verricht binnen de in artikel 21 bepaalde termijn; de beslissing om de zaak op de inleidende rechtszitting uit te stellen om het openbaar ministerie toe te

laten camerabeelden op te vragen, is een daad die de verjaring van de strafvordering stuit (1). (1) K. BEIRNAERT, "Commentaar bij artikel 22 VTSV", in Duiding Strafprocesrecht, Larcier, 2017, 72 en de verwijzingen naar rechtspraak en rechtsleer.

2. Artikel 8 EVRM verhindert de rechter niet om een straf op te leggen die hij rekening houdend met de aard en de ernst van de bewezen verklaarde feiten en de persoon van de beklaagde passend acht, ook wanneer deze straf een impact heeft op het verdienvermogen van de beklaagde en diens economische perspectieven mogelijkerwijze hypothekeert.

Hof van Cassatie 14 januari 2020 (P.19.1026.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200114.2N.12/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPaf4=>

Trefwoorden: 1. Werking in de tijd - Artikel 400, eerste lid, Strafwetboek - Opzettelijke slagen en verwondingen - Ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid - Wijziging door de wet van 5 februari 2016 - Versoepeling van de voorwaarden van strafbaarheid - Strengere strafwet - Draagwijdte - Gevolg

2. Opzettelijke slagen en verwondingen - Rechtvaardigingsgrond - Wettige verdediging - Omstandigheden van de feiten - Beoordeling - Gevolg

Samenvatting: 1. Ingevolge de wijziging van artikel 400, eerste lid, Strafwetboek door artikel 20 van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri II-wet), werden zonder aanpassing van de toepasselijke straffen de voorwaarden voor strafbaarheid versoepeld, waardoor artikel 400, eerste lid, Strafwetboek in de thans geldende versie een strengere strafwet is; de omstandigheid dat een veroordeelde dit anders zou aanvoelen, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) J. DE HERDT, "Bijzonder strafrecht en straftoemeting na de Potpourri II-wet", NC 189-192; J. DECOKER, "Van blijvende ongeschiktheid naar ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid van meer dan vier maanden", in J. DECOKER, L. GYSELAERS, P. HOET, J. COPPENS, F. VROMAN, M. VANDERMEERSCH, T. DECAIGNY, T. BAUWENS, G. VAN DE HEYNING, B. DE SMET, G. SCHOORENS, B. MEGANCK, H. VAN BAVEL, E. BAEYENS, I. MENNES, J. MILLEN, "De wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri II), gewikt en gewogen", T.Strafr. 2016, afl. 1, (2-158), nr. 14-18 p. 8-10.

2. De omstandigheid dat de rechter vaststelt dat er geen duidelijkheid bestaat over het motief voor een opzettelijke gewelddaad of dat er geen getuige is van de feiten voorafgaand aan die opzettelijke gewelddaad, belet hem niet te oordelen dat de dader zich niet kan beroepen op wettige verdediging.

Hof van Cassatie 4 februari 2020 (P.19.0751.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200204.2N.7/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Motivering - Hof van beroep - Overname van redenen van het beroepen vonnis en van redenen opgenomen in de voor partijen beschikbare stukken - Eigen redenen van het appelgerecht - Samengelezen redenen - Wettigheidstoezicht van het Hof - Draagwijdte - Gevolg

Samenvatting: Het appelgerecht mag zijn beslissing met redenen omkleden onder meer door overname van de redenen van het beroepen vonnis en de redenen opgenomen in voor de partijen beschikbare stukken, voor zover ondubbelzinnig blijkt welke precies de redenen zijn die worden overgenomen en daarenboven moet het geheel van de overgenomen redenen samengelezen met de eigen redenen van het appelgerecht dermate coherent zijn dat het Hof in staat is te achterhalen op welke precieze gronden het appelgerecht tot zijn beslissing is gekomen (1). (1) R. DECLERCQ, *Beginselen van strafrechtspleging*, Kluwer, 6de editie, 2014, 717-788; M.-A. BEERNAERT, H.- D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, 8ste editie, 2017, 1354-1376.

Hof van Cassatie 11 februari 2020 (P.19.0798.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200211.2N.2/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Artikel 50, § 2 - Verbeurdverklaring voertuig - Hoger beroep - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Grievenformulier - Aankruising rubriek 'strafmaat' - Draagwijdte - Gevolg

Samenvatting: Wanneer het openbaar ministerie in het grievenformulier onder meer als grief vermeldt dat zijn hoger beroep betrekking heeft op de strafmaat, dan volgt daaruit dat het een nieuwe beoordeling wenst van de beslissing over de straf en dus betreffende de aan de beklaagde op te leggen straffen en maatregelen en hun maat, met inbegrip van de door artikel 50, § 2, Wegverkeerswet bedoelde verbeurdverklaring en dit ongeacht de door de eerste rechter al dan niet opgelegde straffen en maatregelen en hun maat (1). (1) Cass. 12 september 2018, AR P.18.0350.F, AC 2018, nr. 465; Cass. 13 maart 2018, AR P.17.0695.N, AC 2018, nr. 177; Cass. 10 oktober 2017, AR P.17.0848.N, AC 2017, nr. 543, T. Strafr. 2017/6, 377 en noot B. MEGANCK.

Hof van Cassatie 19 februari 2020 (P.19.0730.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200219.2F.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Geldboete en opdecimen - Opdecimen - Verhoging - Niet-terugwerkende kracht van de meest ongunstige strafwet - Toepassing - Beslissing van de rechter die twijfel laat bestaan over het tijdstip waarop het misdrijf werd gepleegd - Art. 2 Strafwetboek - Art. 1 Wet 5 maart 1952, betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke geldboeten, gewijzigd bij de Wet 24 december 1993

Samenvatting: Wanneer de beslissing van de rechter twijfel laat bestaan over het tijdstip waarop het misdrijf werd gepleegd tussen de twee in de telastlegging bedoelde datums, en de straf tussen die twee datums werd verzwaaard, is de wet die van toepassing is op de straf die aan de beklaagde wordt opgelegd, de wet die hem het gunstigst is (1); dit is het geval voor de verhoging van de geldboeten met toepassing van de Opdecimenwet (2). (1) Zie Cass. 26 september 1913, Pas. 1913, I, p. 410-411, waarnaar verwezen wordt in FR. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, dl. 1: La loi pénale, 3de uitg., Larcier, 2018, p. 381. (2) Het Hof heeft reeds beslist dat 'het arrest, dat de geldboete met 1.990 decimen verhoogt die aan een beklaagde worden opgelegd wegens een misdrijf dat gepleegd is vóór 1 januari 1995, datum van inwerkingtreding van de wet van 24 december 1993, niet naar recht is verantwoord' (Cass. 21 maart 2001, AR P.00.1626.F, AC 2001, nr. 150; Cass. 17 september 1997, AR P.97.0360.F, AC 1997, nr. 355). Indien, daarentegen, 'de feiten waaraan een beklaagde schuldig wordt verklaard, werden gepleegd deels vóór en deels na de datum waarop een verhoging van de decimen in werking is getreden en de rechter voor alle feiten samen één geldboete oplegt, dan moet die geldboete worden verhoogd met de nieuwe decimen; dit houdt geen retroactieve werking in van de nieuwe bepaling, aangezien de toepassing ervan hoe dan ook gerechtvaardigd is door de feiten gepleegd na de inwerkingtreding ervan' (Cass. 23 oktober 2018, AR P.18.0731.N, AC 2018, nr. 580, en de verwijzingen in voetnoot). (M.N.B.)

Hof van Cassatie 19 februari 2020 (P.19.0159.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200219.2F.3/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Geschilpunt - Beslissing die de rechtsmacht van de rechter uitput - Nieuwe beslissing van dezelfde rechter - Zelfde zaak en partijen - Tussenvonnissen - Beslissende redenen - Toepassing

Samenvatting: De rechter die uitspraak doet over een geschilpunt dat bij hem niet meer aanhangig is omdat hij hierover in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen een eindbeslissing heeft gewezen, overschrijdt zijn rechtsmacht(1); wanneer, aldus, de rechter bij tussenvonnissen beslist dat de stukken die door de burgerlijke partijen zijn overgelegd geen enkel tegensprekelijk stuk bevatten dat in staat is de gegrondheid van hun gehele vordering te staven, is dit een beslissende reden in zoverre de rechtbank aldus heeft ontkend dat de stukken in staat waren de schade ten belope van het gevorderde bedrag te staven(2). (1) Zie Cass. 26 oktober 2015, AR C.15.0028.N, AC 2015, nr. 626; Cass. 18 juni 2015, AR C.14.0491.F, AC 2015, nr. 415, met concl. van advocaat-generaal LECLERCQ in Pas; Cass. 18 november 1997, AR P.96.0477.N, AC 1997, nr. 484; Cass. 26 juni 1992, AR 7861, AC 1992, nr. 571; Cass.

23 november 1987, AR 7688, AC 1987-88, nr. 176 (onderscheid met het gezag van gewijsde).
(2) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2020, n° 159.

Hof van Cassatie 19 februari 2020 (P.19.1090.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200219.2F.5/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Aansprakelijkheid buiten overeenkomst – Schade - Ramingswijze - Blijvende persoonlijke ongeschiktheid - Verzoek om de schade door kapitalisatie te ramen - Verwerping - Raming naar billijkheid (of "ex aequo et bono") - Voorwaarden

Samenvatting: De bodemrechter beoordeelt in feite het bestaan van de door een onrechtmatige daad veroorzaakte schade alsook het bedrag dat nodig is om die schade volledig te herstellen; hij mag de schade ex aequo et bono ramen, mits hij de reden opgeeft waarom hij de door het slachtoffer voorgestelde berekeningswijze niet kan aannemen en tevens vaststelt dat de door hem omschreven schade onmogelijk anders kan worden bepaald (1); zo kan hij beslissen dat de schade enkel naar billijkheid kan worden geraamd omdat de forfaitaire basis ervan varieert in de tijd (2). (1) Zie Cass. 25 april 2019, AR C.18.0569.F, AC 2019, nr. 247, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal Werquin in Pas. (2) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2020, nr. 161.

Hof van Cassatie 19 februari 2020 (P.19.1247.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200219.2F.2/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Strafzaken - Verstekvonnis waartegen het openbaar ministerie geen hoger beroep heeft ingesteld - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking - Vermindering van de hoofdgevangenisstraf ten aanzien van de bij verstek uitgesproken hoofdgevangenisstraf - Verzwaring van de bijzondere verbeurdverklaring - Wettigheid

Samenvatting: Wanneer het openbaar ministerie geen hoger beroep heeft ingesteld tegen een bij verstek gewezen vonnis, kan de appelrechter, op het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen het op verzet van de beklaagde gewezen vonnis, de door het verstekvonnis uitgesproken straf niet verzwaren (1); wanneer, in dergelijke gevallen, de bij verstek gewezen beslissing en de in hoger beroep gewezen beslissing elk een hoofdgevangenisstraf en een geldboete opleggen, en bovendien de verbeurdverklaring van de uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen bevelen, moet men, om te weten of de in hoger beroep uitgesproken veroordeling werd verzwared, eerst de hoofdgevangenisstraffen vergelijken; indien de duur van de door de appelrechter uitgesproken hoofdgevangenisstraf niet dezelfde is als die welke door de eerste rechter bij verstek werd uitgesproken, is het

overbodig om ook het bedrag van de door die rechters uitgesproken geldboeten of het bedrag van de door hen verbeurdverklaarde vermogensvoordelen te vergelijken; indien de duur van de in hoger beroep uitgesproken hoofdgevangenisstraf lager is dan die welke de eerste rechter bij verstek heeft uitgesproken, wordt de veroordeling van de beklagde niet verzwaaard, ook al heeft het gerecht in hoger beroep het bedrag van de geldboete of van de uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen verhoogd (2). (1) Cass. 5 maart 2008, AR P.07.1769.F, AC 2008, nr. 156, met concl. "in hoofdzaak" van procureur-generaal Leclercq in Pas.; zie Cass. 14 januari 2015, AR P.14.1426.F, AC 2015, nr. 38 met concl. "in hoofdzaak" van procureur-generaal Leclercq in Pas.; Cass. 6 oktober 1993, AR P.93.0437.F, AC 1993, nr. 397, en de noot ondertekend door B.J.B., aangehaald door M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale, La Charte*, Brugge, 8ste uitg., 2017, dl. II, p. 1509, noot 196. Het gaat hier om de toepassing van de devolutieve (en relatieve) werking van het hoger beroep en van het verzet (zie FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, *Manuel de procédure pénale*, Larcier, 3de uitg., 2009, p. 935). (2) Zie Cass. 4 december 2007, AR P.07.0592.N, AC 2007, nr. 607, aangehaald in BEERNAERT e.a., o.c., p. 1528, noot 365; Cass. 13 maart 2001, AR P.00.1760.N, AC 2001, nr. 291; Cass. 9 juli 2002, AR P.02.0784.N, nr. 396 (verbeurdverklaring voor de eerste maal uitgesproken in hoger beroep maar vermindering van de hoofdgevangenisstraf).

Hof van Cassatie 4 maart 2020 (P.19.1251.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200304.2F.7/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Verjaring - Termijn - Aanvang - Collectief misdrijf door eenheid van opzet

2. Vereniging van misdadigers - Begrip - Vereniging met het oogmerk misdrijven te plegen - Voorwaarde om die misdrijven daadwerkelijk te hebben gepleegd

Samenvatting: 1. Bij een collectief misdrijf door eenheid van opzet begint de verjaring niet te lopen vanaf het laatste feit dat aan de beklagde ten laste is gelegd, maar vanaf het laatste feit dat lastens hem bewezen is verklaard; indien het tweede feit ouder is dan het eerste, moet de verjaring opnieuw worden onderzocht door de rechter op het ogenblik waarop hij over de zaak zelf uitspraak doet (1). (1) Cass. 23 december 1980, AR 6238, AC 1980-81, nr. 248.

2. De artikelen 322 en volgende Strafwetboek bestraffen de vereniging als zodanig en niet de misdrijven die de groep wil plegen; de deelname aan een dergelijke vereniging is strafbaar, ook al werden de misdrijven met het oog waarop de groep zich heeft verenigd niet daadwerkelijk of slechts gedeeltelijk gepleegd (1). (1) M.-L. CESONI, "L'association de malfaiteurs", in *Les infractions - Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 555.

Hof van Cassatie 4 maart 2020 (P.20.0226.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:CONC.20200304.4/FR?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Probationestel - Herroeping - Bij verstek bevolen herroeping - Verzet - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Ontvankelijkheid

Samenvatting: Wanneer de veroordeelde is opgesloten op grond van een jegens hem bij verstek gewezen vonnis, dat het hem verleende probationestel herroept, en de veroordeelde, in het kader van de verzetprocedure, om zijn voorlopige invrijheidsstelling verzoekt, maakt die hechtenis deel uit van de strafuitvoering; ze valt niet onder de hypothese bedoeld in artikel 27, § 2, Wet Voorlopige Hechtenis, en het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling is niet ontvankelijk aangezien het op geen enkele wettelijke bepaling is gestoeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 164.

Met noot: HOET, P., "Onmiddellijke aanhouding sui generis bij herroeping van het probationestel wegens niet-nakoming van de probatie", *T.Strafr.* 2021, afl. 3, 135-137.

Hof van Cassatie 11 maart 2020 (P.18.1287.F), www.juportal.be
--

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200311.2F.3/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Gebruik van valse stukken door de vervalser - Aard van het misdrijf - Aanvang van de verjaringstermijn

2. Gebruik van valse stukken met de bedoeling meerdere personen te misleiden - Nuttig gevolg

3. Gebruik door de vervalser - Aard van het misdrijf - Aanvang van de verjaringstermijn

4. Gebruik van valse stukken - Begrip - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht van het Hof

Samenvatting: 1. Wanneer het gebruik van het valse stuk door de steller van de valsheid met hetzelfde bedrieglijk opzet werd gepleegd, is het gebruik van het valse stuk slechts de voortzetting van de valsheid zelf; de valsheid en het gebruik ervan vormen in dat geval slechts één voortgezet misdrijf (1) en de verjaring van de strafvordering begint jegens hem pas te lopen vanaf het laatste gebruik van het valse stuk (2). (1) Zie Cass. 12 juni 2019, AR P.18.1001.F, AC 2019, nr. 363; Cass. 29 maart 2017, AR P.16.1242.F, AC 2017, nr. 226, en de noot. Andere arresten kwalificeren het gebruik van valse stukken als voortgezet misdrijf (vb. Cass. 25 september 2019, AR P.19.0481.F, AC 2019, nr. 479, en de noot). (2) Cass. 26 februari 2013, AR P.11.1665.N, AC 2013, nr. 130; zie Fr. LUGENTZ, "Faux en écritures authentiques et publiques, en écritures de commerce ou de banque et en écritures privées et usage de ces

faux", in Les Infractions, Vol. 4 - Les infractions contre la foi publique, Larcier, 2012, p. 237-244, inz. p. 238 en de noot 571.

2. Wanneer een valsheid is geschriften ertoe strekt meerdere personen te misleiden, heeft de omstandigheid dat het doel dat de steller met het gebruik ervan beoogde ten aanzien van een van hen is bereikt, niet tot gevolg dat die valsheid ten aanzien van de andere personen geen nuttig gevolg meer kan hebben (1); dat is het geval wanneer de valsheden aan die andere personen worden tegengeworpen in burgerlijke procedures, nadat het strafbare geschrift ten aanzien van één van die personen het nuttige gevolg heeft gehad dat de vervalser hiervan verwachtte. (1) Zie Fr. LUGENTZ, o.c., p. 238 e.v.; Cass. 4 december 2019, AR P.19.0824.F, AC 2019, nr. 644: "Het gebruik van valse stukken duurt voort zolang dat gebruik de door de dader aanvankelijk beoogde bedrieglijke of schadelijke uitwerking blijft hebben, zonder dat hij zich daartegen verzet"; Cass. 23 december 2015, AR P.15.0615.F, AC 2015, nr. 775: "Het gebruik van een vals stuk duurt voort, zelfs zonder nieuw feit van de dader van de valsheid en zonder zijn herhaalde tussenkomst, zolang het door hem beoogde doel niet volledig is bereikt en zolang de hem verweten aanvankelijke handeling, zonder dat hij zich daartegen verzet, het nuttig gevolg blijft hebben dat hij ervan verwachtte". De verjaring begint daarentegen te lopen wanneer het uiteindelijke doel van de gebruiker van de valsheid is bereikt (zie vb. Cass. 26 november 2008, AR P.08.0798.F, AC 2008, nr. 670; Cass. 16 mei 1978, AC 1978, p. 1075). (M.N.B.)

3. Wanneer de tijdspanne tussen verschillende feiten van gebruik van valse stukken, die met elkaar zijn verbonden door hetzelfde misdadig opzet, niet hoger is dan de verjaringstermijn van de strafvordering, begint laatstgenoemde termijn ten aanzien van het geheel van de misdrijven pas vanaf het laatste gebruik te lopen (1). (1) Zie (inzake het collectief misdrijf) Cass. 12 juni 2019, AR P.18.1001.F, AC 2019, nr. 363.

4. Aangezien de wet het gebruik van valse stukken niet heeft omschreven, dient de rechter in feite te beoordelen waarin dat gebruik bestaat en moet hij met name onderzoeken of dat gebruik anderen blijft misleiden of schaden, en aldus het door de vervalser gewilde gevolg blijft hebben; het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen wettig heeft kunnen afleiden dat die valsheid al dan niet dat gevolg is blijven hebben (1). (1) Zie Cass. 4 december 2019, AR P.19.0824.F, AC 2019, nr. 644; Cass. 28 september 2016, AR P.16.0491.F, AC 2016, nr. 530; Cass. 23 maart 2016, AR P.16.0074.F, AC 2016, nr. 211 (gebruik van valse stukken in informatica); Cass. 26 februari 2013, AR P.11.1665.N, AC 2011, nr. 130 (fiscale valsheden); Cass. 18 november 2009, AR P.09.0958.F, AC 2009, nr. 675, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 13 mei 2008, RG P.08.0167.N, AC 2008, nr. 287.

Hof van Cassatie 18 maart 2020 (P.19.1299.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200318.2F.1/NL?HiLi=eNpLtDKwq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Misbruik van vennootschapsgoederen - Bestanddelen - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk oogmerk - Begrip

Samenvatting: Het door artikel 492bis Strafwetboek bestrafte misdrijf misbruik van vennootschapsgoederen houdt in dat de dader het bedrieglijk oogmerk heeft zich een onrechtmatig voordeel toe te eigenen, m.a.w. dat hij van de goederen van de vennootschap voor persoonlijke doeleinden gebruik wil maken, wetende dat hij door dat gebruik de vermogensbelangen van de vennootschap, van de schuldeisers en van de vennoten van die vennootschap aanzienlijk benadeelt; het misdrijf vereist niet dat de dader gehandeld heeft met het opzet de rechtspersoon te schaden (1). (1) Zie concl "in hoofdzaak" OM in Pas. 2020, nr. 202.

Hof van Cassatie 18 maart 2020 (P.19.1229.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200318.2F.3/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Algemene rechtsbeginselen - Strafzaken - "Fraus omnia corrumpit" – Functie

2. Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Algemeen rechtsbeginsel "fraus omnia corrumpit" - Invloed op de regels die van toepassing zijn op de raming van de schade - Schade uit een strafbare fout

Samenvatting: 1. Het algemeen rechtsbeginsel fraus omnia corrumpit strekt ertoe een bedrieglijke gedraging elk juridisch gevolg te ontzeggen; die functie beperkt zich tot datgene wat nodig is om te voorkomen dat het door het bedrog beoogde doel zou worden bereikt.

2. De toepassing van het algemeen rechtsbeginsel fraus omnia corrumpit blijft onderworpen aan de regels van het gemene recht wanneer de voorwaarden daartoe vervuld zijn, wat, in geval van een fout die in een oorzakelijk verband staat tot de schade, kan leiden tot de toekenning van een vergoeding overeenkomstig artikel 1382 Burgerlijk Wetboek; hieruit volgt dat de rechter die uitspraak doet over de schadelijke gevolgen van een strafbare fout van een derde, met toepassing van die bepaling moet nagaan of en in welke mate de schade zich zonder de fout op dezelfde wijze zou hebben voorgedaan.

Hof van Cassatie 25 maart 2020 (P.19.1306.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200325.2F.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Motivering in rechte - Beslissing over de strafvordering - Nietigheid of uitsluiting van een bewijselement - Te vermelden wettelijke bepalingen - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering

2. Onregelmatig bewijs - Uitsluiting - Verantwoording - "Onherroepelijk ongeldige en aangetaste" processen-verbaal - Impliciete vaststelling van een onregelmatigheid die de betrouwbaarheid van het bewijs aantast

3. Onregelmatig bewijs - Uitsluiting - Verantwoording - Onregelmatigheid die de betrouwbaarheid van het bewijs aantast - Noodzaak om na te gaan of het gebruik van de onbetrouwbare bewijzen in strijd is met het recht op een eerlijk proces

4. Bewijs – Bewijsvoering - Vaststelling van gebrek aan loyaliteit van een onderzoeker - Invloed op de mogelijkheid om een eerlijk proces te voeren - Ontvankelijkheid van de vervolging – Voorwaarden

5. Onderzoek in strafzaken - Opsporingshandelingen - Oneerlijke handeling verricht in de loop van de voorbereidende fase van het strafproces - Onherroepelijke aantasting van het eerlijk karakter van het proces - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof van Cassatie

6. Politieambtenaar - Wettelijke opdracht - Vaststellingen en analyses in het kader van een onderzoek - Verschillen t.a.v. de deskundige - Gelaatsvergelijking

Samenvatting: 1. Geen enkele wettelijke bepaling verplicht de rechter die tot nietigheid of uitsluiting van een bewijselement besluit, om artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering te vermelden (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2004, AR P.03.0622.N, AC 2004, nr. 280; Cass. 25 oktober 1988, AR 2124, AC 1988-89, nr. 111.

2. Uit de omstandigheid dat de processen-verbaal waarin melding wordt gemaakt van bewijselementen die in de door de rechter omschreven omstandigheden zijn vergaard, "onherroepelijk ongeldig en aangetast" waren, kan worden afgeleid dat de rechter in concreto heeft nagegaan of de begane onregelmatigheden de betrouwbaarheid van die bewijselementen hebben aangetast en dat hij heeft vastgesteld dat dit wel degelijk het geval was. (Art. 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering)

3. Wanneer de appelrechters hebben geoordeeld dat de begane onregelmatigheden de betrouwbaarheid van de in de door hen omschreven omstandigheden vergaarde bewijselementen hebben aangetast, hoeven zij, om hun beslissing naar recht te verantwoorden in het licht van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, niet meer na te gaan of het gebruik van die bewijselementen in strijd was met het recht op een eerlijk proces door, met name, met het belang van de maatschappij bij de bestraffing van het misdrijf rekening te houden (1). (1) De eiser verweet de appelrechters de processen-verbaal te hebben uitgesloten waarvan zij oordeelden dat de betrouwbaarheid ervan was aangetast door het gebrek aan loyaliteit van de onderzoekers, zonder het onderzoek (de zgn. "Antigoon-test") te hebben verricht zoals vereist door artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering. Luidens die bepaling "wordt enkel tot nietigheid van

onregelmatig verkregen bewijselement besloten indien : - de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, of; - de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast, of; - het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces". Dit zijn geen cumulatieve voorwaarden. De appelrechters hebben geoordeeld dat die processen-verbaal "onherroepelijk ongeldig en aangetast" waren, waaruit kan worden afgeleid dat zij hebben vastgesteld dat de begane onregelmatigheden de betrouwbaarheid van die processen-verbaal hebben aangetast (tweede criterium van art. 32 - cfr. supra). Om die stukken te kunnen uitsluiten, hoefden zij dus niet daarenboven vast te stellen dat het gebruik van die stukken in strijd was met het recht op een eerlijk proces (derde criterium van art. 32 - zie Fr. LUGENTZ, *La preuve en matière pénale - Sanction des irrégularités*, Anthemis, 2017, p. 102-103, §7). Aldus, schrijft Fr. LUGENTZ, « c'est sous réserve de l'hypothèse (...) relative à la fiabilité des preuves (...) [qu'] une méconnaissance par les enquêteurs de la présomption d'innocence ne devrait généralement pas entraîner l'irrégularité de la preuve éventuellement affectée ou de la procédure dans son ensemble ». (Fr. LUGENTZ, o.c., p. 85). (M.N.B.)

4. De vaststelling dat een onderzoeker tijdens het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek is tekortgeschoten in zijn plicht om de bewijzen op een eerlijke manier te vergaren, impliceert daarom nog niet dat er geen eerlijk proces meer kan worden gevoerd en dat de vervolging onontvankelijk moet worden verklaard (1); de rechter kan de vervolging pas onontvankelijk verklaren wanneer hij in concreto vaststelt dat die tekortkoming, gelet op de omstandigheden van de procedure die in haar geheel moet worden beoordeeld, tot gevolg heeft dat een eerlijk proces definitief onmogelijk is geworden (2). (1) Niettegenstaande dat het Hof eerder heeft geoordeeld dat « het recht op een eerlijke behandeling van de zaak de eerbiediging inhoudt van het loyaliteitsbeginsel door de politiediensten » (Cass. 5 november 2014, AR P.14.1170.F, AC 2014, nr. 668). (2) Zie Parl. St. Kamer 53 0041/2 en 53 0041/3, p. 10; Cass. 12 juni 2019, AR P.18.1001.F, AC 2019, nr. 363 (miskenning van het recht op het voorafgaand overleg en de bijstand van een advocaat, en miskenning van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht); Cass. 15 mei 2019, AR P.19.0169.F, AC 2019, nr. 289 (geen verhoor van de inverdenkinggestelde tijdens het voorbereidend onderzoek); Cass. 22 mei 2018, AR P.17.0994.N, AC 2018, nr. 318 (heimelijke geluidsopname van huiselijke gesprekken); Cass. 18 januari 2017, AR P.16.0626.F, AC 2017, nr. 39, met concl. "in hoofdzaak" OM op datum in Pas. en noot M.N.B. (miskenning van het recht op het voorafgaand overleg en de bijstand van een advocaat); Cass. 6 september 2016, AR P.15.1105.N, AC 2016, nr. 459 (niet-naleving van een niet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde, namelijk de wettelijk bepaalde wachttijd bij het afnemen van de ademtest).

5. De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze in feite of een oneerlijke handeling die in de voorbereidende fase van het strafproces werd verricht het eerlijk karakter van het proces al dan niet onherroepelijk heeft aangetast; het Hof gaat na of de rechter uit de feiten die hij vaststelt geen gevolgtrekkingen heeft gemaakt die daarmee geen verband houden of die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

6. De politieambtenaar die, in die hoedanigheid, in het kader van een onderzoek vaststellingen doet en analyses verricht, is geen gerechtsdeskundige, ook al is voor de

uitvoering van die taken een zekere technische of wetenschappelijke kennis vereist; anders dan de gerechtsdeskundige verstrekt die ambtenaar geen advies aan de rechter, maar is hij krachtens artikel 8 Wetboek van Strafvordering belast met het opsporen van de misdrijven en het verzamelen van de bewijzen ervan; met toepassing van de artikelen 28ter, § 3, en 56, § 2, Wetboek van Strafvordering, en de artikelen 8/2 en 8/6 Wet Politieambt ontvangt hij en voert hij de vorderingen uit die de procureur des Konings of de onderzoeksrechter hem opdragen; het proces-verbaal waarin een politieman zijn vaststellingen en analyses optekent met betrekking tot de vergelijking van de foto van het gelaat van een bekende persoon met die van een persoon wiens identiteit wordt opgespoord, is geen deskundigenverslag (1). (1) Zie Cass. 15 februari 2006, AR P.05.1583.F, AC 2006, nr. 95 (begrip gerechtsdeskundige, wat de onderzoeker die een verhoor afneemt met de polygraaf, niet is).

Hof van Cassatie 1 april 2020 (P.20.0054.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200401.2F.5/FR?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Rechtvaardiging en verschoning - Verschoning - Verschoning van uitlokking - Voorwaarde - Onmiddellijke reactie op onrechtmatige en ernstige gewelddaden - Slachtoffer in staat van wettige verdediging

Samenvatting: De verschoning wegens uitlokking geldt enkel voor diegene die zich schuldig maakt aan doodslag en opzettelijke slagen en verwondingen als het een onmiddellijke reactie op onrechtmatige en ernstige gewelddaden van de uitlokker betreft (1); er kan bijgevolg geen sprake zijn van uitlokking door het slachtoffer wanneer deze in staat van wettige verdediging handelt. (1) Cass. 25 september 2019, AR P.19.0544.F, AC 2019, nr. 480.

Hof van Cassatie 8 april 2020 (P.20.0060.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200408.2F.1/FR?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Hoger beroep - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Enige grief betreffende de strafmaat - Heromschrijving van de feiten door de rechter in hoger beroep – Invloed op de mogelijkheid om de straf te verzwaren

Samenvatting: Wanneer het openbaar ministerie zijn hoger beroep enkel heeft gemotiveerd door de ontoereikendheid van de strafmaat, volgt hieruit niet dat de bepaling van die strafmaat wordt beperkt door de omschrijving die de eerste rechter in aanmerking heeft genomen en die in hoger beroep niet werd overgenomen; een wijziging van de wettelijke omschrijving van het misdrijf vormt, op zichzelf beschouwd, geen verzwarende van de toestand van de beklaagde, zelfs al kan de aldus in aanmerking genomen omschrijving een

zwaardere straf tot gevolg hebben (1); die wijziging kan worden doorgevoerd op het enkele hoger beroep van de beklaagde, voor zover er geen zwaardere straf wordt uitgesproken; het is dus enkel wanneer de beklaagde als enige hoger beroep instelt of wanneer er, in geval van hoger beroep van het openbaar ministerie, geen eenparigheid van stemmen is (2), dat het gerecht in hoger beroep zich ertoe moet beperken aan de feiten van de telastlegging hun werkelijke omschrijving terug te geven en de strafrechtelijke gevolgen ervan te begrenzen in de bewoordingen van het in eerste aanleg gewezen vonnis. (1) “Elke rechter heeft de plicht aan de bij hem aanhangig gemaakte feiten de juiste kwalificatie te geven, onder de dubbele voorwaarde dat de kwalificatiewijziging niet tot gevolg mag hebben dat hij zich inlaat met andere feiten dan die welke bij hem aanhangig waren en dat het recht van verdediging wordt gerespecteerd” (Cass. 6 oktober 2015, AR P.15.0558.N, AC 2015, nr. 581); zie P. MORLET, « Changement de qualification – Droits et devoirs du juge », R.D.P.C., 1990, p. 561 e.v., inz. p. 580-581. (2) “Wanneer artikel 211bis Wetboek van Strafvordering van toepassing is op het vonnisgerecht, heeft het alleen betrekking op de gevallen waarin de appelrechter veroordeelt wegens feiten waarvoor de beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken of waarin hij de straf verzwart die door de eerste rechter is opgelegd; het gerecht in hoger beroep moet dus niet met eenparige stemmen van zijn leden uitspraak doen wanneer het, zonder de beklaagde te veroordelen wegens een feit waarvoor hij was vrijgesproken of zonder zijn straf te verzwaren, zich ertoe beperkt de wettelijke omschrijving van het hem ten laste gelegde feit te wijzigen, ook als het een zwaarder feit betreft” (Cass. 2 december 2015, AR P.15.1215.F, AC 2015, nr. 722; zie Cass. 30 november 2005, AR P.05.1143.F, AC 2005, nr. 636).

Hof van Cassatie 15 april 2020 (P.20.0389.F), www.iuportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200415.2F.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Voorlopige hechtenis - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Geen middel dat aanvoert dat de handhaving van de opsluitingsmaatregel in strijd zou zijn met de door het EVRM gewaarborgde grondrechten van de gedetineerde - Verplichting van de rechter

2. Voorlopige hechtenis – Voorlopige invrijheidstelling - Toepasselijke maximumstraf - Begrip

Samenvatting: 1. Wanneer voor de rechter die kennisneemt van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling, niet wordt aangevoerd dat de handhaving van de opsluitingsmaatregel in strijd zou zijn met de grondrechten van de gedetineerde, zoals gewaarborgd door het EVRM, verplichten noch artikel 3 EVRM, noch artikel 27, § 3, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet de rechter om ambtshalve inlichtingen in te winnen over de sanitaire omstandigheden waarin de fysieke en morele integriteit van de gedetineerde kan worden gewaarborgd, zodat hem een betere, uitzonderlijke en onmiddellijke bescherming kan worden geboden.

2. De in artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet bedoelde toepasselijke maximumstraf heeft betrekking op de bij wet bepaalde maximumstraf en niet op de

maximumstraf die de rechter kan uitspreken na correctionalisering van de feiten wegens aanneming van verzachtende omstandigheden.

Hof van Cassatie 22 april 2020 (P.20.0053.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200422.2F.3/FR?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Afstand van proceshandeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie – Afstand

2. Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Principaal beroep - Termijn van dertig dagen - Berekening

Samenvatting: 1. De omstandigheid dat de beklaagde in hoger beroep zelf geen hoger beroep heeft kunnen instellen tegen het vonnis dat hem veroordeelt, impliceert niet dat het openbaar ministerie, dat hoger beroep heeft ingesteld, niet het recht heeft om afstand te doen van zijn eigen beroep overeenkomstig artikel 206 Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM in Pas. 2020, nr. 243.

2. Wanneer de termijn om hoger beroep in te stellen eindigt op een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag, wordt de vervalddag, die in de termijn is inbegrepen, verplaatst op de eerstvolgende werkdag (1). (1) Cass. 23 oktober 1973, AC 1974, 220.

Hof van Cassatie 22 april 2020 (P.20.0124.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200422.2F.5/FR?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Strafzaken - Strafvordering - Burgerlijke vordering voor de strafrechter - Burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf en ingesteld voor de strafrechter vóór de verjaring van de strafvordering - Art. 2244 Burgerlijk Wetboek - Art. 198, § 1 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen - Art. 26 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

2. Strafzaken - Vernietiging - Rechtspleging - Tegensprekelijk karakter - Cassatieberoep - Rechtsdagbericht - Onjuist adres - Verschrijving die de eiser niet kan worden aangerekend - Bij verstek gewezen arrest van verwerping – Intrekking op vordering van de procureur-generaal - Nieuwe beschikkingen - Artt. 1106, 1107 en 1113 Gerechtelijk Wetboek

Samenvatting: 1. Krachtens artikel 26 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf niet verjaren vóór de strafvordering; uit dat artikel volgt dat wanneer het slachtoffer zijn vordering vóór de verjaring van de strafvordering instelt voor de strafrechter, de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering

ophoudt te lopen zolang het geding niet is beëindigd; hieruit kan dus niet worden afgeleid dat wanneer de rechter, die kennisgenomen heeft van de strafvordering en van de burgerlijke rechtsvordering, vaststelt dat de eerstgenoemde vordering verjaard is, hij moet beslissen dat de laatstgenoemde vordering ook is verjaard wanneer ze van geen enkele verjaringsstuitende daad het voorwerp heeft uitgemaakt voordat de specifieke desbetreffende verjaring is ingetreden.

Bij toepassing, in dit geval, van art. 198 Wetboek van Vennootschappen, opgeheven door de wet van 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen. De eiser voerde aan dat het Hof inzake stedenbouw oordeelt dat “wanneer de vordering tot herstel van de plaats in de vorige staat voor de strafrechter tijdig is ingesteld, de verjaring ervan niet meer loopt totdat een in kracht van gewijsde gegane beslissing het geding heeft beëindigd” (Cass., 13 november 2007, AR P.07.0961.N, AC 2007, nr. 549, aangehaald door Raoul DECLERCQ, *Beginselen van Strafrechtspleging*, 2010, p. 1222, eerste lid). Dat arrest wijst er echter ook op dat “de vordering van de stedenbouwkundige inspecteur tot herstel in de vorige staat een burgerlijke rechtsvordering is volgend uit een misdrijf, zodat deze vordering, overeenkomstig artikel 26 Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, niet verjaart vóór de strafvordering”. Hieruit volgt dat de vordering luidens dat arrest “tijdig” is ingesteld wanneer dit vóór de verjaring ervan is gebeurd, ongeacht of dat is geschied volgens de regels van het burgerlijk recht (zie Fr. KUTY, *Les principes généraux de droit pénal belge*, T. I - *La loi pénale*, 3de uitg., Larcier, 2018, nr. 146, tweede lid) dan wel volgens de regels van de strafvordering. Zo heeft het Hof in zijn arrest van 16 maart 2010 beslist dat de burgerlijke rechtsvordering “tijdig” voor de strafrechter was ingesteld, enkel en alleen omdat ze vóór de verjaring van de strafvordering was ingesteld, zonder daarbij te verwijzen naar de burgerrechtelijke verjaringsregels. Het Hof voegt hieraan toe dat “[uit de artikelen 4 en 26 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en artikel 2244 Burgerlijk Wetboek] volgt dat wanneer de burgerlijke rechtsvordering tijdig voor de strafrechter is ingesteld, de verjaring ervan niet meer loopt totdat een in kracht van gewijsde gegane beslissing het geding heeft beëindigd. Ongeacht de verjaring van de strafvordering blijft de strafrechter bevoegd om de burgerlijke rechtsvordering te beoordelen” (Cass. 16 maart 2010, AR P.09.1519.N, AC 2009, nr. 185 ; zie Cass. 13 mei 2003, AR P.02.1261.N, AC 2003, nr. 291, en de noten ; Cass. 13 november 2007, AR P.07.0961.N, AC 2007, nr. 549 ; Cass. 12 maart 2008, AR P.07.1523.F, AC 2008, nr. 171). (M.N.B.)

2. Wanneer als gevolg van een verschrijving van de griffie het rechtsdagbericht van de zaak aan de advocaat van de eiser werd gestuurd op een onjuist adres en die raadsman hierdoor het in artikel 1107 Gerechtelijk Wetboek vastgelegde recht werd ontzegd om op die rechtszitting te verschijnen, aldaar de mondelinge conclusie van het openbaar ministerie te horen en, in voorkomend geval, het Hof te vragen een termijn vast te stellen om een antwoordnota neer te leggen, moet het tegensprekelijk karakter van de rechtspleging worden hersteld dat door de gelaakte verschrijving is teloorgegaan en moet derhalve het arrest worden ingetrokken dat het cassatieberoep heeft verworpen.

Het Hof heeft niet alleen arresten ingetrokken omdat ze enkel berustten op een verschrijving die de eiser niet kon worden aangerekend en waartegen hij zich niet heeft kunnen verdedigen (zie R. DECLERCQ, “*Pourvoi en cassation en matière répressive*”, R.P.D.B., 2015, nr. 1225), maar ook en met name wanneer het arrest van verwerping werd uitgesproken op een eerdere datum dan die welke per vergissing aan de eiser werd

medegedeeld, zodat hij ervan kon uitgaan dat de termijn van het oude artikel 420bis, eerste lid, Wetboek van Strafvordering nog niet was verstreken (Cass. 19 juni 1972, AC 1972, p. 982 ; Cass. 29 september 1992, AR 7060, AC 1991-92, nr. 636, aangehaald door R. DECLERCQ, o.c., nr. 1223. noot 4796); zie concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH vóór Cass. 21 september 2016, AR P.16.0925.F, Pas. 2016, nr. 515. Het verstekarrest van 15 januari 2020 lijkt tevens vatbaar voor verzet. Weliswaar “doet het Hof naar luid van de artikelen 1108 en 1113 Gerechtelijk Wetboek recht, ongeacht of de advocaten en de partijen tegenwoordig zijn of niet en worden alle arresten geacht op tegenspraak te zijn geweest. Artikel 1106, tweede lid, van hetzelfde wetboek bepaalt [evenwel] dat de griffier een rechtsdagbericht van de zaak verstuurt ten minste vijftien dagen vóór de zitting. Het verzuim van dat vormvereiste ontnemt het arrest het tegensprekelijk karakter dat het geacht werd te bezitten.” (Cass. 23 februari 2011, AR P.11.0297.F, AC 2011, nr. 163). Bovendien heeft het Hof heeft met name het verzet ontvankelijk verklaard, « formée contre un arrêt rendu à la suite d’une procédure pour laquelle les formalités prévues par l’ancien article 420ter du Code d’instruction criminelle n’avaient pas été observées, c’est-à-dire que la fixation n’a pas été portée, au moins 15 jours avant le jour de l’audience, au tableau des causes pendantes devant la Cour, affiché au greffe et dans la salle des audiences et contenant le nom des parties, des avocats et du magistrat du ministère public chargé de donner ses conclusions » (R. DECLERCQ, o.c., nr. 1221, en de verwijzingen in de noot 4766). (M.N.B.)

Hof van Cassatie 23 juni 2020 (P.20.0351.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200623.2N.11/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Douane en accijnzen – Wettelijk vermoeden van schuld

2. Douane en accijnzen – Koninklijk Besluit - 19-05-2014 - Art. 3, § 1 – Verzuimsmisdrijf – Loutere overtreding

Samenvatting: 1. Ook al houdt inzake douane en accijnzen het feit van de overtreding zelf in dat de dader daaraan schuldig moet worden geacht, behoudens overmacht of onoverwinnelijke dwaling, en de overtreder dus het wettelijke vermoeden van schuld kan doen omkeren, toch neemt dit wettelijk omkeerbare schuldvermoeden niet weg dat de dader weet moet hebben gehad van het feit van de overtreding; bij het misdrijf dat bestaat in het verzuim aan een wettelijke verplichting te voldoen, volgt die kennis uit de kennis van de wettelijke verplichting zelf en bij een ander misdrijf moet die kennis bij de dader worden aangetoond (1). (1) Cass. 4 december 2018, AR P.18.0825.N, AC 2018, nr. 680; H. BERCKMOES en F. GOOSSEN, "Overmacht in strafzaken", noot onder Cass. 16 september 2014, RW 2015-16, 785-789; J. ROZIE, "In abstracto of in concreto? Over de subjectivering van de bonus pater familias-standaard bij de toetsing van de schuldontheftingsgronden van overmacht en dwaling", NC 2016, 223-236.

2. Artikel 3, §1, van het koninklijk besluit van 19 mei 2014 inzake accijnzen betreffende controlemaatregelen voor brandstoffen verbiedt dat men zich, behalve in de wettelijk

bepaalde gevallen, op de openbare weg begeeft met een door een explosie- of verbrandingsmotor aangedreven voertuig, zonder na te gaan of de daarvoor gebruikte brandstof denaturanten of merkstoffen bevat; dergelijk misdrijf maakt geen handelingsmisdrijf uit, maar een verzuimsdrijf (1). (1) Cass. 4 december 2018, AR P.18.0825.N, AC 2018, nr. 680; H. BERCKMOES en F. GOOSSEN, "Overmacht in strafzaken", noot onder Cass. 16 september 2014, RW 2015-16, 785-789; J. ROZIE, "In abstracto of in concreto? Over de subjectivering van de bonus pater familias-standaard bij de toetsing van de schuldontheffingsgronden van overmacht en dwaling", NC 2016, 223-236.

Behoudens overmacht of onoverwinnelijke dwaling, houdt de loutere overtreding van het voorschrift van artikel 3, §1, van het koninklijk besluit van 19 mei 2014 inzake accijnzen betreffende controlemaatregelen voor brandstoffen in dat de dader daaraan schuldig moet worden geacht omdat de kennis van het feit van de overtreding volgt uit de kennis van de wettelijke verplichting zelf (1). (1) Cass. 4 december 2018, AR P.18.0825.N, AC 2018, nr. 680; H. BERCKMOES en F. GOOSSEN, "Overmacht in strafzaken", noot onder Cass. 16 september 2014, RW 2015-16, 785-789; J. ROZIE, "In abstracto of in concreto? Over de subjectivering van de bonus pater familias-standaard bij de toetsing van de schuldontheffingsgronden van overmacht en dwaling", NC 2016, 223-236.

Met noot: CLAES, A.L., "Het schuldvermoeden in het douane- en accijnsstrafrecht", *T.Strafr.* 2021, afl. 3, 138-143.

Hof van Cassatie 29 december 2020 (P.20.0988.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201229.2N.11/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Deskundigenonderzoek – Verzoek van beklaagde – Bewijs ter ontlasting – Weigering

Samenvatting: Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan bewijs à décharge voor de beklaagde zou kunnen opleveren; de rechter oordeelt integendeel onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling (1); aldus belet niets die rechter om, mits naleving van zijn motiveringsverplichting, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer een partij haar verzoek tot deskundigenonderzoek niet grondt op een aannemelijk gegeven of wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen. (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0573.N, AC 2020, nr. 732; Cass. 11 september 2020, AR C.19.0448.N, AC 2020, nr. 525; Cass. 31 januari 2012, AR P.11.1227.N, AC 2012, nr. 76; Cass. 15 juni 2012, AR C.11.0721.F, AC 2012, nr. 390 en Cass. 9 mei 2005, AR S.04.0183.N, AC 2005, nr. 108. Zie J. LAENENS, "Het bewijs en de onderzoeksmaatregelen", in *De rol van de accountant en belastingconsulent*, Die Keure, 2003, 37-40; B. ALLEMEERSCH, *Taakverdeling in het burgerlijk proces*, Intersentia, 2007, 413; D. DE WOLF, *Handboek correctioneel procesrecht*, Intersentia, 2013, 79-83; R. DECLERCQ, *Beginselen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 905; B. DE SMET, *Deskundigen in het strafproces. Algemene beginselen*, Kluwer, 2015, 47-50.

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Jeugdbeschermingswet – Stukken en onderzoeken bevolen in het kader van een procedure bij de jeugdrechtbank – Verbod stukken te gebruiken in een strafdossier – Verbod geldt ook voor onderzoeken bevolen door een burgerlijke rechter in het kader van een verbijfsregeling en uitoefening van het ouderlijk gezag

2. Rechten van verdediging – Verzoek tot horen van getuige à décharge – Beoordeling

Samenvatting: 1. Krachtens de artikelen 50 en 55 Jeugdbeschermingswet hebben de stukken van de procedures die bij de jeugdrechtbank worden ingeleid en betrekking hebben op de persoonlijkheid van de betrokken minderjarige en op het milieu waarin hij is grootgebracht, enkel tot doel uit te maken welke maatregelen in zijn belang moeten worden genomen en welke middelen voor zijn opvoeding of behandeling zijn geschikt.

Het algemeen opzet van de wet en de finaliteit van de in dat kader bevolen onderzoeken, die betrekking hebben op de persoonlijkheid van de betrokken minderjarige en het milieu waarin hij is grootgebracht, sluiten uit dat die stukken in het kader van een strafvervolgning worden aangevoerd, zelfs als een beklaagde de overlegging ervan tot staving van zijn verweer zou vorderen.

Dat verbod geldt ook voor de stukken betreffende de onderzoeken en deskundigenonderzoeken die door andere rechters dan de jeugdrechter worden bevolen, zoals in het kader van een burgerlijke procedure betreffende de uitoefening van het ouderlijk gezag en het recht van verblijf van de minderjarigen.

Dat verbod vindt zijn oorsprong in het recht van het kind op de eerbiediging van zijn privéleven en gezinsleven, dat inzonderheid wordt beschermd door artikel 8.1 EVRM en artikel 22 Grondwet.

2. Volgens artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd ook het recht getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen.

Artikel 6.1 en 6.3.d EVRM kent aan een beklaagde evenwel geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge op de rechtszitting als getuige te horen. Het komt aan de beklaagde toe aan te tonen en te motiveren dat het horen van een getuige à décharge noodzakelijk is voor de waarheidsvinding.

Het staat dan aan de rechter om daarover te oordelen, waarbij hij er dient over te waken dat het recht van de beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang wordt gebracht.

De rechter moet zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst. Die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke of juridische onmogelijkheid om de getuigen

te horen, de onmogelijkheid of de onwil van de partij die het getuigenverhoor vraagt om opgave te doen van de vragen die zij aan de getuige wenst te stellen, de relatie die de getuige had of heeft met de bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid of het tijdsverloop sinds de feiten of het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklagde als getuige wenst te horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert.

Hof van Cassatie 11 mei 2021 (P.20.1197.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210511.2N.6/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Bewijs – Bewijskracht foto's

Samenvatting: Het onderdeel voert schending aan van de artikelen 1319, 1320 en 1322 oud Burgerlijk Wetboek, thans de artikelen 8.17 en 8.18 Burgerlijk Wetboek: met het oordeel dat uit de vergelijking van de foto's en de verklaring van M.M. blijkt dat de constructies, vermeld in de telastleggingen A.1, A.2 en A.3 niet al aanwezig waren vóór de aankoop van het perceel door de eiseres en dat M.M. uitdrukkelijk verklaarde dat alle wijzigingen zijn uitgevoerd na de verkoop op lijfrente aan de eiser in 2013, miskent het arrest de bewijskracht van de verklaring van M.M.; uit die verklaring blijkt immers niet dat M.M. iets heeft verklaard over de bergplaats met rode profielen, voorwerp van de telastlegging A.2; de eisers hebben louter de asbestplaten op de bergplaats die blijkens de foto's in het strafdossier reeds vóór de aankoop bestond, vervangen door platen met rode profielen; de veroordeling van de eisers tot het herstel met betrekking tot de bergplaats met rode profielen is dan ook niet naar recht verantwoord.

De bewijskracht van een akte bestaat in de vereiste eerbiediging van hetgeen daarin schriftelijk is vastgelegd. De rechter miskent de bewijskracht van een akte indien hij aan een geschrift, waarnaar hij uitdrukkelijk verwijst, een verklaring toeschrijft die dit geschrift niet bevat dan wel ontkent dat dit geschrift een verklaring bevat die er wel in voorkomt. Daarentegen miskent de rechter die uit een akte louter een feitelijk of juridisch gevolg trekt, de bewijskracht van die akte niet.

Hof van Cassatie 18 mei 2021 (P.21.0207.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.4/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Hoger beroep – Saisine appelrechter – Grief – Strafmaat – Verbeurdverklaring

2. Verbeurdverklaring – Vermogensvoordelen – Omvang – Berekening

Samenvatting: 1. Met uitzondering van artikel 43bis, eerste lid, Strafwetboek dat voorziet in een schriftelijke vordering door het openbaar ministerie voor de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen als bedoeld in artikel 42, 3°, Strafwetboek, maakt geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel een verbeurdverklaring afhankelijk van een uitdrukkelijke vordering door het openbaar ministerie of een verwittiging door de rechter. Een beklagde weet immers welke straffen de rechter ingeval van een schuldigverklaring krachtens de wet kan of moet uitspreken. Hij moet bij het voeren van zijn verdediging daarmee rekening houden. Die regel geldt ook in hoger beroep en ook als de eerste rechter een gevorderde straf niet heeft opgelegd.

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellant van de afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt.

Indien het openbaar ministerie in het grievenformulier als grief de rubriek "straf en of maatregel" aankruist met de toevoeging "omvang van de straf: onvoldoende beteugelend", beoogt het de hervorming van de beslissing van het beroepen vonnis betreffende de straftoemeting, dit wil zeggen alle aan de beklagde op te leggen straffen en maatregelen en hun maat. Niet is dus vereist dat het openbaar ministerie in dat geval in het bijzonder vermeldt voor welke hoofd- of bijkomende straffen het een wijziging van de beslissing van de eerste rechter nastreeft.

2. Bij afwezigheid van gegevens die de rechter toelaten het bedrag aan vermogensvoordelen als bedoeld door artikel 42, 3°, Strafwetboek of de geldwaarde ervan als bedoeld door artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek exact vast te stellen, mag de rechter dit bedrag ex aequo et bono bepalen. Die bepaling mag evenwel niet willekeurig zijn. De rechter dient ook voor een ex aequo et bono-bepaling die gegevens van het strafdossier in aanmerking te nemen, die een zo nauwkeurig mogelijke bepaling van de omvang van de vermogensvoordelen of een raming van de geldwaarde ervan toelaten.

Hof van Cassatie 18 mei 2021 (P.21.0454.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.7/NL?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Herhaling - Algemeen - Bewijs - Bewijslast

Samenvatting: Geen enkele bepaling verplicht de rechter die van oordeel is dat uit de hem overgelegde stukken niet blijkt dat de voorwaarden voor het vaststellen van de toestand van herhaling zijn vervuld, het debat te heropenen om het openbaar ministerie de gelegenheid te geven daarover standpunt in te nemen en desgevallend alsnog stukken te voegen. Het openbaar ministerie moet ermee rekening houden dat de rechter zal onderzoeken of de voorwaarden voor de vaststelling van de toestand van herhaling zijn vervuld en dat hij kan oordelen dat dit niet het geval is.

De rechter kan een toestand van herhaling maar aannemen als hij vaststelt dat de bestanddelen voor die herhaling en de daarvoor geldende voorwaarden zijn verenigd. Het

bewijs daarvan dient te blijken uit de aan de rechter overgelegde en voor de partijen beschikbare stukken.

Het openbaar ministerie draagt als vervolgende partij de bewijslast voor het voldaan zijn aan de voorwaarden voor de toestand van herhaling.

Artikel 600 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de door het Strafregerregister meegedeelde gegevens geen bewijs vormen van de rechterlijke of administratieve beslissingen waarop zij betrekking hebben. De omstandigheid dat de griffiers volgens artikel 592, eerste en derde lid, Wetboek van Strafvordering verantwoordelijk zijn voor het toesturen aan het Strafregerregister van de in kracht van gewijsde getreden beslissingen en de conformiteit van de aan het Strafregerregister overgezonden gegevens met de door de rechtscolleges uitgesproken beslissingen doet daaraan niets af.

Het voor het vaststellen van de toestand van herhaling vereiste bewijs van een vroegere veroordeling die kracht van gewijsde heeft, wordt in de regel geleverd door een door de griffier uitgereikt afschrift van de veroordelende beslissing of uittreksel met de vermelding dat die beslissing kracht van gewijsde heeft.

Het bewijs van het bestaan van een vroegere veroordeling en van het kracht van gewijsde hebben van die beslissing kan door het openbaar ministerie evenwel ook met andere middelen worden geleverd. Het staat aan de rechter te oordelen of het openbaar ministerie op dat vlak slaagt in zijn bewijslast.

De rechter kan bij die beoordeling ook in aanmerking nemen dat de beklaagde de toestand van herhaling niet betwist. Uit de enkele omstandigheid dat een beklaagde niet heeft aangevoerd dat de voorwaarden voor het aannemen van een toestand van herhaling, die zou kunnen blijken uit aan het dossier gevoegde stukken, niet zijn vervuld, volgt evenwel niet dat de rechter verplicht is de toestand van herhaling aan te nemen.

Hof van Cassatie 18 mei 2021 (P.21.0040.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.10/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Rechten van verdediging – Verzoek om horen van getuige à charge – Derde criterium – Motivering

2. Art. 779 Ger.W. – Wijziging samenstelling zetel na horen van getuige onder eed op de rechtszitting – Gevolg

Samenvatting: 1. De rechter oordeelt in feite of de vrees bestaat dat een getuige onder druk wordt gezet, zodat zijn verklaringen niet nuttig kunnen bijdragen tot de waarheidsvinding. Hij dient bij die beoordeling niet de redenen van zijn redenen op te geven.

Bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie dient de rechter niet uitdrukkelijk vast te stellen dat er geen haalbare alternatieven zijn voor het horen van de getuige op de rechtszitting onder eed.

2. Artikel 779 Gerechtelijk Wetboek vereist niet dat indien een rechtscollege op de rechtszitting getuigen onder eed heeft gehoord en vervolgens een anders samengestelde

zetel de behandeling van de zaak volledig herneemt, de nieuw samengestelde zetel deze getuigen opnieuw hoort, voor zover die nieuw samengestelde zetel zich voor haar oordeelsvorming op grond van de ter rechtszitting onder eed afgelegde verklaringen van de getuigen enkel steunt op de weergave van die verklaringen in het proces-verbaal van de rechtszitting.

Uit artikel 6 EVRM en het daarin gewaarborgde recht op een eerlijk proces, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat:

- de strafrechter voor de schuldbeoordeling van een beklaagde zelf de bewijsmiddelen moet beoordelen en dit ook geldt voor de geloofwaardigheid van getuigen;
- de rechter in de regel in staat moet zijn om het gedrag van getuigen waar te nemen en op die manier zijn eigen mening te vormen over de geloofwaardigheid ervan.

Die regel kent evenwel een uitzondering indien tijdens de behandeling van een strafzaak een van de rechters wordt vervangen en de vervangende rechter niet aanwezig was bij het getuigenverhoor, maar de andere rechters die over de schuld oordelen wel en er bovendien compenserende maatregelen zijn teneinde te verzekeren dat de vervangende rechter een goed begrip heeft van het bewijs bijvoorbeeld doordat hij kennis kan nemen van de processen-verbaal van de rechtszittingen waarin de voornaamste verklaringen van de getuigen zijn vermeld. Die uitzondering geldt ook indien de geloofwaardigheid van de getuigen wordt betwist.

Hof van Cassatie 25 mei 2021 (P.21.0326.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210525.2N.7/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Voorbedachte rade – Begrip

Samenvatting: Een misdrijf wordt gepleegd met voorbedachten rade wanneer de dader, in een voldoende stabiele gemoedsgesteltenis en op een overwogen en geplande wijze, besluit tot het plegen van een misdrijf en er een voldoende tijdsverloop is tussen het besluit en de uitvoering ervan opdat de dader op zijn besluit zou kunnen terugkomen. De gegevens die aantonen dat de dader op een overwogen en geplande wijze het besluit heeft genomen tot het plegen van het misdrijf, kunnen ook aantonen dat de dader dit besluit in een voldoende stabiele gemoedsgesteltenis heeft genomen.

In zoverre het middel uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt het naar recht.

De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of een beklaagde die wordt vervolgd wegens een poging tot moord, heeft gehandeld met voorbedachten rade in de voormelde zin. Het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 1 juni 2021 (P.21.0471.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.18/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Hoger beroep tegen beslissingen op verzet - Gevolg - Saisine van de appelrechter

Samenvatting: Artikel 187, § 9, Wetboek van Strafvordering bepaalt:

"Tegen de beslissing die op verzet is geweest, staat hoger beroep open of, indien ze geweest is in hoger beroep, cassatieberoep.

Hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt, houdt in dat de grond van de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de rechter in hoger beroep, ook al is er geen hoger beroep ingesteld tegen het bij verstek gewezen vonnis."

Deze bepaling houdt in dat het hoger beroep tegen een vonnis waarbij het verzet ongedaan wordt verklaard, van rechtswege het geschil in zijn geheel ter beoordeling voorlegt aan de appelrechter, met als enige beperking de relatieve werking van het verzet. Hieruit volgt dat artikel 204 Wetboek van Strafvordering geen toepassing vindt in zoverre het hoger beroep het bij het verstekvonnis beoordeelde geschil beoogt, zodat de appellant niet moet preciseren welke zijn grieven zijn tegen dat vonnis, zoals in dat artikel wordt bepaald. Daaruit volgt bovendien dat indien een appellant toch een grievenformulier mocht indienen en hij vervolgens deels afstand mocht doen van die grieven, die grieven en de afstand ervan zonder invloed zijn op de saisine van het appelgerecht.

Bijgevolg kan het bestreden vonnis, ongeacht de beslissing over het hoger beroep tegen het verstekvonnis van 13 november 2019 en de in het kader daarvan geformuleerde grieven en de eventuele afstand daarvan, niet oordelen dat het appelgerecht enkel is gevat met de beslissing over de strafmaat. Ingevolge het hoger beroep tegen het vonnis van 6 juli 2020 dat eisers verzet tegen het vonnis van 13 november 2019 ongedaan heeft verklaard, staat de beslissing over de strafvordering in haar geheel ter beoordeling van het appelgerecht ongeacht het bepalen van grieven of een eventuele afstand van grieven. Het bestreden vonnis dat anders oordeelt, is niet naar recht verantwoord.

Hof van Cassatie 1 juni 2021 (P.21.0067.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.9/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Wapenwet - Jacht - Milieu - Vaststellingen van de natuurinspecteur

Samenvatting: De strafrechter mag bij de schuldbeoordeling voor inbreuken op de Wapenwet rekening houden met vaststellingen die een natuurinspecteur heeft verricht bij de opsporing van inbreuken op het Jachtdecreet, waarvoor hij krachtens het Jachtdecreet en het DABM bevoegd is. Uit de omstandigheid dat de natuurinspecteur niet bevoegd is verklaard om opsporingen te doen betreffende inbreuken op de Wapenwet volgt niet dat de rechter bij een vervolging wegens dergelijke inbreuken geen bewijswaarde zou mogen

toekennen aan de vaststellingen die de natuurinspecteur heeft verricht ter gelegenheid van een hem wel toegekende opsporingsbevoegdheid.

Hof van Cassatie 8 juni 2021 (P.21.0343.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.9/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Rechtsplegingsvergoeding – Eenzelfde advocaat in eenzelfde gerechtelijke band staat verscheidene partijen bij – Verdeling van de RPV

Samenvatting: Volgens artikel 1, tweede lid, KB Tarief Rechtsplegingsvergoeding worden de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding vastgesteld per gerechtelijke band en ten aanzien van elke partij die door een advocaat wordt bijgestaan. Wanneer eenzelfde advocaat in eenzelfde gerechtelijke band verscheidene partijen bijstaat, wordt de rechtsplegingsvergoeding onder hen verdeeld.

Hof van Cassatie 8 juni 2021 (P.21.0447.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.13/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Fonds juridische tweedelijnsbijstand – Veroordeling – Bijdrage – Niet per aanleg

Samenvatting: Artikel 4, § 3, eerste lid, van de wet van 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand (hierna het Fonds) bepaalt: "Behalve indien hij van de juridische tweedelijnsbijstand of rechtsbijstand geniet, of indien de rechter oordeelt dat hij zich op het vlak van zijn bestaansmiddelen in een situatie bevindt waarbij hij beroep zou kunnen doen op juridische tweedelijnsbijstand of op rechtsbijstand wordt iedere door een strafgerecht veroordeelde verdachte, in verdenkinggestelde, beklagde, beschuldigde of voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijke persoon, veroordeeld tot het betalen van een bijdrage aan het Fonds." Het derde lid bepaalt: "Het rechtscollege vereffent het bedrag van de bijdrage aan het Fonds in de eindbeslissing die in de kosten verwijst."

Uit deze bepaling volgt dat de verplichting voor een strafgerecht dat een beklagde heeft veroordeeld bovendien ook nog te veroordelen tot de betaling van een bijdrage aan het Fonds niet geldt per aanleg. Noch uit de tekst van deze bepaling noch uit de wetsgeschiedenis ervan kan worden afgeleid dat het appelgerecht dat een beroepen beslissing bevestigt dat een beklagde heeft veroordeeld en hem tevens heeft verplicht tot de betaling van een bijdrage aan het Fonds, hem voor de procedure in hoger beroep nogmaals zou kunnen of moeten veroordelen tot de betaling van een bijdrage aan het Fonds.

Het bestreden vonnis dat het beroepen vonnis bevestigt in al zijn beschikkingen op strafgebied en dus ook wat betreft de veroordeling tot betaling van een bijdrage van 20,00 euro aan het Fonds en dat de eiser voor de procedure in hoger beroep nogmaals veroordeelt tot betaling van een bijdrage van 20,00 euro aan het Fonds, schendt de vermelde bepaling.

Hof van Cassatie 8 juni 2021 (P.21.0312.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Samenstelling zetel - Tussenvonnissen/arrest

Samenvatting: Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek kan het vonnis, op straffe van nietigheid, enkel worden gewezen door het voorgeschreven aantal rechters die alle rechtszittingen over de zaak hebben bijgewoond of, zo dat niet het geval is, door de rechters voor wie het debat is hervat.

Uit die bepaling volgt niet dat wanneer de rechtsmacht van de rechter over een geschilpunt is uitgeput, en over dat geschilpunt dan ook een eindbeslissing is gewezen, de behandeling van de andere geschilpunten enkel door dezelfde rechters kan geschieden als die welke over het eerste geschilpunt uitspraak hebben gedaan.

Wanneer de appelrechters in een tussenarrest het hoger beroep van een beklaagde en dat van het openbaar ministerie ontvankelijk verklaren, alvorens over de grond van de zaak recht te doen een verzoek tot het horen van getuigen afwijzen en verder conclusietermijnen en een rechtsdag vastleggen en de beslissing over alle overige aanhangige geschilpunten aanhouden, hebben zij hun rechtsmacht over het geschilpunt dat betrekking heeft op het verhoor van getuigen uitgeput. Het moeten dan ook niet noodzakelijk dezelfde rechters te zijn die daarna in een eindarrest over de schuld van de beklaagde oordelen en uitspraak doen. De omstandigheid dat het eindarrest verwijst naar het tussenarrest doet daaraan geen afbreuk.

Het middel dat uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt naar recht.

Hof van Cassatie 15 juni 2021 (P.21.0522.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.10/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Straffen – Vrijheidsstraffen – Elektronisch toezicht – Instemming

Samenvatting: Artikel 37ter, § 4, Strafwetboek bepaalt dat de rechter de straf onder elektronisch toezicht slechts kan uitspreken als de beklaagde op de openbare rechtszitting aanwezig is of vertegenwoordigd is en nadat hij, hetzij in persoon, hetzij via zijn raadsman, zijn instemming heeft gegeven.

Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt niet dat door of namens de eiseres 1 op enig ogenblik in de procedure is ingestemd met het opleggen van de straf onder elektronisch toezicht. Het bestreden vonnis dat niettemin de door de eerste rechter aan de eiseres 1 opgelegde straf van het elektronisch toezicht bevestigt, schendt de vermelde bepaling.

Hof van Cassatie 15 juni 2021 (P.21.0260.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Oplichting – Listige kunstgrepen – Het in het vooruitzicht stellen van een huwelijk of een affectieve relatie

Samenvatting: Oplichting bestaat in het zich doen afgeven of leveren van een door artikel 496 Strafwetboek bedoelde zaak die een ander toebehoort hetzij door gebruik te maken van valse namen of valse hoedanigheden hetzij door het aanwenden van listige kunstgrepen, met het oogmerk zich die zaak toe te eigenen.

Listige kunstgrepen zijn misleidende middelen die bestaan in of gepaard gaan met uitwendige handelingen met het oog op de afgifte of de levering van de zaak. Aangezien dergelijke bedrieglijke middelen determinerend dienen te zijn voor die afgifte of die levering, gaan zij in de regel eraan vooraf.

Het leugenachtig in het vooruitzicht stellen van een huwelijk of een affectieve relatie om bij een lichtgelovige persoon een verlangen of een behaagzucht te creëren die hem overtuigt gelden af te geven teneinde de dader uit een voorgewende nood te helpen, kan een listige kunstgreep uitmaken wanneer de dader die leugens doet gepaard gaan met uitwendige handelingen die aan de leugens een bepaald krediet toekennen. Dat de effectieve totstandkoming van dergelijke relatie nooit zeker is of dat het verbreken van de relatie zich pas na de afgifte van de gelden voordoet, doet daaraan geen afbreuk.

Hof van Cassatie 15 juni 2021 (P.21.0252.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.2/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Bewijs – Getuigen – Verzoek om getuige à charge te horen ter zitting

2. Bewijs – Getuigen – Verzoek om getuige à charge te horen ter zitting – Motivering – Derde criterium – Vrees van getuige voor beklagde of diens entourage – Onderzoek naar alternatieven – Niet ambtshalve op te werken bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie

3. Recht op een eerlijk proces – Art. 6.1 EVRM – Redelijke termijn – In rekening brengen van de houding van de beklaagden

4. Uitspraak – Motivering – Constitutieve bestanddelen

Samenvatting: 1. Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM en artikel 14.3.e IVBPR gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen. Wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf.

Uit de vermelde verdragsbepalingen volgt in de regel dat het tegen een beklaagde aangevoerde bewijs hem wordt voorgelegd tijdens een openbare rechtszitting, hij dit bewijs moet kunnen tegenspreken en hem in beginsel de gelegenheid moet worden gegeven een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon die een belastende verklaring heeft afgelegd, als getuige ter rechtszitting te ondervragen.

Artikel 6.1 en 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat om een belastende verklaring van een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon als bewijs in aanmerking te nemen, zonder dat de beklaagde de gelegenheid had die persoon als getuige op de rechtszitting te ondervragen, de rechter nagaat of:

(i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige, dit wil zeggen feitelijke of juridische gronden die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden;

(ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, waarbij onder doorslaggevend wordt verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat dit het resultaat van de zaak heeft bepaald;

(iii) er voor het niet kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen. Dergelijke compenserende factoren kunnen onder meer bestaan in het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen.

In de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd, beoordelen aan de hand van de drie voormelde criteria en in de vermelde volgorde. Wel kan de beoordeling van het ene criterium de beoordeling van de andere criteria versterken, vervolledigen of verduidelijken, zodat de redenen voor een afwijzing van het verzoek om een getuige à charge te horen in hun onderling verband moeten worden gelezen.

Het staat aan de rechter om rekening houdende met de voormelde criteria te oordelen of door het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, diens recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd, met inbegrip van zijn recht van verdediging, wordt miskend. De rechter moet zijn beslissing steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst.

Voor wat betreft het eerste criterium wijst het arrest (p. 41-42) op het risico van beïnvloeding, intimidatie, bedreiging en zelfs geweld, gelet op het milieu van georganiseerde criminaliteit waarin de feiten zich afspeelden en de entourage van O.A., die zelf een gewelddadig verleden heeft. Het wijst bovendien op praktische problemen om J.V. ter rechtszitting te horen, volgend uit zijn gezondheidstoestand en het lange tijdsverloop sinds de feiten, waardoor de betrouwbaarheid van zijn verklaring kan worden aangetast.

In het kader van het tweede criterium moeten ter rechtszitting niet alle getuigen worden gehoord die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring hebben afgelegd, maar enkel de getuigen wiens belastende verklaringen doorslaggevend zijn voor het resultaat van de zaak. Of dat het geval is, moet worden bepaald aan de hand van het belang dat de rechter aan die verklaringen hecht binnen het geheel van de redenen waarop zijn beslissing over de schuldigverklaring steunt. De loutere verwijzing naar een belastende verklaring volstaat dan ook niet om ze als doorslaggevend te aanzien, wanneer blijkt dat andere doorslaggevende bewijselementen aan de beslissing ten grondslag liggen.

Voor wat betreft het derde criterium oordeelt het arrest dat voldoende compenserende factoren blijken uit de voormelde bewijselementen, waardoor de verklaringen van J.V. worden bevestigd, alsmede uit de omstandigheid dat de eiser I gedurende de ganse procedure over het tegen hem ingebrachte bewijs tegenspraak heeft kunnen voeren en ook heeft gevoerd (p. 43).

2. Voor wat betreft het eerste criterium moet de rechter, wanneer de ogenschijnlijke vrees van een getuige voor een beklaagde of zijn entourage van zulke aard is dat die vrees een ernstige reden kan zijn om de getuige niet ter rechtszitting te horen, onderzoeken of er objectieve en dus door bewijselementen ondersteunde gegevens zijn die deze vrees rechtvaardigen en of er geen haalbare alternatieven zijn. Bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie dient de rechter dergelijke alternatieven echter niet ambtshalve op te werpen.

3. De rechter oordeelt in elke zaak afzonderlijk en aan de hand van de bijzondere omstandigheden ervan of er binnen een redelijke termijn is beslist over een tegen een beklaagde ingestelde strafvervolging. Bij die beoordeling kan de rechter onder meer rekening houden met de complexiteit van de zaak, het gedrag van de partijen en de bevoegde overheden, alsook met het belang van de zaak voor de partijen. Daarbij is de procedure in haar geheel in aanmerking te nemen. Een vertraging in een bepaalde fase of meerdere fasen van de procedure verplicht dan ook niet noodzakelijk tot de vaststelling dat de redelijke termijn is overschreden.

Elke beklaagde kan alle wettelijke middelen aanwenden die hij nodig acht voor de uitoefening van zijn recht van verdediging. De uitoefening van dat recht belet de rechter evenwel niet om de implicaties daarvan in aanmerking te nemen bij de beoordeling van de redelijke termijn van de rechtspleging in haar geheel.

Geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel sluit uit dat de rechter bij de beoordeling van de redelijke termijn de houding van medebeklaagden in rekening brengt,

wanneer die houding een vertraging veroorzaakt in het onderzoek of de behandeling van de zaak.

Opdat de rechter bij het bepalen van de duur van de redelijke termijn rekening kan houden met de houding van een beklaagde of een medebeklaagde, is niet vereist dat de betrokkene het verloop van de procedure heeft vertraagd door obstructief of niet-medewerkend gedrag.

4. De strafrechter voldoet aan de uit artikel 149 Grondwet voortvloeiende verplichting om de constitutieve bestanddelen te vermelden van de misdrijven en verzwarende omstandigheden die hij bewezen verklaart, wanneer hij de feiten bewezen verklaart in de bewoordingen van de strafwet. Bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie dient hij het bestaan van die constitutieve bestanddelen niet uitdrukkelijk te motiveren.

Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0362.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.6/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Gerechtelijk onderzoek – Niet nader geïdentificeerde politionele informatie – Regelmatigheid van de informatie

2. Gerechtelijk onderzoek – Afluistermaatregel – Precieze aanwijzingen – Inlichtingen

Samenvatting: 1. Geen enkele wets- of verdragsbepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verzet zich ertegen dat niet nader geïdentificeerde politionele informatie waarvan niet aannemelijk wordt gemaakt dat zij op onregelmatige wijze is verkregen, wordt gebruikt als inlichting op basis waarvan een gerechtelijk onderzoek wordt opgestart en autonoom bewijs wordt verzameld. Het louter in vraag stellen van de regelmatigheid van die informatie door de beklaagde volstaat niet om de onregelmatigheid ervan aannemelijk te maken.

2. Artikel 90quater, § 1, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de machtiging tot een afluistermaatregel de aanwijzingen en de concrete feiten, eigen aan de zaak, die de maatregel wettigen overeenkomstig artikel 90ter, vermeldt. Artikel 90ter, § 1, vierde lid, bepaalt dat de maatregel alleen kan worden bevolen ten aanzien van personen die op grond van precieze aanwijzingen ervan worden verdacht het strafbare feit te hebben gepleegd.

Inlichtingen gesteund op politionele informatie en het openbaar gerucht kunnen wel degelijk voldoende precieze aanwijzingen en concrete feiten, eigen aan de zaak, opleveren om op basis daarvan een afluistermaatregel te motiveren.

Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0397.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Voorrecht van rechtsmacht – Inwinnen van inlichtingen of documenten door een andere magistraat van het OM dan de procureur-generaal bij het hof van beroep – Gevolg

2. Vrijheid van meningsuiting – Beperkingen – Laster en eerroof

Samenvatting: 1. Artikel 479 Wetboek van Strafvordering bepaalt: "Wanneer een vrederechter, een rechter in de politierechtbank, een rechter in de rechtbank van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbank of in de ondernemingsrechtbank, een raadsheer in het hof van beroep of in het arbeidshof, een raadsheer in het Hof van Cassatie, een magistraat van het parket bij een rechtbank of een hof, een referendaris bij het Hof van Cassatie, een lid van het Rekenhof, een lid van de Raad van State, van het auditoraat of van het coördinatiebureau bij de Raad van State, een lid van het Grondwettelijk Hof, een referendaris bij dat Hof, de leden van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, een provinciegouverneur, ervan beschuldigd wordt buiten zijn ambt een misdrijf gepleegd te hebben dat een correctionele straf meebrengt, laat de procureur-generaal bij het hof van beroep hem dagvaarden voor dat hof, dat uitspraak doet, zonder dat beroep kan worden ingesteld."

Artikel 481 Wetboek van Strafvordering bepaalt: "Indien echter een lid van een hof van beroep of een ambtenaar die bij het hof het openbaar ministerie uitoefent, ervan verdacht wordt buiten zijn ambt een wanbedrijf of een misdaad te hebben gepleegd, is de ambtenaar die de aangiften of de klachten ontvangen heeft, gehouden daarvan dadelijk afschriften te doen toekomen aan de minister van Justitie, zonder enige vertraging van het onderzoek, dat voortgezet zal worden zoals in voorgaande bepalingen is geregeld, en hij zal eveneens aan de minister een afschrift zenden van de stukken."

Artikel 482 Wetboek van Strafvordering bepaalt: "De minister van Justitie zendt de stukken door aan het Hof van Cassatie, dat, indien daartoe grond bestaat, de zaak verwijst hetzij naar een correctionele rechtbank, hetzij naar een onderzoeksrechter, de ene zowel als de andere aan te wijzen buiten het rechtsgebied van het hof waartoe het verdachte lid behoort.

Indien een inbeschuldigingstelling moet worden uitgesproken, geschiedt de verwijzing naar een ander hof van beroep."

Uit deze bepalingen volgt dat ingeval van een wanbedrijf gepleegd door een door artikel 479 Wetboek van Strafvordering bedoelde persoon, de procureur-generaal bij het hof van beroep de leiding heeft van het opsporingsonderzoek en de strafvordering uitoefent. Een ander magistraat van het openbaar ministerie is niet bevoegd om op eigen gezag een daad van vervolging in te stellen wanneer hij kennisneemt van een misdrijf, gepleegd door een persoon die over voorrecht van rechtsmacht beschikt.

Deze magistraat kan niettemin inlichtingen inwinnen of documenten opvragen ter staving van een klacht, gericht tegen een persoon die over voorrecht van rechtsmacht beschikt, alvorens deze klacht over te maken aan de procureur-generaal. Het enkele gegeven dat dergelijke opzoeken werden uitgevoerd alvorens een raadsheer-onderzoeksrechter werd aangesteld, heeft niet tot gevolg dat de procedure van voorrecht van rechtsmacht werd miskend.

2. Artikel 10.1 EVRM bepaalt: "Eenieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te

ontvangen of door te geven, zonder inmenging van overheidswege en ongeacht grenzen. Dit artikel belet niet dat Staten radio-omroep-, bioscoop- of televisie-ondernemingen kunnen onderwerpen aan een systeem van vergunningen."

Krachtens artikel 10.2 EVRM kan de uitoefening van de vrijheid van meningsuiting, die de vrijheid omvat om inlichtingen of denkbeelden door te geven en plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, welke bij de wet worden voorzien, en die in een democratische samenleving nodig zijn, onder meer tot bescherming van de goede naam of de rechten van anderen.

Een beperking van de vrijheid van meningsuiting is nodig in een democratische samenleving wanneer zij beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid, op voorwaarde dat de evenredigheid wordt geëerbiedigd tussen het aangewende middel en het beoogde doel en de beperking verantwoord is op grond van relevante en toereikende motieven.

De rechter die oordeelt dat er evenredigheid is tussen het strafbaar stellen van bedreigingen in zin van artikel 330 Strafwetboek en smaad door bedreigingen in de zin van artikel 275 Strafwetboek, die een advocaat tijdens de behandeling van een strafzaak uit tegen een lid van het openbaar ministerie, en het beoogde doel, met name het vrijwaren van de integriteit van de leden van het openbaar ministerie die in volle vrijheid en onafhankelijkheid de strafvordering moeten kunnen uitoefenen in het belang van de maatschappij, hoeft die beoordeling niet verder te concretiseren in het licht van de bijzondere omstandigheden van de zaak.

Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0480.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Verzet termijn - Aanvang

Samenvatting: Artikel 187, § 1, Wetboek van Strafvordering bepaalt:

"De bij verstek veroordeelde kan tegen het vonnis in verzet komen binnen een termijn van vijftien dagen na de dag waarop het is betekend.

Is de betekening van het vonnis niet aan hem in persoon gedaan, dan kan hij die bij verstek veroordeeld is, wat de veroordelingen tot straf betreft, in verzet komen binnen een termijn van vijftien dagen na de dag waarop hij van de betekening kennis heeft gekregen.

(...)

Indien niet blijkt dat hij kennis heeft gekregen van de betekening, kan hij die bij verstek veroordeeld is in verzet komen totdat de termijnen van verjaring van de straf verstreken zijn.

(...)"

Artikel 6.1 EVRM vereist dat een bij verstek veroordeelde wordt geïnformeerd over het recht om tegen die beslissing verzet aan te tekenen en over de termijn om dat te doen. Die kennisgeving kan gebeuren op het ogenblik van de betekening van de verstekbeslissing of op elk ander tijdstip dat de veroordeelde toelaat het rechtsmiddel aan te wenden.

Artikel 40, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat elk verval dat als straf is uitgesproken ingaat de vijfde dag na die waarop het openbaar ministerie de kennisgeving aan de veroordeelde heeft gedaan.

De rechter oordeelt onaantastbaar of en wanneer de bij verstek veroordeelde persoon kennis heeft gekregen van de betekening van de verstekbeslissing. Die kennisneming hangt niet af van enig vormvereiste en kan zodoende voortvloeien uit de kennisgeving bepaald in artikel 40, eerste lid, Wegverkeerswet. Bijgevolg kan de rechter de datum van zulke kennisgeving in aanmerking nemen voor het bepalen van de aanvangsdatum van de buitengewone termijn van verzet. In dat geval is vereist dat die kennisgeving de betrokkene informeert over het recht om tegen die beslissing verzet aan te tekenen en de termijn en de vorm om dat te doen.

B. Beroepen tegen arresten van de K.I.

Hof van Cassatie 4 maart 2020 (P.20.0225.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200304.2F.8/FR?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor van de inverdenkinggestelde - Inverdenkingstelling - Verlenen van bevel tot aanhouding - Wijziging van de kwalificatie in het bevel tot aanhouding - Voorwaarde - Recht van verdediging

Samenvatting: Het verhoor van de verdachte, dat vóór het verlenen van het bevel tot aanhouding plaatsvindt, vormt een substantiële vormvereiste die verband houdt met de eerbiediging van het recht van verdediging en het recht op de persoonlijke vrijheid, dat de verdachte de garantie biedt dat hij de onderzoeksrechter zijn opmerkingen kan voorleggen met betrekking tot de hem verweten feiten en zijn persoonlijke toestand (1); hieruit volgt dat de onderzoeksrechter het recht van verdediging miskent wanneer hij, zonder bijkomend onderzoek, aan de feiten waarvoor hij ingevolge de telastlegging het bevel tot aanhouding verleent, een andere kwalificatie geeft dan die welke hij aan de feiten heeft gegeven waarvoor hij de aangehouden persoon in verdenking heeft gesteld. (1) M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brussel, La Charte, 8ste uitg., 2017, p. 988.

Hof van Cassatie 11 maart 2020 (P.19.1183.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200311.2F.2/NL?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Stuk neergelegd na het sluiten van het debat - Niet-inaanmerkingneming - Impliciete beslissing

2. Sluiting van het debat - Verzoek tot heropening van de debatten - Artikelen 772 en 774
Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid

Samenvatting: 1. De beslissing van de rechter om geen rekening te houden met een stuk dat na het sluiten van het debat werd neergelegd, kan een impliciete beslissing zijn (1). (1) Zie Cass. 24 mei 2017, AR P.17.0271.F, AC 2017, nr. 349; Cass. 6 oktober 2010, AR P.10.1112.F, arrest niet gepubliceerd.

2. De artikelen 772 en 774 Gerechtelijk Wetboek betreffende de heropening van het debat zijn niet als zodanig van toepassing in strafzaken (1). (1) Zie Cass. 14 november 2018, AR P.18.1066.F, AC 2018, nr. 633; Cass. 13 januari 2015, AR P.13.1644.N, AC 2015, nr. 30; Cass. 14 februari 2001, AR P.00.1350.F-P.00.1353.F-P.00.1363.F, AC 2001, nr. 91.

Hof van Cassatie 11 maart 2020 (P.20.0237.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200311.2F.10/NL?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Rechten van verdediging - Bewering volgens welke er een conclusie werd neergelegd per fax - Invloed op de verplichting van de rechters om hierop te antwoorden

2. Rechten van verdediging - Bewering volgens welke er een conclusie werd neergelegd per fax - Conclusie die de rechter niet regelmatig ter kennis is gebracht - Verplichting van de rechter

Samenvatting: 1. Wanneer de eiser voor de kamer van inbeschuldigingstelling heeft aangevoerd dat hij een conclusie per fax heeft verstuurd en uit het arrest blijkt dat de eiser en zijn raadsman op de rechtszitting van het hof van beroep aanwezig waren en dat zij werden gehoord, maar niet dat er daadwerkelijk een conclusie aan de appelrechters ter kennis zou zijn gebracht, kan hen niet worden verweten dat zij die conclusie niet hebben beantwoord (1). (1) Hoewel het Hof geen acht slaat op een memorie die hem per fax wordt overgelegd, ook al werd het vervolgens door een advocaat op de rechtszitting ondertekend (Cass. 25 september 2013, AR P.13.1528.F, AC 2013, nr. 479, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas.; contra (impliciete oplossing) Cass. 24 juli 2019, AR P.19.0743.N, arrest niet gepubliceerd), oordeelt het dat de conclusie, met toepassing van artikel 747, §2, zesde lid, Gerechtelijk Wetboek, per fax ter griffie mag worden neergelegd binnen de vastgestelde conclusietermijn (Cass. 12 februari 2016, AR C.15.0301.F, AC 2016, nr. 102, met concl. van eerste advocaat-generaal HENKES op datum in Pas.).

2. Geen enkele bepaling en geen enkel algemeen rechtsbeginsel verplichten de rechter om partijen te waarschuwen dat de conclusie die zij beweren te hebben verstuurd, volgens een niet bij wet bepaalde wijze, hem niet of wellicht niet regelmatig ter kennis is gebracht.

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200318.2F.15/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Kamer van inbeschuldigingstelling - Tweemaandelijks toezicht - Redelijke termijn van de hechtenis - Overschrijding - Onaantastbare beoordeling in feite - Toezicht door het Hof

2. Handhaving van de voorlopige hechtenis - Redelijke termijn van de hechtenis - Overschrijding - Beoordeling - In aanmerking te nemen tijdvakken

3. Handhaving van de voorlopige hechtenis - Redelijke termijn van de hechtenis - Overschrijding - Beoordeling - Ingeplande maar niet-uitgevoerde onderzoeksopdracht - Invloed

Samenvatting: 1. Het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis, oordeelt onaantastbaar in feite of de redelijke termijn al dan niet is overschreden; het Hof gaat na of dat gerecht uit de feiten die het vaststelt geen gevolgtrekkingen heeft gemaakt die daarmee geen verband houden of die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 5 november 2013, AR P.13.1701.N, AC 2013, nr. 582.

2. De beoordeling van de duur van de voorlopige hechtenis is niet beperkt tot de tijdvakken waarin het onderzoek minder vooruitgang heeft geboekt of tot de onderzoeksdaeden die niet zijn verricht; de rechter die belast is met het toezicht op de voorlopige hechtenis, mag niet enkel de feitelijke omstandigheden van de zaak en de omstandigheden eigen aan de persoonlijkheid van de inverdenkinggestelde in aanmerking nemen, maar moet ook rekening houden met de rechtspleging in haar geheel, vanaf de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding tot het ogenblik waarop hij nagaat of de hechtenis verenigbaar is met artikel 5.3 EVRM (1). (1) Cass. 14 december 2011, AR P.11.2021.F, AC 2011, nr. 686.

3. Geen enkele wettelijke bepaling verbiedt het onderzoeksgerecht dat op de voorlopige hechtenis toezicht moet houden en dat vaststelt dat een ingeplande onderzoeksopdracht niet kon worden uitgevoerd, te oordelen dat de duur van de hechtenis niet onredelijk is, aangezien niets erop wijst dat die opdracht niet binnen afzienbare tijd zal kunnen worden uitgevoerd.

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200318.2F.6/FR?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Kamer van inbeschuldigingstelling - Toezicht op het goede verloop van het onderzoek - Ambtshalve toezicht - Draagwijdte - Discretionaire bevoegdheid van het hof van beroep

Samenvatting: Artikel 136, eerste lid, Wetboek van Strafvordering kent aan de kamer van inbeschuldigingstelling het recht toe om ambtshalve van een lopend gerechtelijk onderzoek kennis te nemen teneinde het goede verloop ervan te verifiëren; de in dat artikel bepaalde ambtshalve kennisneming is geen verplichting maar een prerogatief waarover de kamer van inbeschuldigingstelling discretionair kan beslissen.

Hof van Cassatie 18 maart 2020 (P.19.1287.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200318.2F.5>

Trefwoorden: 1. Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter - Burgerlijke partijstelling via rechtsvordering - Draagwijdte

2. Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling - Uitwerkingen

3. Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter - Regeling van de rechtspleging - Raadkamer - Beschikking tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Hoger beroep beperkt tot de burgerlijke beschikkingen - Gevolg

Samenvatting: 1. Door de burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter worden de strafvordering en de hiermee gepaard gaande burgerlijke rechtsvordering ingesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 201.

2. Wanneer het onderzoeksgerecht de buitenvervolginstelling uitspreekt, maakt het door een ondeelbare beslissing aan de beide vorderingen, zowel aan de burgerlijke vordering als aan de strafvordering, een einde (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 201.

3. Aangezien de buitenvervolginstelling niet enkel een einde maakt aan de strafvordering maar ook aan de hiermee gepaard gaande burgerlijke rechtsvordering, kan niet worden volgehouden dat het arrest geen enkele beslissing over laatstgenoemde rechtsvordering bevat noch, bijgevolg, dat de beperking van het hoger beroep tot de burgerlijke beschikkingen leidt tot de niet-ontvankelijkheid van dat hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 201.

Hof van Cassatie 25 maart 2020 (P.20.0229.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200325.3/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Vreemdelingen - Artikel 15.6 Terugkeerrichtlijn - Beslissing tot handhaving op grond van artikel 7 Vreemdelingenwet - Weigering om aan de verwijdering mee te werken - Opsluiting op grond van artikel 27, § 3, Vreemdelingenwet - Autonome titel

2. Vreemdelingen - Beslissing tot handhaving op grond van artikel 7 Vreemdelingenwet - Beroep - Weigering om aan de verwijdering mee te werken - Nieuwe vasthoudingsmaatregel op grond van artikel 27, § 3, vreemdelingenwet - Autonome titel - Cassatieberoep dat geen bestaansreden meer heeft

Samenvatting: 1. Uit artikel 15.6 Terugkeerrichtlijn kan niet worden afgeleid dat die bepaling niet verenigbaar is met een nieuwe vasthoudingsmaatregel die genomen wordt jegens de vreemdeling die aan zijn verwijdering weigert mee te werken en die, hoewel ze krachtens de nationale wetgeving ten aanzien van de voorgaande beslissing een afzonderlijke titel uitmaakt, de verlenging van de vasthoudingstermijn tot gevolg heeft in de zin van de Terugkeerrichtlijn.

2. De op grond van artikel 27, § 3, Vreemdelingenwet gewezen beslissing tot opsluiting van een vreemdeling tegen wie een verwijderingsmaatregel is genomen en die niet binnen de vastgestelde termijn hieraan gehoor heeft gegeven, verlengt de oorspronkelijke, op grond van artikel 7 Vreemdelingenwet genomen maatregel niet maar maakt een autonome titel van vrijheidsberoving uit die losstaat van de voorgaande beslissing; wanneer de oorspronkelijke maatregel het voorwerp uitmaakt van het beroep waarover de appelrechters uitspraak hebben gedaan, heeft het cassatieberoep tegen hun beslissing bijgevolg geen bestaansreden meer (1). (1) Zie (ook wat betreft § 2 van het arrest), gewezen op dezelfde dag, Cass. 25 maart 2020, AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, met voetnoten. De eiser beroept zich in zijn antwoord op de mondelinge conclusie van het OM dus ten onrechte op het arrest van het EHRM, 18 februari 2020, Makdoudi t. België, nr. 12848/15, dat betrekking heeft op de termijn om uitspraak te doen over de wettigheid van de hechtenistitel van een vreemdeling, wiens beroep nog wel een bestaansreden had.

Hof van Cassatie 25 maart 2020 (P.20.0189.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200325.2/NL?HiLi=eNpLtDKwq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: 1. Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Bevoegdheden van de onderzoeksgerechten - Toezicht op de wettigheid van een maatregel van vrijheidsberoving krachtens welke de vreemdeling niet meer wordt vastgehouden – Bevoegdheid

2. Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Voorwaarden strijdig met artikel 5 EVRM - Schadeloosstelling - Artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis - Toepassingsgebied

3. Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Toezicht - Onderzoeksgerechten - Maatregel van vrijheidsberoving krachtens welke de vreemdeling niet meer wordt vastgehouden - Toezicht - Artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis - Beroep voor de onderzoeksrechter dat geen bestaansreden meer heeft - Verenigbaarheid met EVRM

Samenvatting: 1. Krachtens de artikelen 71 tot 74 Vreemdelingenwet onderzoekt de raadkamer en, in hoger beroep, de kamer van inbeschuldigingstelling of de maatregelen van vrijheidsberoving en tot verwijdering van het grondgebied in overeenstemming zijn met de wet en bevelen ze, indien dat niet het geval is, de invrijheidstelling van de vreemdeling jegens wie die maatregelen zijn genomen; die gerechten zijn niet bevoegd om zich enkel uit te spreken over de wettigheid van een maatregel van vrijheidsberoving krachtens welke een vreemdeling niet meer wordt vastgehouden, wanneer hetzij de vreemdeling wordt vastgehouden ingevolge een nieuwe autonome titel van vrijheidsberoving die losstaat van die waartegen het bij die gerechten aanhangig gemaakte beroep gericht is (1), hetzij de vreemdeling in vrijheid is gesteld (2), gerepatrieerd (3) of overgedragen aan de lidstaat die verantwoordelijk is voor het onderzoek van zijn verzoek om internationale bescherming (4). (1) Zie Cass. 25 maart 2020, AR P.20.0229.F, AC 2020, nr. 215; Cass. 22 mei 2019, AR P.19.0490.F, AC 2019, nr. 312, §§ 4 tot 7; Cass. 27 maart 2019, AR P.19.0259.F, AC 2019, nr. 188, § 4, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 23 januari 2018, AR P.17.1282.N, AC 2018, nr. 49. (2) Zie Cass. 1 april 2020, AR P.20.0267.F, AC 2020, nr. 226, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 7 december 2016, AR P.16.1183.F, AC 2016, nr. 702. (3) Zie Cass. 28 november 2018, AR P.18.1154.F, AC 2018, nr. 674. (4) Zoals dat hier het geval is (zie de zgn. "Dublin III"-verordening nr. 604-2013 van het Europees Parlement en de Europese Raad van 26 juni 2013).

2. Op grond van artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis kan de vreemdeling jegens wie een maatregel van vrijheidsberoving werd genomen in omstandigheden die strijdig zijn met de bepalingen van artikel 5 EVRM, de onwettigheid van zijn vasthouding doen vaststellen en de vergoeding verkrijgen van alle schade die hij heeft geleden, met inbegrip van de morele schade; het in die bepaling vermelde begrip "vrijheidsberoving" dekt immers niet enkel elke maatregel van voorlopige hechtenis die genomen wordt jegens een persoon die ervan verdacht wordt een misdaad of een wanbedrijf te hebben gepleegd, maar ook alle andere vormen van gerechtelijke of administratieve opsluiting, waaronder met name de maatregelen van vasthouding die genomen worden krachtens de toepasselijke bepalingen van de Vreemdelingenwet; in dat opzicht vereist artikel 27 niet dat, om de rechtsvordering tot vergoeding te kunnen instellen, de onwettigheid van de vasthouding moet zijn vastgesteld in een eerdere rechterlijke beslissing (1). (1) Zie Cass. 1 april 2020, AR P.20.0267.F, AC 2020, nr. 226, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 22 mei 2019, AR P.19.0490.F, AC 2019, nr. 312; Cass. 27 maart 2019, AR P.19.0259.F, AC 2019, nr. 188, § 4, met concl. OM op datum in Pas.

3. Noch artikel 5.4 EVRM (1) noch het algemeen rechtsbeginsel van het recht op een eerlijk proces, waaronder het beginsel van de wapengelijkheid, staan eraan in de weg dat de wetgever het passender acht dat, zolang de vreemdeling wordt vastgehouden ingevolge de maatregel van vrijheidsberoving waartegen zijn beroep is gericht, het wettigheidstoezicht op de vasthouding wordt verricht door de raadkamer en door de kamer van

inbeschuldigingstelling die spoedig uitspraak moeten doen overeenkomstig, in de regel, de wettelijke bepalingen inzake de voorlopige hechtenis, terwijl, wanneer de vreemdeling in vrijheid is gesteld of niet langer ingevolge die titel wordt vastgehouden, de vaststelling van de mogelijke onwettigheid van de ondergane vasthouding en de vraag betreffende de vergoeding van de door die vasthouding veroorzaakte schade, krachtens artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis, aan de gewone gerechten toebehoren; aangezien de eiser het recht heeft om de aangevoerde onwettigheid te doen vaststellen van zijn vrijheidsberoving, die werd bevolen door de eerder tegen hem uitgevaardigde titel, en de vergoeding te verkrijgen van de door die vasthouding geleden schade, is de beslissing volgens welke het tegen die maatregel voor de onderzoeksgerechten ingestelde beroep geen bestaansreden meer heeft, niet in strijd met de voormelde verdragsbepalingen en het voormelde beginsel (2). (1) Art. 5.4 EVRM bepaalt dat "eenieder wie door arrestatie of detentie zijn vrijheid is ontnomen, het recht heeft voorziening te vragen bij het gerecht opdat deze spoedig beslist over de rechtmatigheid van zijn detentie en zijn invrijheidstelling beveelt, indien de detentie onrechtmatig is"; art. 5.5 EVRM bepaalt dat "eenieder die het slachtoffer is geweest van een arrestatie of een detentie in strijd met de bepalingen van dit artikel, recht heeft op schadeloosstelling". (2) Zie Cass. 25 maart 2020, AR P.20.0229.F, AC 2020, nr. 215; Cass. 22 mei 2019, AR P.19.0490.F, AC 2019, nr. 312, §§ 4 tot 7; Cass. 27 maart 2019, AR P.19.0259.F, AC 2019, nr. 188, §4, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 23 januari 2018, AR P.17.1282.N, AC 2018, nr. 49. Zie Cass. 1 april 2020, AR P.20.0267.F, AC 2020, nr. 226, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 7 december 2016, AR P.16.1183.F, AC 2016, nr. 702. Zie Cass. 28 november 2018, AR P.18.1154.F, AC 2018, nr. 674. Zoals dat hier het geval is (zie de zgn. "Dublin III"-verordening nr. 604-2013 van het Europees Parlement en de Europese Raad van 26 juni 2013). Zie Cass. 1 april 2020, AR P.20.0267.F, AC 2020, nr. 226, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 22 mei 2019, AR P.19.0490.F, AC 2019, nr. 213; Cass. 27 maart 2019, AR P.19.0259.F, AC 2019, nr. 188, §4, met concl. OM op datum in Pas.

Hof van Cassatie 1 april 2020 (P.20.0267.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200401.3/FR?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Vreemdelingen - Herstelplicht - Staat - Overheid - Vreemdeling - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving ten gevolge van een huiszoeking - Beroep door de onderzoeksgerechten - Beroep heeft geen bestaansreden meer - Onwettigheid van de maatregel - Herstel van de schade - Artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis - Invloed

Samenvatting: De beslissingen van de onderzoeksgerechten die op grond van de artikelen 71 tot 74 Vreemdelingenwet uitspraak doen, zijn niet bindend voor de rechter die kennisneemt van een beroep gegrond op artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis; aangezien de vreemdeling het recht heeft de aangevoerde onwettigheid te doen vaststellen van zijn vrijheidsberoving, welke gegrond is op de eerder jegens hem uitgevaardigde titel, en het herstel te verkrijgen van de schade die hij door die vasthouding heeft geleden, is de beslissing die vaststelt dat het beroep dat tegen die maatregel werd ingesteld voor de

onderzoeksgerechten geen bestaansreden meer heeft, niet in strijd met de artikelen 5 en 13 EVRM of met het recht op een eerlijk proces en het beginsel van de wapengelijkheid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 226; zie Cass. 25 maart 2020, AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214.

Hof van Cassatie 8 april 2020 (P.20.0391.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200408.2F.12/FR?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis - Handhaving - Motivering - Geactualiseerd, nauwkeurig en gepersonaliseerd onderzoek van de gegevens van de zaak

Samenvatting: Krachtens de artikelen 16, § 5, eerste en tweede lid, en 30, §§ 1 en 4, Voorlopige Hechteniswet moet de rechter nagaan of er ernstige aanwijzingen van schuld tegen de inverdenkinggestelde blijven bestaan; hij moet melding maken van de feitelijke omstandigheden van de zaak en van die eigen aan de persoonlijkheid van de verdachte die, op het ogenblik van zijn beslissing, de voorlopige hechtenis nog steeds absoluut noodzakelijk maken; of het algemeen belang gebaat is bij de voortzetting van de voorlopige hechtenis, kan dus alleen worden beoordeeld na een geactualiseerd, nauwkeurig en gepersonaliseerd onderzoek van de gegevens van de zaak, aangezien de vrijheidsberoving de uitzondering is, de redenen die haar verantwoorden mettertijd hun relevantie kunnen verliezen en de verlenging van de detentie vóór de berechting een motivering vereist die in verhouding staat met de mate waarin de detentie ten koste gaat van het vermoeden van onschuld (1). (1) Zie Cass. 6 februari 2013, AR P.13.0153.F, arrest niet gepubliceerd; Cass. 12 augustus 2008, AR P.08.1265.F, AC 2008, nr. 434; Cass. 2 maart 2004, AR P.04.0286.N, AC 2004, nr. 114; Cass. 27 november 2002, AR P.02.1507.F, AC 2002, nr. 638; zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 8ste uitg., 2017, dl. I, p. 1063 en noot 684 e.v.

Hof van Cassatie 8 april 2020 (P.20.0306.F), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200408.2F.10/FR?HiLi=eNpLtDKwqq4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen – Ministerieel besluit van uitlevering - Exclusieve bevoegdheid van de uitvoerende macht – Hoger beroep - Bevoegdheid van het hof van beroep

Samenvatting: Uit artikel 3, eerste en vierde lid, Uitleveringswet 1874 volgt dat de uitvoerende macht als enige bevoegd is om, op het advies van de kamer van inbeschuldigingstelling, over de uitlevering te beslissen (1); het hof van beroep mag bijgevolg niet kennisnemen van het hoger beroep tegen het ministerieel besluit; hieruit volgt dat het

cassatieberoep tegen het arrest van het hof van beroep dat zichzelf onbevoegd verklaart, eveneens onontvankelijk is (2). (1) Cass. 31 maart 2009, AR P.09.0162.N, AC 2009, nr. 224, § 10, met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER. « Comme tout acte administratif, la décision du gouvernement doit être motivée et un recours tant en suspension qu'en annulation devant le Conseil d'État est ouvert à son encontre » (M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 8ste uitg., 2017, dl. II, p. 1799). (2) Zie Cass. 4 maart 2020, AR P.20.0226.F, AC 2020, nr. 164.

Hof van Cassatie 18 mei 2021 (P.21.0245.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.9/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Eindvonnis – Beschikking van de raadkamer

Samenvatting: Artikel 19, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat een vonnis een eindvonnis is in zoverre daarmee de rechtsmacht van de rechter over een geschilpunt is uitgeput, behoudens de rechtsmiddelen bij de wet bepaald.

Wanneer de raadkamer met een niet-bestreden beschikking heeft geoordeeld dat de zaak niet in staat van wijzen is om de rechtspleging te regelen, heeft zij haar rechtsmacht over dit geschilpunt uitgeput. Zij kan op die beslissing niet terugkomen, behoudens indien het onderzoek werd vervolledigd of in geval van gewijzigde omstandigheden. Niet vereist is dat de beide situaties zich voordoen. Evenmin wordt de rechtsmacht van de raadkamer om de rechtspleging te regelen gehinderd door het feit dat het onderzoek anders wordt vervolledigd of de omstandigheden anders zijn gewijzigd dan vermeld in haar eerdere beschikking.

Hof van Cassatie 15 juni 2021 (P.21.00145.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.11/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Wraking – Wrakingsgrond – Levensbeschouwing

Samenvatting: De levensbeschouwing alleen van een magistraat creëert geen schijn van partijdigheid. De enkele omstandigheid dat een magistraat al dan niet lid zou zijn van een levensbeschouwelijke vereniging en deelneemt aan de activiteiten van die vereniging, houdt dan ook geen wettige reden in om te twijfelen aan de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van die magistraat.

Hof van Cassatie 22 juni 2021 (P.21.0414.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.18/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Rechtsplegingsvergoeding - Buitenvervolgingsstelling - Gevolg t.a.v. de burgerlijke partij

Samenvatting: De inverdenkinggestelde die bij dezelfde beslissing van het onderzoeksgerecht voor bepaalde feiten naar het vonnisgerecht wordt verwezen en voor andere feiten buiten vervolging wordt gesteld, is ingevolge zijn buitenvervolginstelling gerechtigd op een rechtsplegingsvergoeding lastens de burgerlijke partij door wiens klacht bij de onderzoeksrechter de strafvordering aanhangig is gemaakt.

Hof van Cassatie 7 juli 2021 (P.21.0760.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210707.VAK.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Vreemdelingen – Vrijheidsberoving – Verlenging – Controle door onderzoeksgerecht

Samenvatting: Krachtens artikel 29, tweede lid, Vreemdelingenwet kan de minister of zijn gemachtigde de op grond van artikel 27, § 3, van die wet bevolen opsluiting met een periode van twee maanden verlengen wanneer de nodige stappen om de vreemdeling te verwijderen werden genomen binnen zeven werkdagen na de opsluiting van de vreemdeling, wanneer zij worden voortgezet met de vereiste zorgvuldigheid en wanneer de effectieve verwijdering van deze laatste binnen een redelijke termijn nog steeds mogelijk is. Artikel 71, eerste lid, Vreemdelingenwet bepaalt dat de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving genomen met toepassing van onder meer het voormelde artikel 29, tweede lid, tegen die maatregel beroep kan instellen door een verzoekschrift neer te leggen bij de raadkamer van de correctionele rechtbank van zijn verblijfplaats in het Rijk of van de plaats waar hij werd aangetroffen.

Uit die bepalingen volgt dat wanneer het onderzoeksgerecht kennis neemt van het beroep dat de vreemdeling krachtens artikel 71, eerste lid, Vreemdelingenwet heeft ingesteld tegen een vrijheidsberovende maatregel, op een ogenblik dat de geldigheidsduur van die maatregel is verstreken maar er een beslissing tot verlenging is genomen, het bij de beoordeling van de wettigheid van de opsluiting de regelmatigheid dient na te gaan van de beslissing tot verlenging.

Dergelijke beslissing tot verlenging van een vrijheidsberovende maatregel maakt evenwel geen nieuwe zelfstandige maatregel van vrijheidsberoving uit, zodat het onderzoeksgerecht in dat geval gehouden blijft ook de wettigheid van de verlengde maatregel na te gaan.

Het arrest oordeelt: "[De eiser] is niet langer van zijn vrijheid beroofd in uitvoering van de beslissing van 1 april 2021 (vordering tot heropsluiting overeenkomstig artikel 27 §§ 1 en 3 van de Vreemdelingenwet) doch zit thans wel opgesloten in uitvoering van een nieuwe maatregel van vrijheidsberoving, meer bepaald een

beslissing tot verlenging van opsluiting van 31 mei 2021 met toepassing van artikel 29 alinea 2 van de Vreemdelingenwet, aan hem betekend op 31 mei 2021, waarbij de opsluiting van [de eiser] verlengd werd tot en met 31 juli 2021. Het hoger beroep is derhalve zonder voorwerp." Aldus is die beslissing niet naar recht verantwoord.

Hof van Cassatie 20 juli 2021 (P.21.0936.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210720.VAK.9/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel – Weigeringsgrond – Non bis in idem – Vraag om bijkomende gegevens aan de uitvaardigende staat

Samenvatting: Artikel 4, 2°, Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt: "De tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wordt in de volgende gevallen geweigerd: (...) 2° ingeval uit de gegevens waarover de rechter beschikt, blijkt dat in België of in een andere lid-Staat ten aanzien van de gezochte persoon wegens dezelfde feiten een definitief vonnis is uitgesproken, op voorwaarde dat in geval van veroordeling, de straf is ondergaan, thans ten uitvoer wordt gelegd of krachtens de wetgeving van die lid-Staat niet meer ten uitvoer kan worden gelegd, of ingeval ten aanzien van de betrokken persoon in België of in een andere lidstaat wegens dezelfde feiten een andere definitieve beslissing is genomen die de latere instelling van vervolging belet."

De in artikel 4, 2°, Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalde weigeringsgrond berust op het non bis in idem-beginsel dat verband houdt met het beëindigen van de strafvordering. Dit beginsel houdt in dat een persoon die bij onherroepelijk vonnis is berecht, niet wegens dezelfde feiten opnieuw kan worden vervolgd.

Een beslissing waarbij de gerechtelijke autoriteit van een aangezochte lidstaat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel weigert, is geen beslissing die de strafvervolgning beëindigt en is bijgevolg geen definitieve beslissing zoals bedoeld in artikel 4, 2°, Wet Europees Aanhoudingsbevel.

Het onderdeel dat geheel van het tegendeel uitgaat, berust in zoverre op een onjuiste rechtsopvatting en faalt zodoende naar recht.

Uit artikel 15 Wet Europees Aanhoudingsbevel volgt dat de rechter aan de uitvaardigende staat kan vragen om met spoed bijkomende gegevens te bezorgen indien hij van oordeel is dat de verstrekte gegevens ontoereikend zijn. Hij kan een uiterste datum vaststellen rekening houdende met de termijn bepaald in artikel 16, § 1.

Wanneer de betrokkene de in artikel 4, 2°, Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalde weigeringsgrond inroept, beoordeelt de rechter de toereikendheid van de door de uitvaardigende staat verstrekte gegevens ook in het licht van de door de betrokkene aangevoerde omstandige gegevens. Deze moeten voldoende aannemelijk maken dat hij voor dezelfde feiten als deze die het voorwerp uitmaken van het Europees aanhoudingsbevel onherroepelijk werd berecht of, in geval van veroordeling, zijn straf heeft ondergaan dan wel de strafvervolgning in de uitvaardigende of de uitvoerende staat ingevolge een andere beslissing niet meer kan worden ingesteld.

C. Andere arresten van het Hof van Cassatie

Hof van Cassatie 4 februari 2020 (P.19.0720.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200204.1/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Voorrecht van rechtsmacht - Misdaden en wanbedrijven gepleegd door rechters buiten hun ambt - Magistraat van een hof van beroep - Artikelen 479 en 480 Wetboek van Strafvordering - Verzoek tot bijkomende onderzoekshandeling overeenkomstig de artikelen 61quinquies en 127, § 3, Wetboek van Strafvordering - Weigering van de raadsheer-onderzoeksrechter - Verklaring van hoger beroep bij de griffie van het Hof - Ontvankelijkheid

Samenvatting: Noch uit de bepalingen van de artikelen 481 en 482 Wetboek van Strafvordering, noch uit het arrest nr. 131/2016 van het Grondwettelijk Hof volgt dat het Hof van Cassatie kennis zou moeten nemen van een hoger beroep tegen een beschikking van een raadsheer-onderzoeksrechter belast met een gerechtelijk onderzoek op grond van de artikelen 479 en 480 Wetboek van Strafvordering over een op grond van de artikelen 61quinquies en 127, § 3, Wetboek van Strafvordering ingediend verzoek (1). (1) Gwh 20 oktober 2016, nr. 131/2016; A. WINANTS, Beschouwingen over het voorrecht van rechtsmacht, in F. DERUYCK (ed.), Strafrecht in/uit balans, Kluwer, 2020.

Hof van Cassatie 17 maart 2020 (P.20.0078.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200317.2N.8/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Gegrondheid - Voorwaarde

Samenvatting: Een verzoek tot onttrekking kan slechts gegrond worden verklaard als alle rechters van de rechtbank niet in staat zijn op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen over de vermelde zaak of indien bij partijen, derden of zelfs de publieke opinie daarover redelijkerwijze twijfel zou kunnen bestaan (1). (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.15.0813.N, AC 2015, nr. 432; Cass. 20 februari 2014, AR C.12.0053.N en C.12.0054.N, AC 2014, nr. 191.

Hof van Cassatie 1 juni 2021 (P.21.0565.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.13/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Wraking - Tijdstip verzoek - Onderzoeksrechter/Raadkamer - Kennis van de wrakingsgrond

Samenvatting: Artikel 833 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat hij die een wraking wil voordragen dit moet doen vóór de aanvang van de pleidooien tenzij de redenen van wraking later zijn ontstaan, en, indien de zaak bij verzoekschrift is ingeleid, alvorens op het verzoekschrift een beschikking is gegeven.

Aangezien voor een onderzoeksrechter niet wordt gepleit, ook niet indien hij verslag uitbrengt voor de raadkamer in het kader van de beoordeling van de voorlopige hechtenis of de regeling van de rechtspleging, en de zaken voor de onderzoeksrechter ook niet bij verzoekschrift worden ingeleid, zijn de door artikel 833 Gerechtelijk Wetboek bedoelde tijdsvoorwaarden niet van toepassing bij de wraking van een onderzoeksrechter. De omstandigheid dat er voor de raadkamer wordt gepleit, laat niet toe anders te oordelen.

Uit de geest van artikel 833 Gerechtelijk Wetboek, de wettelijk omschreven termijnen voor de wrakingsprocedure en de schorsing van alle vonnissen en handelingen die zij met zich meebrengt, volgt niettemin dat de wraking van een onderzoeksrechter moet worden voorgedragen van zodra de grond is gekend door de partij die zich erop beroept. Die regel heeft een algemene draagwijdte en is ook van toepassing indien het wrakingsverzoek is gesteund op de overtuiging dat de onderzoeksrechter niet meer over de vereiste waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid beschikt.

Een wrakingsgrond is door een partij gekend wanneer die partij over die grond voldoende zekerheid heeft om zich ter zake een overtuiging te kunnen vormen en een verzoekschrift tot wraking te kunnen indienen, zonder dat die voldoende kennis gelijk is te stellen met de mogelijkheid het bewijs van de aangevoerde feiten te leveren.

De rechter die uitspraak doet over het wrakingsverzoek oordeelt onaantastbaar of de partij die het wrakingsverzoek heeft ingediend, dit heeft gedaan van zodra die grond haar was gekend. Het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 1 juni 2021 (P.21.0566.N), www.juportal.be

Hyperlink:

<https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.14/NL?HiLi=eNpLtDKwqg4FAAZPAf4=>

Trefwoorden: Wraking - Enkel op basis van de middelen in de wrakingsakte – Strikte interpretatie

Samenvatting: Uit de artikelen 835, 836 en 838, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat de wrakingsrechter slechts uitspraak kan doen op grond van de middelen die in de wrakingsakte zijn vervat en aan de tegenspraak van de gewraakte rechter zijn voorgelegd. De omstandigheid dat bij de omschrijving van de grond tot wraking in de wrakingsakte wordt

verwezen naar een eerder wrakingsverzoek, impliceert niet dat de wrakingsrechter ook over de in dat laatste verzoek vermelde wrakingsgronden uitspraak kan doen.

2.5. Grondwettelijk Hof

Grondwettelijk Hof 10 juni 2021, www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2021/2021-086n.pdf>

Trefwoorden: Strafrechtspleging - Voorlopige hechtenis - Onmiddellijke aanhouding - Voorwaarden - Recidivegevaar

Samenvatting: In zake : het beroep tot vernietiging van artikel 2 van de wet van 29 november 2019 « tot wijziging van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis aangaande de onmiddellijke aanhouding »

Het Hof onder voorbehoud van de in B.11.6 en B.12.5 vermelde interpretaties, verwerpt het beroep.

B.11.6 De afwezigheid van een vereiste dat de onmiddellijke aanhouding volstrekt noodzakelijk moet zijn voor de openbare veiligheid, neemt overigens niet weg dat een vrijheidsberoving slechts gerechtvaardigd is wanneer andere, minder strenge maatregelen zijn genomen, overwogen en onvoldoende geacht om het openbaar belang te beschermen. Uit artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens vloeit derhalve voort dat elke vrijheidsberoving, of zij nu het gevolg is van een bevel tot aanhouding uitgevaardigd door de onderzoeksrechter of van een onmiddellijke aanhouding opgelegd door de vonnisrechter, noodzakelijk moet zijn voor de openbare veiligheid (EHRM, 31 oktober 2013, Perica Oreb t. Kroatië, § 112). Het staat aan de rechter die de onmiddellijke aanhouding uitspreekt om haar te toetsen aan dat criterium, dat uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens voortvloeit.

B.12.5 Indien de veroordeelde zich niet kan vinden in de motivering van de beslissing waarbij een onmiddellijke aanhouding ten aanzien van hem werd uitgesproken, dan is tegen die beslissing weliswaar geen afzonderlijk hoger beroep mogelijk, maar zij kan wel worden bestreden samen met het hoger beroep tegen de veroordeling ten gronde en zij is vatbaar voor een afzonderlijk cassatieberoep, voor zover dat rechtsmiddel ook tegen de veroordeling werd ingesteld (artikel 33, § 2, derde lid, van de wet van 20 juli 1990).

Grondwettelijk Hof 10 juni 2021, www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2021/2021-087n.pdf>

Trefwoorden: Strafrechtspleging - Veroordeling bij verstek - Verzet - Veroordeelde beklagde aan wie het vonnis niet in persoon werd betekend - Buitengewone termijn van verzet - Burgerrechtelijke veroordelingen

Samenvatting: Bij vonnis van 20 juli 2020, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 27 augustus 2020, heeft de Franstalige Correctionele Rechtbank te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 187, § 1, vierde lid, van het Wetboek van strafvordering – geïnterpreteerd in die zin dat het niet meer mogelijk is in verzet te komen tegen de burgerrechtelijke veroordeling nadat de straf is verjaard - de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het impliceert dat een persoon die bij verstek is veroordeeld en die geen kennis heeft gekregen van de betekening van het vonnis voordat de bij dat vonnis uitgesproken straf is verjaard, niet meer in verzet kan komen tegen de burgerrechtelijke beschikkingen van dat vonnis nadat de verjaringstermijn van de straf is verstreken, terwijl de persoon die kennis heeft gekregen van de betekening van het vonnis voordat de straf is verjaard, wel in verzet kan komen tegen de burgerrechtelijke beschikkingen van dat vonnis binnen een termijn van vijftien dagen na die kennisneming, terwijl het bij verstek gewezen vonnis, voor beide categorieën van personen, burgerrechtelijke verplichtingen creëert ? ».

Het Hof zegt voor recht : Artikel 187, tweede lid, in fine, van het Wetboek van strafvordering, zoals het van toepassing was vóór de vervanging ervan bij artikel 83 van de wet van 5 februari 2016 « tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie », schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Grondwettelijk Hof 17 juni 2021, www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2021/2021-091n.pdf>

Trefwoorden: Strafrecht - Europees aanhoudingsbevel - a) Weigering van tenuitvoerlegging - Uitvoering van de straf in België - b) Tenuitvoerlegging - Verjaring van de straf naar Belgisch recht

Samenvatting: Bij arrest van 11 juni 2020, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 9 juli 2020, heeft de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 6.4° van de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel in combinatie gelezen met de artikelen 12,6° en 38 van de wet van 15 mei 2012 alsook met artikel 92 van het Strafwetboek, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in de mate dat na verloop van vijf jaar vanaf het definitief arrest of het vonnis waarbij een Belg of een persoon die in België verblijft tot een gevangenisstraf van maximaal 3 jaar werd veroordeeld en waarvoor de overlevering met het oog op strafuitvoering wordt gevraagd, het onderzoeksgerecht de overlevering van die persoon met het oog op strafuitvoering in België niet meer kan weigeren omdat die straf naar Belgisch recht verjaard is, met gevolgen voor zijn sociale re-integratie, familiale en economische banden, terwijl het onderzoeksgerecht de overlevering van de Belg of van de persoon die in België verblijft en die gestraft werd met een gevangenisstraf die drie jaar overstijgt, in dezelfde omstandigheden, kan weigeren met het oog op strafuitvoering in België omdat die straf naar Belgisch recht slechts na verloop van tien jaar verjaart vanaf het definitief arrest of vonnis?».

Het Hof zegt voor recht : Artikel 6, 4°, van de wet van 19 december 2003 « betreffende het Europees aanhoudingsbevel » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Grondwettelijk Hof 9 juli 2021, www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2021/2021-103n.pdf>

Trefwoorden: Strafrecht - Strafrechtspleging - Hoger beroep tegen een gedeelte van het vonnis - Termijnen - Vergelijking tussen de situatie van het openbaar ministerie en die van de beklaagde

Samenvatting: Bij arrest van 24 juni 2020, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 26 juni 2020, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 203 en 205 van het Wetboek van Strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, in zoverre de beklaagde geen wettelijke mogelijkheid heeft om binnen de 10 dagen hoger beroep aan te tekenen nadat het openbaar ministerie bij het appelgerecht ten aanzien van diezelfde beklaagde na het verstrijken van de termijn zoals bepaald in artikel 204 van het Wetboek van Strafvordering hoger beroep heeft ingesteld in de zin van artikel 205 van het Wetboek van Strafvordering, terwijl het openbaar ministerie krachtens artikel 203, § 1 van het Wetboek van Strafvordering wel een bijkomende termijn van 10 dagen heeft om eveneens hoger beroep in te stellen, wanneer de beklaagde binnen de termijn zoals bepaald in artikel 203 van het Wetboek van Strafvordering hoger beroep heeft ingesteld ? »

Het Hof zegt voor recht:

- Artikel 205 van het Wetboek van strafvordering schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre het, wanneer het openbaar ministerie zijn beroep heeft beperkt tot bepaalde gedeelten van het in eerste aanleg gewezen vonnis, voor de beklaagde die geen beroep heeft aangetekend op grond van de artikelen 203 en 204 van hetzelfde Wetboek, niet voorziet in een bijkomende termijn van tien dagen die volgen op de datum van de betekening van dat hoger beroep om volgberoep in te stellen.
- De gevolgen van die bepaling worden gehandhaafd voor de definitieve rechterlijke beslissingen op tegenspraak die gewezen zijn vóór de bekendmaking van dit arrest in het Belgisch Staatsblad.

Persbericht: Het Hof van Beroep te Gent wenst te vernemen van het Grondwettelijk Hof of het grondwettig is dat een beklaagde niet beschikt over een bijkomende termijn van 10 dagen om een volgberoep in te stellen bij een hoger beroep van het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, terwijl het openbaar ministerie wel binnen de 10 dagen een volgberoep kan instellen bij een hoger beroep van een beklaagde. Het Hof oordeelt dat artikel 205 van het Wetboek van strafvordering het gelijkheidsbeginsel en de wapengelijkheid schendt, in zoverre het niet voorziet in een bijkomende termijn van 10 dagen voor de beklaagde die geen hoger beroep heeft

aangetekend, om alsnog een volberoep in te stellen wanneer het openbaar ministerie zijn beroep heeft beperkt tot bepaalde gedeelten van het betwiste vonnis. Uit die vaststelling van ongrondwettigheid volgt dat een dergelijk volberoep van de beklaagde ontvankelijk moet worden verklaard. In afwachting van een optreden van de wetgever, staat het aan het Hof van Beroep te Gent om een einde te maken aan de ongrondwettigheid. Wel handhaaft het Hof de gevolgen van de bepaling voor de definitieve rechterlijke beslissingen op tegenspraak die gewezen zijn vóór de bekendmaking van dit arrest in het Belgisch Staatsblad, om te vermijden dat definitieve rechterlijke beslissingen in het geding worden gebracht.

<https://www.const-court.be/public/n/2021/2021-103n-info.pdf>

2.6. Raad van State

- Nihil

2.7. Hoven van beroep

A. Correctionele kamers

Gent 15 oktober 2018, <i>RW</i> 2020-2021, afl. 42, 1668-1677.
--

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Strafwet – Toepassing in de tijd – Wijziging van de strafwet – Gevolg

2. Vennootschap – Jaarrekening – Valsheid – Vereiste van bedrieglijk opzet of oogmerk om te schaden – Strafbare deelneming van commissaris-revisor – Niet naleven van verplichting bestuurders te wijzen op anomalieën in hun verslag

Samenvatting: 1. De ten laste gelegde feiten moeten worden omschreven volgens de strafwet die gold op het ogenblik dat de misdrijven werden gepleegd. De strafrechter die vaststelt dat sedert het tijdstip van de feiten en de beoordeling ervan de strafwet gewijzigd werd, moet nagaan of de feitelijke gedragingen op het tijdstip van de beoordeling nog steeds strafbaar zijn gesteld, wat te dezen het geval is.

2. Er is slechts sprake van een overtreding van art. 207 (oud) 127 (nieuw) W.Venn. (valsheid in de jaarrekening van een vennootschap en gebruik maken van die valse akte) voor zover er sprake is van een bedrieglijk opzet of oogmerk om te schaden bij het streven naar een voordeel of winst, dat niet had kunnen worden behaald indien in de boekhouding geen onjuistheden voorkwamen. Niettemin kan een commissaris-revisor in bepaalde omstandigheden beschouwd worden als een strafbare deelnemer aan de valsheid in de jaarrekening die door anderen werd opgesteld, bv. door de intentie om zich bij het strafbare opzet van de opstellers van het jaarverslag aan te sluiten door het niet-naleven van zijn verplichting om de bestuurders te wijzen op de anomalieën van hun verslag, gecombineerd met de bevestiging dat hij geen kennis heeft gekregen van verrichtingen gedaan of

beslissingen genomen met overtreding van de statuten of van de bepalingen van het W.Venn. of door het achterwege laten van voorbehouden of bezwaren.

Met noot: RENIERS, K., “De inspanningsverbintenis van de commissaris bij het opsporen van fraude tijdens de controle op de jaarrekening”, *RW* 2020-2021, afl. 42, 1668-1677.

B. Kamer van Inbeschuldigingstelling

- Nihil

C. Burgerlijke kamers en kortgeding

- Nihil

2.8. Rechtbanken van eerste aanleg

A. Correctionele kamers

Corr. Luik (afd. Luik) 21 oktober 2020, <i>JLMB</i> 2021, afl. 25, 1119-1120
--

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Droits de l’homme - Procès équitable – Opposition – Détenu – Information du condamné de la voie de recours ouverte

2. Droits de l’homme - Procès équitable – Détenu – Opposition tardive – Négligence dans l’information de la voie de recours ouverte – Irrecevabilité (non).

Samenvatting: 1. Le droit à un procès équitable implique que le condamné par défaut soit avisé de la possibilité de former opposition à la décision de condamnation dans un délai qui lui permette d’exercer ce recours. Cette information suppose, a fortiori à l’égard d’un prévenu sans domicile fixe et sans revenu, que le condamné ait connaissance de ce qu’il lui suffit de signaler au délégué du directeur son intention de former opposition à la décision qui vient de lui être signifiée pour que son recours soit formalisé au greffe de la prison, sans frais.

2. L’irrecevabilité d’une opposition déduite de son caractère tardif constituerait une entrave disproportionnée au droit d’accès à un tribunal lorsque l’opposant, alors qu’il réunissait les conditions pour bénéficier de la procédure d’opposition gratuite offerte aux détenus, n’en a pas été informé en temps utile en raison d’une négligence commise par le greffe de la prison.

Hyperlink:

Trefwoorden: Presse – délit de presse – notion – diffamation sur un réseau social – juge compétent – cour d’assises (non)

Samenvatting: L’infraction de presse au sens des articles 19 et 150 de la Constitution suppose l’expression par écrit d’une pensée, certes pertinente ou impertinente, mais qui doit être élaborée et résulter d’une activité intellectuelle, quel que soit le sujet abordé, futile ou essentiel, ce que ne constitue pas un écrit injurieux, outrageant ou diffamatoire qui exprime davantage un ressentiment ou une frustration immédiats et non élaborés qu’une réflexion pénétrante, objective, réfléchie et argumentée. Le Constituant a eu égard à la presse d’opinion au sens noble du terme, au débat d’idées, et non à l’expression écrite de toute colère ou frustration exprimée parfois impulsivement mais toujours lâchement derrière l’écran de son ordinateur et, à l’occasion, commodément caché derrière un pseudonyme. Dès lors que toute infraction commise par le biais d’un écrit ne relève pas de cette notion, la compétence de la cour d’assises qui a été voulue par le Constituant lorsque la détermination de la responsabilité pénale requiert d’apprécier la légalité de la pensée exprimée par écrit, c’est-à-dire lorsqu’il est nécessaire de discuter le texte litigieux en vue d’y rechercher l’éventuelle culpabilité de son auteur, ne s’y appliquera pas toujours. Le jury ne sera notamment pas compétent pour le jugement d’imputations écrites diffusées par internet qui relèvent de la qualification légale de diffamation.

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Infractions diverses – Sexisme – Ratio legis – Éléments constitutifs – Atteinte à la dignité.

2. Infractions diverses – Sexisme – Interpellation en rue – Regard insistant

Samenvatting: 1. La loi du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l’espace public, qui tend à lutter contre les phénomènes sexistes, les stéréotypes homme-femme et les comportements attentatoires à la dignité humaine et à réaffirmer le droit à la dignité humaine de chaque personne en tant que relevant d’un genre, se veut équilibrée et, surtout, non liberticide.

Le délit de sexisme requiert l’établissement de plusieurs éléments constitutifs : un geste ou un comportement, l’expression d’un sexisme, une atteinte portée à la dignité d’une personne déterminée, la gravité de l’atteinte, la publicité au sens de l’article 444 du Code pénal et la faute intentionnelle. Le sexisme est l’expression du mépris envers un sexe ou de la croyance fondamentale en l’infériorité intrinsèque d’un sexe.

2. Le fait d'interpeller en rue une femme, fût-ce sur un ton aguicheur, et de l'avoir regardée avec insistance ne peut être constitutif d'un fait de sexisme, à peine de dénaturer la notion pénale de sexisme telle que le législateur l'a voulue.

Corr. Brussel (fr.) 13 april 2021, JLMB 2021, afl. 25, 1132-1137.

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Libertés publiques – Liberté d'expression – Incitation à la haine ou à la violence à l'égard d'une personne ou d'un groupe – Notion – Élément constitutif – Dol - Dol spécial.

2. Libertés publiques – Liberté d'expression – Incitation à la haine ou à la violence à l'égard d'une personne ou d'un groupe – Simple injure (non).

3. Libertés publiques – Liberté d'expression – Diffusion d'idées fondées sur la supériorité ou la haine raciale – Élément constitutif – Dol - Dol spécial

Samenvatting: 1. L'incitation à la haine, à la violence ou à la discrimination à l'égard d'une personne en raison de sa « prétendue race » signifie, dans son sens courant, entraîner, pousser quelqu'un à faire quelque chose. Il ne peut y avoir incitation que si les propos tenus dans les conditions décrites à l'article 444 du Code pénal comportent un encouragement, une exhortation ou une instigation, les termes « haine », « violence » et « discrimination » désignant les degrés différents d'un même comportement.

L'incitation à la haine, à la violence ou à la discrimination à l'égard d'une personne en raison de sa « prétendue race » exige un dol spécial, en l'occurrence, l'exigence de la volonté particulière d'inciter à la discrimination, à la haine ou à la violence, ce qui exclut l'incrimination, en l'absence d'une telle incitation, des pamphlets, des plaisanteries, des caricatures et des opinions qui, à défaut du dol spécial requis, relèvent de la liberté d'expression.

2. Le texte qui constitue manifestement un ensemble d'injures virulentes basées sur le critère de la « prétendue race » ne peut être considéré comme constitutif d'une incitation à la haine ou à la violence au sens de la loi lorsque le message ne comporte pas une exhortation ou une instigation à agir et que l'auteur n'est pas animé par l'intention d'inciter à la haine ou à la violence. Toute injure raciste n'implique pas une incitation à la haine.

3. La diffusion d'idées fondées sur la supériorité ou la haine raciale exige un dol spécial implicite qui se trouve inclus dans les termes « diffuser », « haine raciale » et « supériorité raciale » et consiste dans la volonté de diffuser des idées en vue d'attiser la haine à l'égard d'un groupe humain ou de justifier la mise, en place, à son égard, d'une politique discriminatoire ou ségrégationniste.

Corr. Luik (afd. Luik) 14 april 2021, JLMB 2021, afl. 25, 1138-1141.

Hyperlink:

Trefwoorden: Infraction - Peine – Vol alimentaire – Emprisonnement – Utilité de la peine – Dignité humaine – Conditions d'exécution – Principe de réinsertion

Samenvatting: La loi pénale ne peut être utilisée comme réponse aux défis de la pauvreté et de la marginalité. Seule une politique publique interventionniste et bienveillante peut présenter quelque chance de succès. La question de l'enfermement se pose dans les dossiers de vol alimentaire si l'on veut bien avoir égard au coût que représente l'incarcération d'un détenu. L'argent du contribuable serait davantage utile dans un programme social que dans un programme carcéral.

L'emprisonnement ne se limite pas à la seule privation de liberté, le système y ajoutant une absence de prise en charge (qui prive l'incarcération des outils qui ont été prévus pour la rendre socialement utile) et une souffrance humaine inutile du fait des conditions de détention alors que l'exécution de la peine ou mesure privative de liberté doit s'effectuer dans des conditions psychosociales, physiques et matérielles qui respectent la dignité humaine, permettent de préserver ou d'accroître chez le détenu le respect de soi et sollicitent son sens des responsabilités personnelles et sociales et que, durant l'exécution de la peine, il convient d'empêcher les effets préjudiciables évitables de l'incarcération. L'emprisonnement doit être réservé aux cas où la sécurité ou la santé publiques sont en danger.

La dignité humaine empêche de priver une personne de sa liberté par la contrainte sans œuvrer en même temps à sa réinsertion et sans lui fournir une chance de recouvrer un jour cette liberté. Le principe de réinsertion, qui vise le retour dans la société d'une personne qui a fait l'objet d'une condamnation pénale, se trouve reflété dans diverses normes internationales, est aujourd'hui reconnu dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme relative à plusieurs articles de la Convention et y revêt même une importance croissante.

Corr. Luik (afd. Luik) 17 mei 2021, JLMB 2021, afl. 25, 1142-1145.
--

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Coups et blessures involontaires – Homicide – Élément moral – Faute la plus légère – Faute commise par un policier – Absence de rédaction d'un procès-verbal de plainte.

2. Coups et blessures involontaires – Homicide – Certitude judiciaire – Absence de rédaction d'un procès-verbal par un policier – Meurtre de la plaignante – Lien causal (oui).

Samenvatting: 1. Le défaut de prévoyance ou de précaution visé à l'article 418 du Code pénal comprend toutes les formes de la faute, aussi légère soit-elle. Les articles 418 et 420 du Code pénal répriment non seulement la faute de celui qui a directement causé le dommage mais aussi la faute de ceux qui, par des actes constituant une faute commune ou non commune, ont contribué à causer le dommage.

Le policier qui ne rédige pas de procès-verbal de plainte mais une simple fiche d'information ne se comporte pas comme un policier normalement prudent et diligent et se rend coupable d'un défaut de prévoyance ou de précaution. Comme professionnel, il lui appartient de réserver une suite adéquate aux faits qui lui sont dénoncés et qui sont susceptibles de constituer une infraction et ce, d'autant plus que l'auteur desdits faits habitait le même immeuble que la victime et constituait un danger pour elle.

2. La responsabilité pénale du chef d'homicide involontaire suppose que le lien causal entre la faute et le dommage soit certain. La seule probabilité ou éventualité de sa réalité ne suffit pas à justifier une condamnation pénale. Une certitude judiciaire suffit, ce qui suppose un degré très élevé de vraisemblance considéré par le juge du fond comme suffisant.

Le lien causal est établi entre la faute d'un policier et le meurtre de la victime lorsqu'il appert que si un procès-verbal avait été rédigé pour les faits dénoncés comme il aurait dû l'être et si la fiche d'information avait été correctement remplie, il est certain, au vu des antécédents judiciaires du suspect et de la dangerosité qu'il présentait, qu'un suivi judiciaire aurait été réservé aux faits dénoncés. La circonstance qu'il n'est pas certain que cela aurait entraîné une réincarcération du suspect pour nonrespect des conditions mises à sa libération conditionnelle ou son départ de l'immeuble où habitait la plaignante, il est par contre certain que celle-ci, avertie de ce suivi judiciaire et conseillée par son entourage, aurait quitté les lieux.

Corr. Brussel (fr.) 27 mei 2021, JLMB 2021, afl. 25, 1146-1149.

Hyperlink:

Trefwoorden: 1. Infractions diverses – Sexisme – Éléments constitutifs – Mépris à l'égard de la femme.

2. Infractions diverses – Sexisme – Éléments constitutifs – Élément moral – Intention de nuire – Gravité de l'atteinte à la dignité de la femme.

Samenvatting: 1. Un comportement intimidant et désagréable, voire même inquiétant, à l'égard des femmes n'est pas constitutif du délit de sexisme lorsqu'il n'exprime pas du mépris à l'égard de la victime ou de propos tendant à la considérer comme inférieure ou réduite à sa dimension sexuelle.

Le fait d'interpeler une femme en rue, de s'arrêter à sa hauteur, épaule contre épaule, d'engager la discussion alors qu'elle ne le souhaite pas, de rapprocher son visage de celui de cette dernière pour ensuite s'arrêter devant elle, tout en continuant à lui parler, n'est pas constitutif de sexisme.

2. Le délit de sexisme suppose l'intention de nuire. Cette volonté doit être ostensible et incontestable, ce qui requiert un certain degré de gravité. La loi exige l'intention d'exprimer un mépris à l'égard d'une personne ou de la considérer comme inférieure en sachant que le geste ou le comportement adopté est susceptible d'entraîner une atteinte grave à la dignité de cette personne.

B. Raadkamer

- Nihil

C. Burgerlijke kamers en voorzitter in kortgeding

- Nihil

2.9. Hoven van Assisen

- Nihil

2.10. Buitenlandse rechtspraak

- Nihil

3. Rechtsleer

3.1. Overzichten van rechtsleer

- Nihil

3.2. Boeken

A. Nieuwe boeken i.v.m. strafrecht en strafprocesrecht

- DESTERBECK, F., *Het misdrijf & fiscale fraude*, Mortsel, Intersentia, 2021, 130 p.
- HOET, P., *Het strafrechtelijk ne bis in idem. Reeks CABG*, Mortsel, Intersentia, 2021, 130 p.

B. Nieuwe boeken i.v.m. strafrecht en strafprocesrecht in de bibliotheek

- DE NAUW, A., *Drugs, APR-reeks*, Mechelen, Kluwer, 2012, 178 p.
- DEWULF, S., *Overlevering, APR-reeks*, Mechelen, Kluwer, 2020, 280 p.
- SMETS, J., DEBAEDTS, F., *Prejudiciële vragen aan het Grondwettelijk Hof, APR-reeks*, Mechelen, Kluwer, 2016, 349 p.

3.3. Bijdragen in boeken of tijdschriften (inclusief noten)

A. Bijdragen i.v.m. internationaal en Europees strafrecht en strafprocesrecht

- Nihil

B. Bijdragen i.v.m. algemeen strafrecht

- KUTY, F., “Le critère de la compétence territoriale des juridictions pénales”, *JLMB* 2021, afl. 25, 1126-1128. (noot bij Cass. 10 maart 2021 (P.20.1295.F))

C. Bijdragen i.v.m. bijzonder strafrecht

- BERRENDORF, A., WERDING, A., “Entre l’insulte et l’opinion: la Cour de cassation face aux discours répréhensibles tenus sur les réseaux sociaux”, *RDP* 2021, afl. 7-8, 796-813. (noot bij Cass. 7 oktober 2020 (P.19.0644.F))
- CLAES, A.L., “Het schuldvermoeden in het douane- en accijnsstrafrecht”, *T.Strafr.* 2021, afl. 3, 138-143. (noot bij Cass. 23 juni 2020 (P.20.0351.N))
- CLAES, L., VERBELEN, V., “Correctionele rechtbank veroordeelt Voorpostleden voor betoging met anti-islamiseringsopschriften”, *Juristenkrant* 2021, afl. 431, 2. (noot bij Corr. Antwerpen (afd. Mechelen) 26 mei 2021)
- FLO, J., “Freefighters verliezen eerste ronde in Antwerpse rechtbank”, *Juristenkrant* 2021, afl. 431, 4-5. (noot bij Corr. Antwerpen (afd. Antwerpen) 26 mei 2021)
- VOORHOOF, D., “Veroordeling VRT-journalist voor misbruik inzagerecht is verontrustend” (opiniestuk), *Juristenkrant* 2021, afl. 430, 12-13.
- VOORHOOF, D., “Vervolging van haatmisdrijven is noodzakelijke inperking van de expressievrijheid” (opiniestuk), *Juristenkrant* 2021, afl. 432, 12-13. (noot bij Corr. Antwerpen (afd. Mechelen) 26 mei 2021)
- WAETERINCKX, P., “De loutere betwisting van schulden voor een burgerlijke rechter verhindert niet ipso facto dat de strafrechter de staat van faillissement kan vaststellen”, *NC* 2021, afl. 3, 254-256. (noot bij Cass. 27 oktober 2020 (P.20.0622.N))

D. Bijdragen i.v.m. strafprocesrecht

- BOCKSTAELE, M., “Kunnen en mogen personen onder invloed van alcohol verhoord worden?”, *T.Strafr.* 2021, afl. 3, 116-130.
- DE COSTER, T., “Procedureregels bij doorbreking van de samenhang in geval van voorrecht van rechtsmacht”, *NC* 2021, afl. 3, 261-267. (noot bij Cass. 19 januari 2021 (P.19.0811.N))
- HOET, P., “Onmiddellijke aanhouding sui generis bij herroeping van het probatie-uitstel wegens niet-nakoming van de probatie”, *T.Strafr.* 2021, afl. 3, 135-137. (noot bij Cass. 4 maart 2020 (P.20.0226.F))
- MICHIELS, O., “La mise en état judiciaire des causes portant sur l’action publique”, *JLMB* 2021, afl. 25, 1108-1114. (noot bij GwH 28 januari 2021)

- ROYER, S., YPERMAN, W., « Bescherming digitale informatie artsen en advocaten : stap voorwaards, maar nog niet ver genoeg », *Juristenkrant* 2021, afl. 430, 2-3. (noot bij GwH 29 april 2021)
- VERSTRAETEN, R., “De preliminaire zitting van het hof van assisen na de wet van 5 mei 2019: één zitting, twee arresten, geen hoger beroep, hoeveel cassatieberoepen?”, *NC* 2021, afl. 3, 213-225.

E. Gemengde of andere bijdragen

- CAREEL, S., ROYER, S., « Voorontwerp dataretentiewet : derde keer, goede keer ? », *Juristenkrant* 2021, afl. 432, 10.
- GLANSDORFF, F., « Perte d’une chance : certitude ou probabilité de l’avantage perdu », *JT* 2021, afl. 24, 461-462.
- JANSSEN, J., “Bewaren of beware: dataretentie en grondrechten, een moeilijk evenwicht”, *RABG* 2021, afl. 8, 673-680. (noot bij GwH 22 april 2021)
- RENIERS, K., “De inspanningsverbintenis van de commissaris bij het opsporen van fraude tijdens de controle op de jaarrekening”, *RW* 2020-2021, afl. 42, 1668-1677. (noot bij Gent 15 oktober 2018)
- RIGAUX, M.-F., “Le maintien des effets d’une disposition annulée par le Conseil d’Etat: une discutable querelle des investitures”, *RDP* 2021, afl. 6, 675-710. (noot bij Cass. 24 februari 2021 (P.20.0965.F))
- SIMAR, N., DEVOS, B., “L’assureur maladie-invalidité – absence de recours direct”, *JLMB* 2021, afl. 22, 979-981.
- VANCOPPERNOLLE, T., « Werking van de wet in de tijd : een stappenplan », *RW* 2020-2021, afl. 42, 1643-1661.

F. Strafrecht in het buitenland

- Nihil

3.4. Belangrijke evoluties in andere rechtstakken of belangrijke artikelen over het recht

- VERNIERS, E., VAN HOORICK, G., “Godsdienstvrijheid versus dierenwelzijn. Over het mijlpaalarrest van het Hof van Justitie aangaande het ritueel slachten”, *NJW* 2021, afl. 444, 470-479. (noot bij HvJ 17 december 2020 (C-336/19))

3.5. Varia

- Nihil

